

Aanvraagprocedure van de bijstand; Haken en ogen

Aanvraagprocedure in 1965

Aanvraagprocedure van de bijstand; haken en ogen

Aanvraagprocedure in 1965

Verslag afstudeeropdracht (AOD)
Opleiding HBO-Rechten
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Student: Anne M.J. Verleg – Bosboom
Studentnummer: 483281

Opdrachtgever: De heer mr. Hans Nacinovic, eigenaar De Legibus b.v.
Praktijkbegeleider: De heer mr. Hans Nacinovic
Docentbegeleider: Mevrouw mr. Mitsy le Fèbre
Tweede lezer: Mevrouw mr. Marjon van Sambeek

Presentatie en verdediging: Arnhem, 24 juni 2014

Voorwoord

Voor u ligt het resultaat van het onderzoek dat ik heb gedaan naar de aanvraagprocedure van de bijstand in de periode tussen maart en juni 2014.

In maart 2014 kwam ik in contact met het bedrijf De Legibus in mijn woonplaats Helmond. Bij dat bedrijf was dringend behoefte aan iemand die de aanvraagprocedure van de bijstand onder de loep zou nemen en er een handreiking over zou schrijven. Een duidelijke win-winsituatie dus! Vanwege mijn werkervaring binnen de sociale zekerheid was ik blij met dit onderwerp en al snel was duidelijk wat er van mij werd verwacht. Na een korte inleesperiode en wat rondbellen kon ik vijf interviews met gemeenten in mijn agenda zetten en aan de slag gaan met het schrijven van het verslag.

De interviews hebben allemaal plaatsgevonden in de maand mei. Daarna heb ik nog regelmatig contact gehad met de gemeenten om de uitwerking van de interviews bij te schaven. Uit de interviews bleek ook dat er nog meer haken en ogen aan de aanvraagprocedure zitten dan ik aanvankelijk had gedacht. Gaandeweg het onderzoek werd het dus eigenlijk alleen maar interessanter en uitdagender om met de materie aan de gang te zijn!

Dit verslag is het laatste 'product' dat ik heb gemaakt tijdens mijn opleiding HBO-rechten aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Ik mag wel zeggen dat deze opleiding een schot in de roos is geweest! Ik heb enorm veel plezier gehad in het studeren tijdens de afgelopen vier jaar en ik zie de toekomst met vertrouwen tegemoet. Ik heb mijn weg gevonden...

Graag wil ik op deze plek gebruik maken van de mogelijkheid om een aantal mensen te bedanken. Als eerste noem ik Mitsy le Fèbre, mijn docentbegeleider. Ik had me geen betere docent kunnen wensen! Mitsy, je hebt mij vanaf het eerste moment het vertrouwen gegeven dat ik nodig had en je was er altijd voor mij! Ook zou ik graag mijn praktijkbegeleider Hans Nacinovic bedanken. Hans, je bent een wandelende encyclopedie gebleken op het vlak van de bijstand! Je hebt mij goed op weg geholpen in het begin en steeds bijgestuurd waar dat nodig was. Maar nog veel belangrijker: je hebt me vrij gelaten in de uitvoering van dit onderzoek, wat heel belangrijk is geweest. Het was anders niet zo snel gelukt! Verder wil ik uiteraard alle contactpersonen van de gemeenten bedanken. Sjak Vrieswijk van de Kempengemeenten, Robbie Verwei en Sjoukje Hukema van de DWI in Amsterdam, Jan de Boer van de gemeente Enschede, Peter Willems van de gemeente Beuningen en Erica Kooistra van de gemeente Helmond hebben alle tijd voor mij genomen en me alle informatie gegeven die ik nodig had. Bedankt daarvoor!

En last but not least wil ik hierbij mijn gezin bedanken. Allereerst onze lieve en geduldige dochters Femke, Marjolijn en Pleun! Jullie hebben het de afgelopen weken en maanden vaak zonder moeder moeten stellen, maar ik heb jullie nooit horen klagen. Femke zei steeds: "mama, ga maar snel naar boven, dan ben je ook eerder klaar!" En zo is het ook gegaan. Maar de persoon die ik de meeste dank verschuldigd ben is uiteraard mijn man Paul. Ik heb je nooit horen klagen, ook al heb je me toch erg vaak naar de zolder zien verdwijnen, terwijl ik je achterliet met de kinderen en de afwas... Dank je wel!! Enne: ik hoop je dit jaar een heel mooi verjaardagscadeau te geven; de afronding van de opleiding en dus weer zeeën van tijd voor jou ;-)

** Anne Verleg – Bosboom, 24 juni 2014 **

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	p. 5
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	p. 7
Hoofdstuk 2 Het juridisch kader van de aanvraagprocedure.....	p. 12
Hoofdstuk 3 Aandachtspunten in de uitvoering van de aanvraagprocedure.....	p. 21
Hoofdstuk 4 Het juridisch kader van de zoekperiode en de aanvraag voor jongeren.....	p. 24
Hoofdstuk 5 Het juridisch kader van een zoekperiode bij volwassenen.....	p. 30
Hoofdstuk 6 Resultaten praktijkonderzoek bij de gemeenten.....	p. 36
Hoofdstuk 7 Analyse van de resultaten en conclusies.....	p. 42
Hoofdstuk 8 Aanbevelingen.....	p. 52
Literatuurlijst.....	p. 54
Bijlage 1 De aanvraagprocedure in een schema.....	p. 56
Bijlage 2 De uitgewerkte interviews.....	p. 59
Bijlage 3 Informatie over de website werk.nl.....	p. 74
Bijlage 4 Brieven aan belanghebbenden met betrekking tot de Aanvraagprocedure.....	p. 72
Bijlage 5 Voorbeeldbrief voor de situatie dat belanghebbende afziet van een reeds ingediende aanvraag.....	p. 84
Bijlage 6 Voorbeeldbrief voor de situatie dat een aanvraag is ingediend via de niet reguliere weg.....	p. 86

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het bedrijf De Legibus B.V. te Helmond en is geschreven in het kader van een afstudeeropdracht voor de opleiding HBO-rechten aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

De *aanleiding* voor het onderzoek was de constatering van de opdrachtgever dat de aanvraagprocedure zoals in die in de wet staat omschreven vaak niet lijkt te worden gevolgd in de praktijk. Ook wordt er in de praktijk geëxperimenteerd met het opleggen van een zoekperiode aan belanghebbenden vanaf 27 jaar, waarbij het de vraag is of dat eigenlijk mag. Ook is gebleken dat er soms ondersteuning wordt aangeboden door het college aan jongeren tijdens de zoekperiode. Tenslotte kan er van alles mis gaan tijdens de aanvraagprocedure, hetgeen invloed kan hebben op de ingangsdatum van de uitkering.

De *doelstelling* van het onderzoek was het schrijven van een handreiking aan Nederlandse gemeenten met daarin aanbevelingen over hoe zij het beste kunnen omgaan met de aanvraagprocedure en waar zij op moeten letten. Die handreiking is tevens het beroepsproduct dat hoort bij deze afstudeeropdracht. Het bedrijf De Legibus wil de handreiking digitaal beschikbaar stellen aan potentiële klanten, teneinde meer naamsbekendheid en clientèle te genereren. Door het gratis beschikbaar stellen van de handreiking hoopt De Legibus dat meer klanten haar website zullen bezoeken en producten gaan afnemen van het bedrijf.

De *onderzoeksvraag* van deze afstudeeropdracht luidt: “past het huidige juridisch kader nog wel bij de uitvoering van de aanvraagprocedure in de praktijk en waar dienen gemeenten in Nederland rekening mee te houden bij die procedure?”

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag zijn vier *deelvragen* geformuleerd. Die luiden als volgt:

1. Hoe ziet het juridisch kader eruit met betrekking tot de aanvraagprocedure?
2. Wat zijn de rechten en plichten van de gemeenten en de jongeren tijdens de wettelijke zoekperiode?
3. Is er momenteel een juridische grondslag voor het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen en waar dienen gemeenten rekening mee te houden bij het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen?
4. Hoe geven Nederlandse gemeenten in de praktijk momenteel invulling aan de aanvraagprocedure?

Om de deelvragen te beantwoorden is allereerst het juridisch kader van de aanvraagprocedure uitgewerkt met aandacht voor de wettelijke bepalingen, de wetsgeschiedenis, literatuur en de jurisprudentie. Ook zijn de juridische kaders van de zoekperiode bij jongeren en bij de volwassenen op die manier uitgewerkt en zijn de belangrijkste aandachtspunten uit de jurisprudentie op een rij gezet.

Verder zijn er, om een vergelijking te kunnen maken tussen de juridische kaders en de praktijk van de aanvraagprocedure, interviews afgenomen met vijf Nederlandse gemeenten.

Uit de *resultaten* van het onderzoek kunnen de volgende zaken worden geconcludeerd:

- de huidige wettelijke procedure past niet meer bij de manier waarop in de praktijk uitvoering wordt gegeven aan de aanvraagprocedure;
 - de wet schrijft voor dat de melding, de aanvraag en het verzamelen van de gegevens bij de aanvraag bij en door het UWV dient te geschieden;
 - in de onderzochte gemeenten wordt de aanvraag nooit bij UWV ingediend en speelt het UWV ook geen rol in het verzamelen van gegevens;
 - er is een enorme diversiteit in de uitvoering van de procedure; alle geïnterviewde gemeenten hebben een andere werkwijze
- het pas vier weken na de melding indienen van de aanvraag is bij jongeren een rechtsplicht;
 - het binnen die vier weken indienen van de aanvraag kan in theorie reden zijn voor het college een maatregel op te leggen;
 - opleggen van een maatregel wordt niet geadviseerd wegens de strenge eisen die daaraan worden gesteld
 - in de praktijk zal te vroege indiening van de aanvraag ook nauwelijks voorkomen;
- ondersteuning van jongeren gericht op arbeidsinschakeling tijdens de zoekperiode is onrechtmatig, maar levert in de praktijk voorsnog geen problemen op;
- het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen is onrechtmatig wanneer de aanvraag pas na die zoekperiode wordt ingediend;
- op het opleggen van een zoekperiode zijn varianten te verzinnen die meer passen binnen de juridische kaders;
- in de praktijk blijkt er met behoorlijke regelmaat geen besluit te worden genomen op een aanvraag; dat kan gevolgen hebben:
 - college kan een dwangsom verbeuren
 - het kan leiden tot onnodig bezwaar en eventueel beroep

De belangrijkste *aanbevelingen* die voortvloeien uit de resultaten en conclusies zijn:

- aan de formele wetgever:
 - wettelijke procedure voor aanvraag bijstand moet worden aangepast
 - digitale melding en aanvraag wordt de standaard
 - invoering zoekperiode voor belanghebbenden vanaf 27 jaar
- aan de gemeenten:
 - aanbevelingen ten aanzien van de beslistermijn
 - aanbevelingen ten aanzien van niet via de regulier ingediende aanvragen
 - aanbevelingen ten aanzien van de bevoegdheid om een aanvraag buiten behandeling te stellen
 - aanbevelingen ten aanzien van het opleggen van een zoekperiode aan belanghebbenden vanaf 27 jaar

Hoofdstuk 1 Inleiding

Dit verslag is geschreven naar aanleiding van de afstudeeropdracht van de opleiding HBO-rechten aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. In dit hoofdstuk zal ik een beschrijving geven van de opdrachtgever van deze opdracht, de aanleiding en de doelstelling van de opdracht en vervolgens zal ik de onderzoeksvragen presenteren en toelichten. Tenslotte zal ik een vooruitblik geven op de tekst van het verslag.

1.1 Beschrijving van de opdrachtgever

De opdrachtgever van deze afstudeeropdracht is het bedrijf De Legibus te Helmond. De Legibus is een gespecialiseerd auteurs- en adviesbureau dat zich richt op juridische dienstverlening op het gebied van de sociale zekerheid. De Legibus heeft veel kennis en ervaring op het gebied van onder meer de Wet werk en bijstand (hierna: de WWB) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De belangrijkste klanten van De Legibus zijn Nederlandse gemeenten, aangezien zij uitvoering geven aan de WWB en de Wmo.

De Legibus is opgericht in 2010 en is een bedrijf dat volop in beweging is. Bij De Legibus werken ongeveer tien juristen. Zij werken als juridisch redacteur en/of juridisch adviseur binnen de sociale wetgeving. Eén van de belangrijkste activiteiten binnen De Legibus is het verrichten van redactionele werkzaamheden, maar ook advisering bij juridische vraagstukken op het gebied van sociale zekerheid is mogelijk, evenals advisering in bezwaar- en beroepsprocedures of het verzorgen van scholing.

1.2 Aanleiding van het onderzoek

De Legibus' eigenaar mr. Hans Nacinovic heeft recent gesignaleerd dat Nederlandse gemeenten niet altijd goed om lijken te gaan met de aanvraagprocedure van de bijstandsuitkering. Hij heeft hierover een artikel gepubliceerd in de *bijstandsbode.nl*, in welk artikel hij constateert dat gemeenten de formele aanvraagprocedure van de Wet werk en bijstand in de praktijk vaak naar eigen inzicht uitvoeren¹. Zo geeft hij aan dat het Uitvoeringsinstituut WerknemersVerzekeringen (hierna: het UWV) in de procedure soms zo veel mogelijk wordt overgeslagen en dat er in de praktijk druk geëxperimenteerd wordt met een zoekperiode voor belanghebbenden vanaf 27 jaar. Hij vraagt zich af of dat zomaar kan.

Aanvraagprocedure volgens de wet

Op grond van de WWB dient een belanghebbende zich eerst te melden bij het UWV, waar zijn naam, adres en woonplaats (hierna: NAW-gegevens) worden geregistreerd. Het UWV dient de belanghebbende dan in staat te stellen zijn aanvraag in te dienen, of, indien het gaat om een jongere aanvrager tot 27 jaar (hierna: een jongere), hem te wijzen op zijn plicht tot het zoeken van werk of een geschikte opleiding. De jongere mag zijn aanvraag pas vier weken na de datum van de melding indienen. De aanvraag wordt volgens de wet ingediend bij het UWV en vervolgens door het UWV overgedragen aan het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) van de gemeente waar de aanvraag is gedaan en waar belanghebbende woonachtig is.

Praktijk van de procedure

Sommige gemeenten in Nederland, zoals Amsterdam, hanteren een zoekperiode voor volwassenen, analoog aan de zoekperiode die al voor jongeren geldt sinds 2012². Het wetsvoorstel waarbij de zoekperiode van vier weken ook zou gaan gelden voor belanghebbenden van 27 jaar en ouder is weliswaar aangenomen door de Tweede Kamer,

¹ H. Nacinovic, 'Aanvragen staat vrij', *Bijstandsbode.nl* februari 2014, p.2

² Jonneke Bolhaar, Nadine Ketel, Bas van der Klaauw, 'Meer mensen aan het werk door opleggen zoekperiode bij uitkeringsaanvraag', *Me Judice*, 27 februari 2014

maar die vier weken zoektijd zijn uit dat wetsvoorstel geschrapt. Uit een brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Tweede Kamer van juni 2013 blijkt echter dat op dat moment zeker tien Nederlandse gemeenten een zoekperiode oplegden aan belanghebbenden vanaf 27 jaar³. Het is de vraag of dat zomaar mag!

Wat betreft de zoekperiode voor jongeren is tijdens het uitvoeren van dit onderzoek gebleken dat er in elk geval één gemeente is waar die jongeren vanaf de dag van de melding actief worden begeleid door de gemeente. Zij krijgen onder meer een sollicitatietraining aangeboden. De vraag is in hoeverre dat strookt met de wettelijke voorschriften met betrekking tot die zoekperiode. En wat zijn de consequenties voor de praktijk als er voor deze begeleiding geen wettelijke grondslag bestaat?

Uit de jurisprudentie blijkt verder dat er nogal eens wat mis gaat bij de melding of de aanvraag. Soms komt onterecht geen melding tot stand of is een belanghebbende van mening dat hij een aanvraag heeft gedaan voor een bijstandsuitkering, terwijl het college daar anders over denkt⁴. Verder kunnen er nog weer andere obstakels zijn, die meestal tot gevolg hebben dat er geen aanvraag tot stand komt of dat de uitkering op een later moment ingaat dan belanghebbende had gewild⁵.

Er zijn al met al nogal wat aspecten van de aanvraagprocedure van de bijstand die vragen oproepen.

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De Legibus is een commercieel bedrijf en wenst uiteraard een zo groot mogelijk klantenbestand. Aangezien dat klantenbestand voornamelijk zal bestaan uit Nederlandse gemeenten liep de eigenaar van De Legibus al langer rond met het idee om een handreiking voor gemeenten te schrijven, die hij beschikbaar kan stellen op zijn website met als doel dat meer klanten zijn website bezoeken en uiteindelijk producten afnemen van De Legibus. Met deze gratis te downloaden handreiking wil De Legibus graag meer naamsbekendheid en cliëntèle genereren.

De doelstelling van het onderzoek was dan ook het schrijven van een handreiking. Die handreiking is dan tevens het beroepsproduct dat voortvloeit uit de afstudeeropdracht.

In de handreiking dienen de juridische haken en ogen van de aanvraagprocedure te worden uitgewerkt voor de gemeenten, waarbij aandacht wordt besteed aan de vraag wat er mag binnen de juridische kaders, maar ook wat er kán binnen die kaders. Daarbij dienen zowel de zoekperiode voor jongeren als de zoekperiode voor volwassenen aan bod te komen. Eén en ander moet uiteindelijk leiden tot een aantal praktische tips en aanbevelingen waar de Nederlandse gemeenten hun voordeel mee kunnen doen.

Om de handreiking mee te 'openen' zal eerst antwoord worden gegeven op de vraag of de huidige wettelijke kaders nog wel passen bij de manier waarop in de praktijk uitvoering wordt gegeven aan de aanvraagprocedure.

³ *Kamerstukken II*, 2012/13, 30 545, nr. 128

⁴ Bijvoorbeeld CRVB 9 juli 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX1284 en CRVB 9 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:BZ6642

⁵ Bijvoorbeeld CRVB 22 mei 2007, ECLI:NL:CRVB:2007:BA6864 en CRVB 10 november 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BK3397

1.4 Randvoorwaarden en beperkingen

In februari 2012 is een wetsvoorstel ingediend met de naam 'Invoeringswet Wet werken naar vermogen (Wwvnv)⁶. Middels een vierde nota van wijziging werd dit wetsvoorstel gewijzigd en werd het opschrift vervangen door "Invoeringswet participatiewet⁷." Het wetsvoorstel is aangenomen door de Tweede Kamer en is nu in behandeling bij de Eerste Kamer. De planning is dat deze wet per 1 januari 2015 in werking zal treden en dat de WWB over zal gaan in de participatiewet. Kort gezegd worden gemeenten dan (ook) verantwoordelijk voor mensen die arbeidsvermogen hebben, maar wel ondersteuning nodig hebben. Meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt moeten dus een baan vinden. Voor zover nu bekend is, zal de aanvraagprocedure met betrekking tot de bijstand niet gewijzigd worden. In dit verslag zal de participatiewet dan ook buiten beschouwing worden gelaten.

Verder komt in dit onderzoek alleen de aanvraagprocedure van de algemene bijstand aan de orde. De aanvraagprocedure van bijzondere bijstand wordt buiten beschouwing gelaten.

1.5 Onderzoeksvraag

In het plan van aanpak dat ik heb opgesteld in april van dit jaar luidde de onderzoeksvraag als volgt: "Op welke manier kunnen Nederlandse gemeenten de aanvraagprocedure voor de bijstand inrichten binnen de juridische kaders en tevens de focus houden op work first?"

Work first is een begrip dat in de jaren 2000 uit Amerika is komen overwaaien en waarbij veel persoonlijk contact was met de 'klant'. Door middel van positieve prikkels zoals scholing en training en daarnaast negatieve prikkels zoals sancties en verplichte werkactiviteiten werd getracht het aantal mensen in een uitkeringssituatie te verminderen.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek is echter gebleken dat er voldoende haken en ogen aan de aanvraagprocedure zelf zaten, om daar het hele onderzoek op te richten. Dat heeft onder meer te maken met het feit dat ik tijdens de uitvoering van het onderzoek vernam dat in sommige gemeenten de jongeren tijdens de zoekperiode actief worden ondersteund. Aangezien work first meer is gericht op de fase ná de aanvraagprocedure, is in overleg met de opdrachtgever besloten om de onderzoeksvraag te wijzigen.

Naar aanleiding van de in de aanleiding genoemde aandachtspunten luidt de onderzoeksvraag als volgt: "Past het huidige juridisch kader nog wel bij de uitvoering van de aanvraagprocedure in de praktijk en waar dienen gemeenten in Nederland rekening mee te houden bij de aanvraagprocedure?"

1.5.1 Deelvragen

De hoofdvraag valt uiteen in twee aspecten. Enerzijds is het de vraag of de huidige kaders nog wel passen bij de manier zoals de aanvraagprocedure in de praktijk wordt uitgevoerd en anderzijds is het de vraag waar gemeenten rekening mee moeten houden bij de aanvraagprocedure.

Om antwoord te kunnen geven op die vragen zijn er vier deelvragen geformuleerd.

1. Hoe ziet het juridisch kader eruit met betrekking tot de aanvraagprocedure?
2. Wat zijn de rechten en plichten van de gemeenten en de jongeren tijdens de wettelijke zoekperiode?

⁶ Kamerstukken II 2011/12, 33 161, nr. 1

⁷ Kamerstukken II 2013/14, 33 161, nr. 107

3. Is er thans een juridische grondslag voor het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen en waar dienen gemeenten rekening mee te houden bij het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen?
4. Hoe geven Nederlandse gemeenten in de praktijk momenteel invulling aan de aanvraagprocedure?

1.6 Opzet van het onderzoek

Om antwoord te kunnen krijgen op de centrale vraag en op de deelvragen zal ik een kwalitatief onderzoek doen. Ik wil begrijpen hoe de aanvraagprocedure in elkaar steekt en welke juridische haken en ogen aan die procedure zitten. Dat wil ik bereiken door een rechtsbronnen- en literatuuronderzoek te verrichten.

Daarnaast zal ik informatie verzamelen vanuit het werkveld om te kunnen beoordelen hoe er in de praktijk invulling wordt gegeven aan de aanvraagprocedure.

1.7 Gebruikte onderzoeksmethoden

Dit onderzoek is een beschrijvend onderzoek, aangezien het de juridische procedure van de aanvraag voor de bijstand beschrijft. Het is echter ook een evaluerend onderzoek, aangezien wordt bekeken of de wettelijke procedure nog wel past bij de manier waarop in de praktijk uitvoering wordt gegeven aan die procedure. Tenslotte is dit een adviserend onderzoek, nu het resulteert in een handreiking aan gemeenten, met daarin aanbevelingen voor de gemeenten met betrekking tot de aanvraagprocedure.

Allereerst zal ik de relevante wettelijke bepalingen op een rij zetten, waarna ik de wetsgeschiedenis van de toepasselijke wet(ten) zal raadplegen en beschrijven voor zover van belang. Daarna zal ik de relevante literatuur en de jurisprudentie over de aanvraagprocedure beschrijven. Tenslotte zal ik aan de hand van de verzamelde informatie conclusies trekken en het kader schetsen. Het gaat dan derhalve om een inhoudsanalyse. De inhoudsanalyse heeft voornamelijk betrekking op de eerste drie deelvragen.

Voor de vierde deelvraag, het in kaart brengen van de wijze waarop gemeenten in Nederland uitvoering geven aan de aanvraagprocedure van de bijstand, zijn interviews houden met personen die in de gemeente nauw betrokken zijn bij het aanvraagproces. Aangezien het niet doenlijk is om van alle Nederlandse gemeenten in kaart te brengen hoe zij de aanvraagprocedure vorm geven, is er voor gekozen om vijf gemeenten bij het onderzoek te betrekken. Uit die interviews zal reeds een aardig beeld ontstaan van de manier waarop invulling wordt gegeven aan de procedure.

Ik heb de gemeente Amsterdam bereid gevonden om mee te werken, hetgeen van toegevoegde waarde is vanwege de berichtgeving over de opgelegde zoektermijn aan volwassenen door die gemeente. Ook van Enschede was bekend dat die gemeente alle belanghebbenden een zoekperiode van vier weken oplegt, daarom is ook die gemeente verzocht om mee te werken aan het onderzoek. Verder hebben we de Intergemeentelijke Sociale Dienst van de Kempengemeenten gevraagd naar de gehanteerde procedure, aangezien van die Dienst bekend was dat deze jongeren tijdens de zoekperiode actief begeleidt. Verder is de gemeente Helmond, mijn woonplaats en tevens vestigingsplaats van het bedrijf De Legibus, bereid gevonden om mee te werken aan het onderzoek. Tenslotte is ervoor gekozen om de gemeente Beuningen te benaderen voor deelname aan het onderzoek, aangezien dit een relatief kleine gemeente betreft die de procedure zelfstandig vorm heeft gegeven.

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zal ik alle verzamelde gegevens uit de theorie en uit de praktijk op een rij zetten en hieruit conclusies trekken. Verder zal ik aanbevelingen doen voor de manier waarop Nederlandse gemeenten het beste inhoud kunnen geven aan de aanvraagprocedure van de bijstand. Daarmee is dan tevens de onderzoeksvraag beantwoord.

1.8 Vooruitblik op de tekst

In **hoofdstuk twee** komt het juridisch kader van de aanvraagprocedure van de bijstand aan bod. Hierbij is primair aandacht besteed aan de verschillende fasen van de procedure en aan de instanties die betrokken zijn bij de uitvoering. De jurisprudentie hieromtrent is op een rij gezet, waarbij de belangrijkste aandachtspunten worden besproken. Er is bewust voor gekozen om de vraagstukken omtrent de zoekperiode bij jongeren en die bij volwassenen in andere hoofdstukken te behandelen, vanwege de overzichtelijkheid van het geheel.

In **hoofdstuk drie** worden nog enkele aandachtspunten bij de aanvraagprocedure besproken die voortvloeien uit de rechtspraak. Die aandachtspunten horen meer indirect bij de aanvraagprocedure, maar zijn wel van belang zijn voor de advisering aan gemeenten, aangezien die wel te maken hebben met de 'inrichting' van de procedure zelf.

In **hoofdstuk vier** wordt het juridisch kader van de zoekperiode van jongeren uitgediept. Daarbij wordt in verschillende paragrafen aandacht besteed aan het vraagstuk rondom de indiening van de aanvraag en aan het recht op ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling door het college.

Hoofdstuk vijf behandelt het juridisch kader van het opleggen van een zoekperiode aan belanghebbenden vanaf 27 jaar en beschrijft welke gevolgen het opleggen van zo'n zoekperiode kan hebben. Er is bewust gekozen om dit apart van de zoekperiode van jongeren te behandelen, aangezien dit twee zeer verschillende onderwerpen betreft, die beide voldoende aandacht verdienen.

In **hoofdstuk zes** wordt een overzicht gegeven van de resultaten van de interviews met de vijf gemeenten en is aandacht gegeven aan opvallende bevindingen in die resultaten.

In **hoofdstuk zeven** worden conclusies getrokken en wordt de hoofdvraag beantwoord.

Hoofdstuk acht tenslotte geeft een overzicht van de verschillende aanbevelingen die voortvloeien uit de resultaten en de conclusies. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen aanbevelingen gericht aan de formele wetgever en aanbevelingen gericht tot het college.

Voor een samenvatting verwijs ik naar de samenvatting die vóór deze inleiding is opgenomen.

Hoofdstuk 2 Het juridisch kader van de aanvraagprocedure

2.1 Wettekst met betrekking tot de aanvraagprocedure

2.1.1 Inleiding

De aanvraagprocedure voor een uitkering in het kader van de WWB staat beschreven in paragraaf 1 van hoofdstuk 5 van de WWB. Die paragraaf gaat over de aanvraag, beginnend met artikel 40. Ook zijn enkele artikelen van de wet SUWI belangrijk.

Het recht op bijstand bestaat jegens het college waar de belanghebbende woonplaats heeft, (artikel 40 lid 1 van de WWB) en de aanvraag is dan ook gericht tot dat college (artikel 41 lid 1 van de WWB).

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende 'fasen' in de aanvraagprocedure. Ik heb de procedure ook uitgewerkt in een schema, zie bijlage 1. De procedure begint met de zogenaamde 'melding', die een belangrijke rol speelt voor de ingangsdatum van de uitkering. Ik kom daar later nog op terug.

2.1.2 De melding

De belanghebbende heeft zich gemeld bij het UWV als zijn NAW-gegevens zijn geregistreerd bij het UWV, staat in **artikel 44 lid 2 van de WWB**. Daarnaast gelden voor een juridisch complete melding nog aanvullende eisen, afhankelijk van het antwoord op de vraag of artikel 41 lid 4 WWB van toepassing is, ook **artikel 44 lid 2 van de WWB**.

2.1.2.1 Wanneer artikel 41 lid 4 WWB van toepassing is

Artikel 41 lid 4 WWB is van toepassing wanneer de belanghebbende alleenstaand is of alleenstaand ouder jonger dan 27 jaar, of wanneer het gaat om gehuwden waarvan beide echtgenoten jonger zijn dan 27 jaar. Als dat het geval is, gelden de volgende eisen voor een juridisch complete melding, zo volgt uit **artikel 44 lid 2 aanhef en onder a van de WWB**:

- belanghebbende dient door het UWV op de hoogte gesteld te zijn van de verplichting als bedoeld in **artikel 9 lid 1 onderdeel a WWB** en
- belanghebbende dient tevens door het UWV op de hoogte te zijn gesteld van de inhoud van **artikel 41 WWB**

In **artikel 9 lid 1 onderdeel a van de WWB** staat beschreven dat belanghebbende vanaf de dag van de melding (zie **artikel 44 lid 2 van de WWB**) verplicht is om naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen en deze te aanvaarden, waaronder begrepen registratie als werkzoekende bij het UWV. Het moet daarbij gaan om algemeen geaccepteerde arbeid, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van een voorziening als bedoeld in **artikel 7 lid 1 onderdeel a WWB**.

Een voorziening als bedoeld in **artikel 7 lid 1 onderdeel a van de WWB** is een ondersteuning bij arbeidsinschakeling en kan aangeboden worden door het college, wanneer het college dat noodzakelijk acht. Onder een voorziening wordt mede begrepen sociale activering.

Samenvattend is sprake van een juridisch complete melding bij een belanghebbende in de leeftijd tot 27 jaar indien:

- zijn NAW-gegevens zijn geregistreerd bij het UWV;
- hij op de hoogte is gesteld van de verplichting om algemeen geaccepteerde arbeid te zoeken en aan te nemen zonder dat (nog) sprake is van een voorziening, en zich tevens te laten registreren als werkzoekende bij het UWV;

- hij op de hoogte is gesteld van de aanvraagprocedure van de bijstand zoals verwoord in artikel 41 WWB.

2.1.2.2 Wanneer artikel 41 lid 4 WWB niet van toepassing is

Als **artikel 41 lid 4 van de WWB** niet van toepassing is wil dat zeggen dat de belanghebbende 27 jaar of ouder is. Op grond daarvan gelden de volgende eisen gelden voor een juridisch complete melding, zo volgt uit **artikel 44 lid 2 aanhef en onder b van de WWB** :

- belanghebbende is in de gelegenheid gesteld zijn aanvraag in te dienen bij het UWV (of bij het college in bijzondere gevallen).

Dat de belanghebbende 27 jaar of ouder is als artikel 41 lid 4 niet van toepassing is, is enigszins kort door de bocht, maar voor de leesbaarheid van dit stuk zal het toch zo gesteld worden. Voor uitleg zie paragraaf 2.1.2.1.

Samenvattend is sprake van een juridisch complete melding bij een belanghebbende in de leeftijd van 27 jaar of ouder indien:

- zijn NAW-gegevens zijn geregistreerd bij het UWV;
- hij in de gelegenheid is gesteld zijn aanvraag in te dienen bij het UWV (of bij het college).

2.1.3 Indiening van de aanvraag

De aanvraag is gericht tot het college en wordt overeenkomstig **artikel 30c van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen** (hierna: Wet SUWI) ingediend bij het UWV; zo zegt **artikel 41 lid 1 van de WWB**.

De aanvraag wordt niet eerder dan vier weken na de melding ingediend wanneer het een belanghebbende in de leeftijd tot 27 jaar betreft en de aanvraag wordt niet eerder dan vier weken na de melding in behandeling genomen door het college, aldus **artikel 41 lid 4 WWB**. Die vier weken waarin de jongere geen aanvraag 'mag' indienen, wordt de zoekperiode genoemd. Aan de haken en ogen van die zoekperiode wordt in hoofdstuk 4 apart aandacht besteed.

Voor belanghebbenden in de leeftijd vanaf 27 jaar geldt het bepaalde in **artikel 44 lid 2 aanhef en onder b van de WWB**. Van een melding is pas sprake als belanghebbende in staat is gesteld zijn aanvraag in te dienen bij het UWV. Indiening van de aanvraag voor die categorie kan dus meteen op het moment van de melding. Wanneer de belanghebbende dat niet doet, kan dat gevolgen hebben, zo volgt uit **artikel 44 lid 3 van de WWB**.

In **artikel 41 lid 1 van de WWB** wordt verwezen naar **artikel 30c van de Wet SUWI**. Hierin valt te lezen dat het UWV aanvragen in ontvangst neemt van algemene bijstand op grond van de WWB; **artikel 30c lid 1 van de Wet SUWI**. Bij het in ontvangst nemen van de aanvraag legt het UWV de datum van de aanvraag vast en op welke dag hij naam, adres en woonplaats van de belanghebbende heeft geregistreerd en hem in staat heeft gesteld zijn aanvraag in te dienen, ook **lid 1 van artikel 30c van de Wet SUWI**.

2.1.4 Verplichtingen belanghebbende

Artikel 30c lid 2 van de Wet SUWI geeft aan dat de belanghebbende op verzoek alle gevraagde gegevens en bewijsstukken die nodig zijn voor de beslissing op zijn aanvraag door het college verstrekt aan het UWV.

Voorts is belanghebbende op grond van **artikel 30c lid 3 van de Wet SUWI** gehouden om op verzoek van het UWV of onverwijld uit eigen beweging alle feiten en omstandigheden mee te delen waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op het recht op bijstand.

2.1.5 Overdracht aanvraag

Het UWV draagt de aanvraag vervolgens over aan het college, dat de aanvraag verder behandelt; **artikel 41 lid 1 van de WWB**. In **artikel 30c lid 5 van de Wet SUWI** wordt hier nog aan toegevoegd dat het UWV tegelijkertijd schriftelijk mededeling doet aan belanghebbende van deze overdracht.

2.2 Wetsgeschiedenis met betrekking tot de aanvraagprocedure

2.2.1 Wetsgeschiedenis van de WWB

2.2.1.1 Algemeen

De WWB is in werking getreden op 1 januari 2004. De Nederlandse gemeenten waren en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de WWB. Centraal in het wetsvoorstel Wet werk en bijstand stond het uitgangspunt 'werk boven inkomen'. "Iedere Nederlander wordt geacht zelfstandig in zijn bestaan te kunnen voorzien door middel van arbeid. Als dit niet mogelijk is en er geen andere voorzieningen beschikbaar zijn, heeft de overheid de taak hem te helpen met het zoeken naar werk en, zo lang met werk nog geen zelfstandig bestaan mogelijk is, met inkomensondersteuning." Het beleid werd aldus steeds activerender en de inspanningen van de betrokken persoon en de gemeente dienden alle te leiden tot arbeidsinschakeling⁸.

Voor de parlementaire geschiedenis bij de aanvraagprocedure van de bijstand ga ik te rade bij het artikelsgewijze commentaar bij de WWB⁹. Ik zal de artikelen behandelen in de volgorde waarin ik ze heb behandeld bij het bespreken van de wettekst.

2.2.1.2 Ten aanzien van de procedure

Met betrekking tot § 5.1 van de WWB, welke paragraaf 'de aanvraag' behandelt, staat in de memorie dat op de aanvraag titel 4.1 van de Awb van toepassing is. Die titel gaat over beschikkingen. Verder wordt aangegeven dat de beslistermijn in beginsel acht weken bedraagt, onder verwijzing naar **artikel 4.13 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb)**.

Verder is de toelichting bij **artikel 41 van de WWB** relevant: het UWV (in de memorie nog de CWI geheten) doet de intake bij de aanvraag. Benadrukt wordt dat deze fase van de behandeling van een verzoek om een uitkering van essentieel belang is om de betrokkene vanaf het moment van de melding te begeleiden naar werk en om ervoor te zorgen dat door een actieve poortwachter alleen mensen een uitkering krijgen voor wie er geen andere mogelijkheid is om in het bestaan te voorzien. "Een actieve rol van de CWI en een goede samenwerking met de gemeenten speelt hierbij een essentiële rol." In de verdere toelichting bij de artikelliden van **artikel 41 van de WWB** wordt nogmaals de belangrijke rol van de CWI benadrukt.

Samengaan CWI en UWV

In een wetsvoorstel van 2008 genaamd 'Wijziging van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen en enkele andere wetten in verband met de evaluatie van deze

⁸ Kamerstukken II 2002/03, 28 870, nr. 3, p. 4-5

⁹ Kamerstukken II 2002/03, 28 870, nr. 3, p. 67-69

wet, de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen en deregulering' werd voorgesteld het UWV en de CWI volledig te laten samengaan. Met de nieuwe wet werd "een betere samenwerking in de keten van werk en inkomen en daarmee het verbeteren van de dienstverlening door die keten beoogd¹⁰." Deze wet is op 1 januari 2009 in werking getreden¹¹. De CWI en het UWV zijn aldus gefuseerd, waarna de CWI is opgegaan in het UWV Werkbedrijf, een divisie binnen het UWV die zich bezighoudt met bemiddeling van werkzoekenden. De CWI wordt hierna niet meer genoemd in de wet en is vervangen door UWV.

2.3 Literatuur met betrekking tot de aanvraag van de bijstand

In vaktijdschriften wordt regelmatig aandacht besteed aan uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Hierin wordt dan een reactie gegeven op zo'n uitspraak, waarbij soms juist nieuwe vragen opkomen. Een voorbeeld daarvan is de noot bij de uitspraak over de fax die als aanvraag werd aangemerkt, geschreven door Van Deutekom. Deze noten bij de jurisprudentie heb ik alleen opgenomen in de paragraaf over de jurisprudentie, voor zover ik die noten van belang vond. Vaak waren de uitspraken van de Raad duidelijk genoeg.

Behalve de noten bij uitspraken van de Raad is er helaas geen enkel wetenschappelijk artikel gepubliceerd over de aanvraagprocedure van de bijstandsuitkering. De reden daarvan zou kunnen zijn dat de professionele partijen in het aanvraagproces te weinig belang hebben bij een correcte uitvoering van de procedure op het moment dat het eindresultaat naar hun mening goed is. Datzelfde geldt voor de belanghebbende; zolang het eindresultaat bevredigend is, is er geen enkele reden om het proces van de aanvraag in twijfel te trekken. Mogelijk is de aanvraagprocedure an sich te weinig interessant.

2.4 Jurisprudentie met betrekking tot de aanvraag van de bijstand

Bij bestudering van de jurisprudentie met betrekking tot de aanvraagprocedure valt allereerst op dat gemeenten regelmatig niet de procedure volgen zoals die in de wet beschreven staat. Als voorbeeld kan genoemd worden dat de melding plaats vindt bij het college of dat de aanvraag wordt ingediend bij de gemeente in plaats van bij het UWV. Dat lijkt in de praktijk echter geen problemen op te leveren!

Juiste procedure

Wel wordt in de rechtspraak soms nog gewezen op de te volgen procedure. In een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (hierna: de Raad) stelde de belanghebbende zich op het standpunt dat hij een aanvraag had ingediend op het moment dat hij zich meldde om bijstand aan te vragen zijn¹². De Raad oordeelde echter: "Uit artikel 44 van de WWB volgt dat de melding en de aanvraag twee te onderscheiden juridische begrippen zijn."

Ook in een zaak uit 2013 heeft de Raad de procedure nog eens goed benadrukt: belanghebbende stelde zich op het standpunt dat er een aanvraag voor bijstand tot stand was gekomen, omdat hij per brief van 11 maart 2009 aan de Intergemeentelijke Sociale Dienst Veluwerand (IGSD) een pro-forma-aanvraag had gedaan¹³. Hij was van mening dat die dienst in strijd had gehandeld met het bepaalde in artikel 2:3 lid 1 Awb, omdat die de brief niet had doorgezonden aan het UWV. De Raad was het niet eens met appellant. De sociale dienst had de belanghebbende na ontvangst van de pro-forma-aanvraag gewezen op de voor het aanvragen van bijstand te volgen procedure. Belanghebbende had zich moeten wenden tot het UWV om zich in te schrijven als werkzoekende en om te zorgen dat een

¹⁰ *Kamerstukken II 2007/08*, 31 514, nr. 3, p. 1

¹¹ KB van 29 december 2008, *Stb.* 2008, 601

¹² CRVB 5 juni 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BW8071

¹³ CRVB 3 december 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:2640

aanvraag kon worden ingediend. De belanghebbende had dat echter verzuimd, zodat de brief van 11 maart 2009 niet heeft geleid tot een aanvraag in de zin van de WWB. Wat betreft de doorzendplicht stelde de Raad dat er geen melding had plaats gevonden bij het UWV en dat “het enkele doorzenden van de brief van appelland van 11 maart 2009 door de ISGD naar het Werkbedrijf zou niet tot een aanvraag om bijstand als vorenbedoeld hebben kunnen leiden.” De Raad heeft hier nog eens gewezen op de juiste in acht te nemen procedure. Voor een complete aanvraag is dus ook een melding bij het UWV nodig.

Digitale aanvraag

Wat betreft het indienen van een digitale aanvraag stelde de Raad in 2013 het volgende¹⁴. “Anders dan voor andere uitkeringen, konden aanvragers om bijstand niet verplicht worden de melding of de aanvraag digitaal te doen door middel van inloggen met DigiD. Door appellanten weg te sturen met deze opdracht, heeft het werkbedrijf gehandeld in strijd met het bepaalde in artikel 30c van de Wet SUWI. Het werkbedrijf had de gegevens van appellanten moeten vastleggen, een aanvraagformulier mee moeten geven en een afspraak moeten maken voor de indiening van de aanvraag.”

De volgende rechtsoverweging in deze uitspraak is ook belangrijk: “Indien het college (...) als praktijk hanteert dat in beginsel iedereen een digitale aanvraag om bijstand moet indienen en zich daartoe digitaal dient te melden, dan moet het college voorzieningen treffen voor het geval een aanvrager hierdoor in de knel komt. Daartoe is onvoldoende dat, zoals het college ter zitting heeft toegelicht, eenieder altijd bij problemen zich opnieuw kan wenden tot het werkbedrijf en dan hulp kan krijgen bij de digitale toegang.”

Ontbreken identiteitsbewijs

In een zaak uit 2012 heeft de Raad geoordeeld dat het niet bij zich dragen van een identiteitsbewijs geen reden had mogen zijn om belanghebbende weg te sturen¹⁵. Er was in deze zaak geen melding tot stand gekomen; de gegevens van de belanghebbende waren niet geregistreerd. De Raad oordeelde dat het UWV anders had dienen te handelen. Uit artikel 17 lid 3 WWB blijkt immers dat de identiteit van de belanghebbende bij de uitvoering van de WWB wordt vastgesteld. Als een geldige legitimatie bij de behandeling van de aanvraag nog steeds ontbreekt, moet het college een herstelmogelijkheid bieden op grond van artikel 4:5 Awb. Het UWV had de NAW-gegevens moeten registreren, een aanvraagformulier uit te reiken en een afspraak moeten maken voor de ontvangst van de aanvraag, zo oordeelde de Raad.

In staat stellen een aanvraag in te dienen

In de volgende zaak kwam wel een melding tot stand, maar ging het daarna mis¹⁶. Volgens het college had appellante meteen na de melding afgezien van het indienen van een aanvraag omdat zij ervoor zou hebben gekozen om een haar aangeboden baan te accepteren via het project WerkLoont. De Raad oordeelde hier echter dat appellante genoegzaam blijkt had gegeven van de intentie om zich te melden en dat uit de gegevens niet bleek dat appellante had afgezien van het indienen van een aanvraag. “De CWI had belanghebbende in staat moeten stellen een aanvraag voor bijstand in te dienen, bijvoorbeeld door het uitreiken van een aanvraagformulier, en met haar een afspraak moeten maken voor een gesprek, waarin haar aanvraag om bijstand in ontvangst kan worden genomen.” De Raad oordeelde voorts dat het in de rede lag dat het college alsnog een

¹⁴ CRVB 10 december 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:2757

¹⁵ Zie voetnoot met nummer 4

¹⁶ CRVB 10 november 2009, RSV 2010,15 en CRVB 10 november 2009, JWVB 2010,4

besluit neemt inzake de verlening van bijstand aan appellant, dus zonder dat een aanvraag tot stand was gekomen.

Ook in de volgende zaak oordeelde de Raad dat “nu betrokkene het oogmerk had een bijstandsaanvraag in te dienen, en hij daar niet kenbaar van heeft afgezien, de CWI betrokkene ook daadwerkelijk in de gelegenheid had moeten stellen¹⁷. Daarbij lag het in de rede betrokkene op de datum van eerste melding bij de CWI een aanvraagformulier uit te reiken en met hem –onvoorwaardelijk- een afspraak te maken voor een gesprek waarin zijn aanvraag in ontvangst kon worden genomen.” Het feit dat de man een wat verwarde indruk had gemaakt vormde voor de Raad nog meer redenen om als beschreven te handelen. Het college diende alsnog een aanvraagformulier te overhandigen waarbij als aanvraagdatum de datum van melding had te gelden.

De Raad oordeelde verder dat aan de plicht voor het CWI die uit artikel 44 lid 2 van de WWB voortvloeit in beginsel is voldaan wanneer het daarvoor bestemde aanvraagformulier is verstrekt (zie zaak van voetnoot BW 8071). De Raad gaf in die uitspraak ook aan dat er voor het CWI echter geen verplichting bestaat om uit eigen beweging de aanvrager te helpen bij het invullen van het aanvraagformulier: “Voor zover hij (appellant) moeite had met het invullen van het aanvraagformulier, had hij de hulp van de CWI dan wel een derde kunnen inroepen. Dat appellant dit heeft nagelaten, komt voor zijn rekening en risico.”

Aanvraag per fax is ook een aanvraag

Wanneer een aanvraag niet op de wettelijk beschreven manier wordt gedaan, kan dat soms toch een aanvraag opleveren in de zin van de WWB. In een uitspraak van de Raad uit 2013 werd geoordeeld dat een faxbericht aan de gemeente met een verzoek om een bijstandsuitkering moest worden aangemerkt als een aanvraag¹⁸. De redenering was als volgt: In artikel 1:3 lid 3 van de Awb is bepaald dat onder een aanvraag wordt verstaan een verzoek van een belanghebbende een besluit te nemen. In artikel 41 lid 4 van de WWB wordt gesproken over een aanvraag van algemene bijstand. Met het faxbericht werd beoogd een aanvraag te doen als bedoeld in deze artikelen. Verder voldeed het faxbericht aan het schriftelijkheidsvereiste van de artikelen 4:1 van de Awb (aanvraag tot het geven van een beschikking wordt schriftelijk ingediend) en artikel 43 lid 1 van de WWB (het college stelt het recht op bijstand vast op schriftelijke aanvraag). Tenslotte was voldaan aan de vereisten van artikel 4:2 lid 1 van de Awb, te weten naam en adres van aanvrager, dagtekening en een aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd. Tevens was de aanvraag ondertekend. Het faxbericht moest derhalve als een aanvraag worden aangemerkt.

Het feit dat voorafgaand aan het faxbericht geen melding als bedoeld in artikel 44 lid 2 WWB heeft plaatsgevonden deed er niet aan af dat het faxbericht als een aanvraag moet worden aangemerkt. Ook het feit dat de aanvraag niet door het UWV was ontvangen deed er niet aan af dat het om een aanvraag ging!

Van Deutekom schrijft in zijn noot bij deze uitspraak dat hij twijfelt over de toepasselijkheid van artikel 4:5 Awb in deze situatie¹⁹. Hij vraagt zich namelijk af of het college in redelijkheid gebruik kan maken van zijn bevoegdheid een aanvraag die rechtstreeks bij hem is ingediend, niet te behandelen. Het eerste gedeelte van de aanvraagprocedure dient door het UWV te worden gedaan, ook al moet het college uiteindelijk op de aanvraag beslissen. Van Deutekom vermoedt daarom dat een beroep op artikel 4:5 van de Awb door het college niet

¹⁷ CRVB 23 maart 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM0864

¹⁸ Zie voetnoot met nummer 4

¹⁹ CRVB 9 april 2013, RSV 2013, 169

redelijk is, vanwege de doorzendplicht van artikel 2:3 van de Awb. Het praktische voordeel voor het college om gebruik te maken van artikel 4:5 Awb zou niet mogen opwegen tegen die doorzendplicht, zo neemt van Van Deutekom aan. De gemeente zal dus de aanvraag door dienen te sturen aan het UWV, dat de aanvraag dan verder behandelt en de aanvrager verzoekt om aanvulling middels de voorgeschreven formulieren en bescheiden, aldus Van Deutekom.

Termijnen waar het college rekening mee dient te houden

Wat betreft de termijnen waarmee rekening moet worden gehouden zet de Raad in de uitspraak van de fax (BZ6642) de lijnen nog eens goed uit. Het college had binnen de in artikel 4:13 van de Awb bedoelde redelijke termijn van acht weken dienen te beslissen op de per fax ingediende aanvraag om bijstand. Als het college had willen bereiken dat bepaalde verzuimen hersteld zouden worden, dan had in een bericht aan belanghebbende duidelijk moeten vermelden in welk opzicht en binnen welke termijn de aanvraag aangevuld had moeten worden.

Wanneer een besluit uitblijft, is er sprake van het niet tijdig nemen van een besluit in de zin van artikel 6:2 aanhef en onder b van de Awb. Een voor de afloop van die termijn van acht weken ingediend bezwaar dient niet-ontvankelijk te worden verklaard, omdat het college voor die tijd nog niet in gebreke is met het nemen van een besluit.

Buiten behandeling stellen van de aanvraag

Wanneer de indiener van een aanvraag in staat wordt gesteld om een geconstateerd verzuim te herstellen, moet daarbij worden aangegeven dat bij het overschrijden van die termijn de kans bestaat dat een buitenbehandelingstelling van de aanvraag zal volgen op grond van artikel 4:5 van de Awb²⁰. Dat brengt het zorgvuldigheidsbeginsel van artikel 3:2 van de Awb mee, aldus de Raad. Dit is vaste rechtspraak geworden. In latere uitspraken wordt hier vaak naar verwezen²¹. Buiten behandelingstelling van een aanvraag is een beslissing waartegen bezwaar open staat (BW8071). Het betreft in dat geval namelijk een situatie als beschreven in artikel 6:2 aanhef en onder a van de Awb, “de schriftelijke weigering een besluit te nemen, zo oordeelde de Raad in 2011²².”

2.5 Samenvatting en beschouwing

Wettelijke procedure

De wettekst lijkt een duidelijk kader te schetsen waarbinnen alle betrokken partijen hun deel hebben. Zo registreert het UWV bij de melding de NAW-gegevens van de belanghebbende en stelt het UWV hem in staat zijn aanvraag in te dienen (volwassenen) of wijst het hem op zijn rechten en plichten (jongeren). Na ontvangst van de aanvraag, bij volwassenen vanaf 27 jaar meteen bij of kort na de melding en bij jongeren pas na vier weken, draagt het UWV die aanvraag over aan het college terwijl het UWV daarvan tegelijkertijd melding maakt aan de belanghebbende.

Wetsgeschiedenis

Uit de wetsgeschiedenis bij de WWB blijkt dat de intakefase van de aanvraagprocedure van essentieel belang is om de belanghebbende zo goed mogelijk te kunnen begeleiden naar werk. Daarbij wordt benadrukt dat de CWI (thans het UWV) een actieve rol speelt en dat een goede samenwerking met de gemeenten van groot belang is. Sinds 1 januari 2009 zijn de

²⁰ CRVB 23 juni 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BJ0929

²¹ Bijvoorbeeld CRVB 6 november 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BY2611 en CRVB 28 augustus 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX6158

²² CRVB 13 september 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BT1764

CWI en het UWV gefuseerd, waarbij de CWI is opgegaan in het UWV Werkbedrijf. Deze laatste instantie houdt zich nu bezig met bemiddeling van werkzoekenden.

Jurisprudentie

Eenzijds wordt hierin benadrukt dat de wettelijke procedure gevolgd dient te worden. Anderzijds blijkt dat wanneer dat niet gebeurt, dat niet altijd tot problemen hoeft te leiden. In de uitspraak over de fax had het college (uiteindelijk) een uitkering toegekend aan de belanghebbende, terwijl een melding ontbrak. De Raad zag geen aanleiding die toekenning terug te draaien.

Wat betreft de digitale melding of aanvraag blijkt uit de rechtspraak dat dit thans niet de standaard is en dat belanghebbenden niet verplicht kunnen worden zich digitaal te melden of digitaal en aanvraag in te dienen. Het college dient te zorgen voor een alternatief als het belanghebbende niet lukt om de procedure digitaal te doen. Het niet bij zich dragen van een geldige legitimatie mag ook geen reden zijn om de belanghebbende weg te sturen: zijn gegevens moeten gewoon worden geregistreerd en hij moet in staat worden gesteld een aanvraag in te dienen.

Uit de jurisprudentie blijkt ook dat een belanghebbende vanaf 27 jaar bij de melding in staat moet worden gesteld een aanvraag in te dienen en dat daarbij geen voorwaarden mogen worden gesteld. Hierover zal ik in hoofdstuk vijf meer toelichten. Voor het UWV is er echter geen verplichting om uit eigen beweging de aanvrager te helpen bij het invullen van het aanvraagformulier en de aanvrager het aanvraagformulier te laten ondertekenen.

Niet regulier ingediende aanvraag

Verder komt uit de jurisprudentie naar voren dat het college moet 'oppassen' wanneer een fax of brief rechtstreeks naar dat college wordt gestuurd. Ondanks het ontbreken van een melding en ondanks het feit dat zo'n aanvraag niet bij het UWV is ingediend, kan het wel degelijk gaan om een aanvraag in de zin van de WWB. Daarvoor gelden wel enkele vereisten, die goed moeten worden nagelopen.

Over de vraag hoe te handelen in het geval van een rechtstreeks bij het college ingediende aanvraag, valt te discussiëren. Van Deutekom is van mening dat het college de aanvraag door zou moeten zenden naar het UWV op grond van artikel 2:3 van de Awb.

Zowel mijn opdrachtgever als ik zijn een andere mening toegedaan. Aangezien het college de instantie is die uiteindelijk moet oordelen over de aanvraag, is het college ook het orgaan waar de aanvraag (uiteindelijk) terecht moet komen. Het valt daarom niet in te zien waarom het college geen gebruik zou kunnen of mogen maken van artikel 4:5 van de Awb. In de boven beschreven uitspraak heeft de Raad ook geoordeeld dat het bericht dat aan de belanghebbende werd verstuurd door het college, met een beschrijving van de juiste procedure, niet beschouwd kon worden als een uitnodiging om de aanvraag aan te vullen. De Raad oordeelde aldus omdat niet was vermeld in welk opzicht en binnen welke termijn de aanvraag moest worden aangevuld. Het lijkt er sterk op dat de Raad daarmee heeft bedoeld dat wanneer het college wél duidelijk zou hebben vermeld in welk opzicht en binnen welke termijn de aanvraag aangevuld had moeten worden, het daarna de aanvraag eventueel buiten behandeling had kunnen stellen. De Raad heeft niet aangegeven dat het sowieso niet mogelijk was om een beroep te doen op artikel 4:5 van de Awb en dat de aanvraag doorgezonden had dienen te worden!

Op de aanvraagprocedure van de bijstand is overigens de normale beslistermijn van acht weken van artikel 4:13 van de Awb van toepassing. Wanneer het college niet binnen die acht weken een besluit neemt, is er sprake van het niet tijdig nemen van een besluit in de zin van artikel 6:2 aanhef en onder b van de Awb. De belanghebbende kan dan bezwaar indienen tegen het niet tijdig beslissen. Ook kan het college een dwangsom verbeuren bij het, onterecht, uitblijven van een besluit. Wanneer echter een bezwaar wordt ingediend binnen de termijn van acht weken dient dat niet-ontvankelijk verklaard te worden, omdat het college voor die tijd nog niet in gebreke is met het nemen van een besluit.

Hoofdstuk 3 Aandachtspunten in de uitvoering van de aanvraagprocedure

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 heb ik de aanvraagprocedure uiteen gezet, waarbij ook aandacht is besteed aan de jurisprudentie over die procedure. Er zijn echter een aantal onderwerpen die meer zijdelings raken aan de aanvraagprocedure, maar die wel invloed hebben op de manier waarop met de melding en de aanvraag moet worden omgegaan. Deze onderwerpen zal ik in dit hoofdstuk behandelen om zodoende de resultaten te kunnen gebruiken in het advies aan de gemeenten.

Het betreft gedragingen van het UWV die aanleiding kunnen zijn tot het aanpassen van de ingangsdatum van de uitkering, toerekening van de handelwijze van het UWV aan het college en een aandachtspunt bij het opleggen van een maatregel.

3.2. Wettekst

3.2.1 Vaststelling recht op bijstand

Het college stelt het recht op bijstand vast op schriftelijke aanvraag, tenzij een schriftelijke aanvraag niet mogelijk is; dan doet het college het ambtshalve, valt te lezen in **artikel 43 lid 1 van de WWB**.

De houding en gedragingen van een belanghebbende tot 27 jaar gedurende de vier weken na de melding worden meegewogen bij de vaststelling van het recht op algemene bijstand, zo volgt uit **artikel 43 lid 4 van de WWB**. Voor jongeren tot 27 jaar die niet vallen onder artikel 41 lid 4 van de WWB geldt hetzelfde, op grond van **artikel 43 lid 5 van de WWB**.

3.2.2 Ingangsdatum uitkering

In paragraaf 5.2 van de WWB wordt geregeld vanaf welke dag de uitkering wordt toegekend. De bijstand, mits is vastgesteld dat er recht op bijstand bestaat, wordt toegekend vanaf de dag waarop dit recht is ontstaan. Die dag kan echter niet liggen vóór de dag dat belanghebbende zich heeft gemeld om bijstand aan te vragen, zie **artikel 44 lid 1 WWB**.

Als belanghebbende de aanvraag niet zo spoedig mogelijk nadat hij zich heeft gemeld indient, èn dat valt hem te verwijten, kan het college besluiten dat de bijstand wordt toegekend vanaf de dag dat de aanvraag werd ingediend, aldus **artikel 44 lid 3 WWB**.

3.3 Wetsgeschiedenis

Bij **artikel 44 WWB** wordt in de memorie toegelicht dat de bijstand wordt toegekend vanaf de dag van melding, mits op die dag recht bestaat op bijstand. Wanneer mensen zich al melden voordat recht op bijstand bestaat, dan wordt bijstand toegekend vanaf de dag dat dat recht bestaat²³. Volgens de wetsgeschiedenis is **artikel 44 lid 3 WWB**, waarin wordt bepaald dat het college kan besluiten om bijstand toe te kennen vanaf de dag dat de aanvraag werd ingediend, bedoeld om te voorkomen dat te veel tijd verstrijkt tussen de melding en de aanvraag.

3.4 Jurisprudentie

In deze paragraaf zal ik de relevante jurisprudentie behandelen, die van belang is bij het adviseren van gemeenten over de aanvraagprocedure en die nog niet aan de orde is gekomen in hoofdstuk 2 van dit verslag.

²³ *Kamerstukken II 2002/03, 28 870, nr. 3, p. 69*

Handelwijze UWV toegerekend aan college

Wat betreft de handelwijze van het UWV heeft de Raad bepaald (voetnoot met BK3397) dat, gelet op het samenstel van de toen geldende relevante wettelijke bepalingen, de handelwijze van het CWI (in dit geval het nalaten van de CWI) moet worden toegerekend aan het college.

Bijzondere omstandigheden en ingangsdatum bijstand

In een uitspraak van de Raad uit het jaar 2006 over een geschil dat speelde in het jaar 2004, dus toen de WWB pas net in werking was, is de volgende rechtsregel geformuleerd: "In beginsel wordt geen bijstand verleend over een periode voorafgaand aan de datum waarop de melding bij het CWI heeft plaatsgevonden, dan wel in voorkomende gevallen de bijstandsaanvraag is ingediend. Van dit uitgangspunt kan worden afgeweken indien bijzondere omstandigheden dat rechtvaardigen²⁴." Deze rechtsregel is inmiddels vaste rechtspraak geworden.

In de zaak van de van de weggestuurde vrouw zonder identiteitsbewijs was ook sprake van 'bijzondere omstandigheden'. Door de onjuiste handelwijze van het UWV was bij het bezoek van betrokkene ten onrechte geen melding tot stand gekomen. Dat rechtvaardigde in beginsel toekenning van bijstand tot aan het moment waarop betrokkene zich voor het aanvragen van bijstand had willen melden²⁵. Ook in de zaak waarbij appellanten verplicht werden hun aanvraag digitaal te doen, vond de Raad dat er sprake was van bijzondere omstandigheden die bijstandsverlening met terugwerkende kracht rechtvaardigden²⁶.

Van zulke bijzondere omstandigheden kan ook sprake zijn als komt vast te staan dat betrokkene al eerder een aanvraag om bijstand heeft ingediend, dan wel in het geval dat is gebleken dat betrokkene op enigerlei wijze actie in de richting van de CWI of het college heeft ondernomen die tot het innemen van een daartoe strekkende aanvraag had moeten leiden²⁷. Maar, zo zei de Raad hierover, wanneer belanghebbende te veel tijd heeft laten verstrijken alvorens daadwerkelijk actie te ondernemen, worden aan de nalatigheid van in casu het college geen consequenties verbonden.

Volgens de Raad volgt uit twee eerdere uitspraken dat de melding als bedoeld in artikel 44 van de WWB ook haar betekenis voor de ingangsdatum van de bijstand verliest wanneer betrokkene uitdrukkelijk en zonder voorbehoud met betrekking tot die melding heeft meegedeeld geen aanvraag te zullen indienen²⁸.

Opleggen maatregel

De Rechtbank Roermond heeft in een uitspraak van 2012 gewezen op het belang van een goede communicatie tussen het UWV en de gemeente²⁹. De voorzieningenrechter kwam in deze zaak tot het oordeel dat onterecht een maatregel was opgelegd aan een jongere. Die maatregel was opgelegd aan de jongere vanwege het niet hebben voldaan aan zijn inspanningsverplichting. Nu het college niet had onderzocht of het UWV de jongere deugdelijk en tijdig had geïnformeerd over die verplichtingen en de gevolgen van niet-nakoming daarvan, heeft het onterecht een maatregel opgelegd, aldus de rechtbank.

²⁴ CRVB 21 maart 2006, ECLI:NL:CRVB:2006:AV8690

²⁵ CRVB 21 maart 2006, RSV 2012, 212 en CRVB 21 maart 2006, JWVB 2012/155

²⁶ CRVB 10 december 2013, RSV 2014/14 en CRVB 10 december 2013, JWVB 2014/24

²⁷ CRVB 12 juni 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BW8362

²⁸ CRVB 2 oktober 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX9088

²⁹ Rb. Roermond, 15 november 2012, ECLI:NL:RBROE:2012:BY3365

3.5 Samenvatting en beschouwing

Uit de aanzienlijke hoeveelheid jurisprudentie over de aanvraagprocedure blijkt dat er in de praktijk van alles mis kan gaan bij de uitvoering van dat proces. Uit die jurisprudentie vloeien enkele punten voort die belangrijk zijn voor het college bij de uitvoering van de procedure. Dat zijn de volgende zaken:

- een verkeerde handelwijze van het UWV wordt toegerekend aan het college;
- een verkeerde handelwijze kan aanleiding geven tot het oordeel dat sprake is van bijzondere omstandigheden;
- die bijzondere omstandigheden kunnen aanleiding zijn om bijstand te verlenen met terugwerkende kracht;
- wanneer het college een maatregel wenst op te leggen, dient het zich ervan te vergewissen dat de belanghebbende adequaat en tijdig is voorgelicht over zijn verplichtingen.

Uit deze jurisprudentie blijkt voornamelijk dat in de huidige situatie, waarbij de eerste fase van de aanvraagprocedure dient te geschieden bij en door het UWV, het van groot belang is dat het UWV en de gemeenten goed samenwerken. Aangezien het college verantwoordelijk is gebleken voor de manier van werken van het UWV zal het college ook moeten zorgen dat het goed op de hoogte is van hetgeen het UWV communiceert aan belanghebbenden.

Wanneer het college daar niet goed van op de hoogte is en het leidt uiteindelijk tot een procedure kan dat dus financiële consequenties hebben voor het college, terwijl het UWV wellicht steken heeft laten vallen.

Hoofdstuk 4 Het juridisch kader van de zoekperiode en de aanvraag voor jongeren

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal de aanvraagprocedure voor jongeren tot 27 jaar worden uitgewerkt. Voor jongeren geldt een zogenaamde 'zoekperiode' van vier weken vanaf de datum van de melding. Die zoekperiode heeft een aantal haken en ogen, die in de volgende paragrafen zullen worden behandeld.

In paragraaf 4.2 zal de indiening van de aanvraag aan de orde komen en in paragraaf 4.3 zal aandacht worden besteed aan de ondersteuning tijdens de zoekperiode.

4.2 Juridisch kader met betrekking tot het indienen van de aanvraag bij jongeren

4.2.1 Wettekst

De relevante wettekst voor deze paragraaf bestaat uit het volgende artikel: "De aanvraag wordt niet eerder dan vier weken na de melding ingediend wanneer het een belanghebbende in de leeftijd tot 27 jaar betreft en de aanvraag wordt niet eerder dan vier weken na de melding in behandeling genomen door het college", aldus **artikel 41 lid 4 van de WWB**. De zoekperiode staat dus niet expliciet in de wettekst, maar volgt daar meer impliciet uit.

4.2.2 Wetsgeschiedenis

Het huidige **artikel 41 lid 4 van de WWB**, waarin de zoekperiode tot uiting komt, bestond nog niet in het oorspronkelijke wetsvoorstel WWB. Dit artikel is in de WWB opgenomen bij de invoering van de Wijziging van de Wet werk en bijstand en samenvoeging van die wet met de Wet investeren in jongeren gericht op bevordering van deelname aan de arbeidsmarkt en vergroting van de eigen verantwoordelijkheid van uitkeringsgerechtigden in 2012³⁰.

De wetsgeschiedenis zegt hierover het volgende³¹: "De nadruk op de eigen verantwoordelijkheid wordt in de wet verankerd doordat de jongere, die zich bij het UWV meldt met de intentie om een aanvraag in te dienen, verplicht wordt om eerst zelf vier weken naar werk te zoeken, alvorens aanspraak op ondersteuning kan ontstaan. Daarbij zal de jongere nadrukkelijk eerst ook de mogelijkheden van reguliere scholing moeten onderzoeken. Na vier weken kan de jongere een aanvraag indienen en moet het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) toetsen of de jongere aantoonbare inspanningen heeft gepleegd om werk te vinden of terug te keren naar school. Als blijkt dat dit niet het geval is, heeft dat consequenties voor de uitkering. Als de jongere kan terugkeren naar school of als blijkt dat de jongere geen inspanningen heeft gepleegd en onwillig blijft om aan het werk te gaan, is er geen recht op uitkering. Hiermee onderstreept de regering dat stilzitten geen optie is." Verderop in de wetsgeschiedenis staat het volgende: "Is de aanvraag gedaan na de periode van vier weken dan toetst het college of betrokkene in de voorgaande vier weken aantoonbare inspanningen heeft gepleegd om werk te vinden. Het college stelt bovendien vast, of de jongere nog mogelijkheden heeft binnen het regulier bekostigd onderwijs. De jongere moet hiervoor bij zijn aanvraag zelf documenten overleggen. Mocht recht op een uitkering bestaan, dan kan dit recht op uitkering ingaan op de dag dat de jongere zich bij het UWV heeft gemeld³²."

Gevolgen van 'te vroege indiening' van de aanvraag

In de wetsgeschiedenis zijn enkele aanwijzingen te vinden over de gevolgen die de wetgever wil verbinden aan het indienen van een aanvraag eerder dan vier weken na de melding. "Is

³⁰ KB van 22 december 2011, *Stb.* 2011, 651

³¹ *Kamerstukken II* 2010/11, 32 815, nr. 3, p. 2

³² *Kamerstukken II* 2010/11, 32 815, nr. 3, p. 3

deze aanvraag eerder gedaan dan na afloop van die vier weken dan legt het college een maatregel op of neemt het de aanvraag niet in behandeling³³.”

Het artikelsgewijs commentaar meldt verder nog het volgende: “Als de aanvraag binnen de periode van vier weken is ingediend, dan zal het college na die vier weken constateren dat ze over te weinig gegevens beschikt om het recht op bijstand vast te stellen. Immers, op grond van **artikel 43, vierde lid van de WWB**, dient het college bij de vaststelling van het recht op bijstand rekening te houden met de gedragingen en houding van de jongere gedurende de vier weken na de melding. (...) De jongere zal dan de gelegenheid worden geboden om zijn gegevens aan te vullen. Indien de jongere van deze mogelijkheid gebruik maakt en het college hem een recht op bijstand toekent, kan het college op grond van **artikel 18 van de WWB** besluiten om een maatregel op te leggen vanwege het niet voldoen aan de plicht om pas vier weken na de melding een aanvraag in te dienen³⁴.” En vervolgens: “Indien de jongere van de mogelijkheid tot gegevensaanvulling geen gebruik maakt, kan het college besluiten de aanvraag op grond van artikel 4:5 van de Awb niet te behandelen. Aangezien dit een besluit is op grond van de Awb zal de jongere hiervan bericht krijgen. De jongere kan zich daarna opnieuw bij het UWV melden, waarna het hele proces opnieuw begint.”

Bedoeling wetgever

Hieruit volgt dat de wetgever blijkbaar het volgende heeft bedoeld: Wanneer een jongere binnen vier weken na de melding reeds een aanvraag indient, is die aanvraag per definitie niet compleet. Het college dient immers op grond van artikel 43 lid 4 van de WWB de houding en de gedragingen van de jongere tijdens de vier weken zoekperiode mee te wegen bij de vaststelling van het recht op bijstand. De jongere dient in die situatie in de gelegenheid te worden gesteld om de gegevens aan te vullen. Het ligt voor de hand dat de jongere daartoe pas na afloop van die vier weken in de gelegenheid wordt gesteld. Eerder heeft dat geen zin, aangezien zijn houding en gedragingen niet eerder dan na vier weken beoordeeld kunnen worden. Bij de beoordeling van de aanvraag kan besloten worden een maatregel op te leggen wegens de te vroege indiening.

Beslistermijn

Ten aanzien van de beslistermijn staat in de wetsgeschiedenis het volgende: “Na die vier weken wordt de aanvraag door het college in behandeling genomen³⁵.”

4.2.3 Literatuur

Ook over dit onderwerp is er in de juridische literatuur niets relevants geschreven.

4.2.4 Jurisprudentie

Er is vooralsnog slechts één uitspraak met betrekking tot een aanvraag die niet pas na vier weken is ingediend. Recent, in februari 2014, heeft de Rechtbank Noord-Holland een uitspraak gedaan over de situatie dat een jongere van mening was dat hij een aanvraag had gedaan, terwijl het college op het standpunt stond dat er in het geheel geen sprake was van een aanvraag³⁶. Hierbij kwam artikel 41 lid 4 van de WWB ook aan de orde. De omstandigheden waren als volgt: De jongere, zonder vaste woon- of verblijfplaats, had een brief gestuurd aan de gemeente met als aanhef: “aanvraag WWB, voorschot wegens broodnood & postadres.” Een week later verscheen hij persoonlijk aan de balie. Hij kreeg vanwege zijn jonge leeftijd een zoektermijn van vier weken opgelegd. Tevens werd hem in

³³ *Kamerstukken II 2010/11*, 32 815, nr. 3 p. 3

³⁴ *Kamerstukken II 2010/11*, 32 815, nr. 3 p. 59

³⁵ *Kamerstukken II 2010/11*, 32 815, nr. 3, p. 59

³⁶ Rb. Noord-Holland 11 februari 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:1011

een brief uitgelegd aan welke voorwaarden hij diende te voldoen tijdens die vier weken en dat hij binnen een week na vier weken digitaal een aanvraag voor WWB kon indienen. Vervolgens heeft hij geen digitale aanvraag ingediend. Belanghebbende was van mening dat er bij het versturen van zijn brief reeds een aanvraag tot stand is gekomen. De rechtbank oordeelde, net als het college, dat er geen aanvraag tot stand was gekomen onder verwijzing naar de zinsnede uit artikel 41, vierde lid, van de WWB dat de aanvraag om bijstand niet eerder wordt ingediend dan vier weken na de melding, bedoeld in artikel 44 van de WWB, en niet eerder dan vier weken na die melding door het college in behandeling wordt genomen. Volgens de rechtbank is deze bepaling van dwingend recht.

4.2.5 Conclusie met betrekking tot het indienen van de aanvraag tijdens de zoekperiode

Het lijkt er sterk op dat de wetgever het volgende heeft bedoeld met artikel 41 lid 4 van de WWB:

- het betreft een *rechtsplicht* om de aanvraag pas vier weken na de melding in te dienen. Wanneer de aanvraag eerder is ingediend kan dat aanleiding zijn een maatregel op te leggen;
- wanneer de aanvraag eerder dan na vier weken na de melding is ingediend moet het college aan de jongere een *herstelbaarheid* bieden om de gegevens aan te vullen. Er is immers per definitie sprake van een incomplete aanvraag, omdat het college bij de beoordeling van het recht op bijstand rekening moet houden met houding en gedragingen van de jongere tijdens de zoekperiode;
- de termijn waarbinnen het college moet beslissen op de aanvraag wordt opgeschort wanneer de aanvraag eerder dan na vier weken na de melding wordt ingediend.

Het tot stand komen van een aanvraag

De Rechtbank Noord-Holland heeft recent geoordeeld dat er geen aanvraag tot stand komt wanneer die eerder dan na vier weken na de melding wordt ingediend. Hieruit kan worden afgeleid dat wanneer de aanvraag is ingediend binnen vier weken na de melding, het college die aanvraag niet in behandeling hoeft te nemen, althans dat het die aanvraag pas vier weken na de melding in behandeling hoeft te nemen. Dat impliceert dat de beslistermijn van acht weken zoals is verwoord in artikel 4:13 van de Awb ook pas gaat lopen vanaf de dag van de aanvraag, of, wanneer de aanvraag eerder is ingediend, vanaf vier weken na de melding.

4.3 Juridisch kader met betrekking tot ondersteuning tijdens de zoekperiode

4.3.1 Wettekst

Om inzicht te verkrijgen in het juridisch kader met betrekking tot ondersteuning tijdens de zoekperiode van jongeren dienen we er allereerst de relevante wettekst op na te slaan.

Ondersteuning bij arbeidsinschakeling door gemeente

Paragraaf 1.2 van de WWB, die handelt over de opdracht voor de gemeente, begint met artikel 7 en loopt tot en met artikel 8b. Op grond van **artikel 7 lid 1 aanhef en onder a van de WWB** ondersteunt het college bij arbeidsinschakeling personen, die algemene bijstand ontvangen, personen als bedoeld in artikel 10, tweede lid, personen met een nabestaanden- of wezenuitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet en niet-uitkeringsgerechtigden en, indien het college daarbij het aanbieden van een voorziening, waaronder begrepen sociale activering gericht op arbeidsinschakeling, noodzakelijk acht, bepaalt en biedt deze voorziening aan. Op grond van **artikel 7 lid 2 van de WWB** werkt het college bij de uitvoering van artikel 7 lid 1 aanhef en onder a van de WWB samen met het UWV.

Het **derde lid van artikel 7 van de WWB** is erg belangrijk voor het beantwoorden van de tweede deelvraag. In dat artikel staat dat het eerste lid, aanhef en onderdeel a (van artikel 7 van de WWB) niet van toepassing is op personen jonger dan 27 jaar die uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs kunnen volgen (**onderdeel a**) en ook niet op personen als bedoeld in artikel 41, vierde lid, die zich hebben gemeld om bijstand aan te vragen gedurende de vier weken na de melding, bedoeld in artikel 44 (**onderdeel b**).

Rechten en plichten

Het eerste artikel van hoofdstuk 2 van de WWB over de rechten en plichten is artikel 9. Hier van belang is **artikel 9 lid 1 van de WWB**. In **onderdeel a** van dat artikel staat dat de belanghebbende van 18 jaar of ouder doch jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd verplicht is, vanaf de dag van melding als bedoeld in artikel 44, tweede lid van de WWB, naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van een voorziening als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, te verkrijgen en deze te aanvaarden, waaronder begrepen registratie als werkzoekende bij het UWV, indien hem daartoe het recht toekomt op grond van artikel 30b, eerste lid, van de Wet suwi.

In **artikel 9 lid 1 onder b van de WWB** staat dat dezelfde belanghebbende verplicht is gebruik te maken van een door het college aangeboden voorziening, waaronder begrepen sociale activering, gericht op arbeidsinschakeling, alsmede mee te werken aan een onderzoek naar zijn mogelijkheden tot arbeidsinschakeling en, indien van toepassing, mee te werken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak als bedoeld in artikel 44a. Op grond van **lid 2 van artikel 9 WWB** kan een tijdelijke ontheffing worden verleend van de verplichting van artikel 9 lid 1 onder a.

4.3.2 Wetsgeschiedenis

Recht op ondersteuning

De wetsgeschiedenis zegt het volgende over het recht op ondersteuning door jongeren: “De nadruk op de eigen verantwoordelijkheid wordt in de wet verankerd doordat de jongere, die zich bij het UWV meldt met de intentie om een aanvraag in te dienen, verplicht wordt om eerst zèlf vier weken naar werk te zoeken, alvorens aanspraak op ondersteuning kan ontstaan³⁷. Daarbij zal de jongere nadrukkelijk eerst ook de mogelijkheden van reguliere scholing moeten onderzoeken.” En verder: “Na vier weken kan de jongere een aanvraag indienen en moet het college van burgemeester en wethouders (hierna: het college) toetsen of de jongere aantoonbare inspanningen heeft gepleegd om werk te vinden of terug te keren naar school. Als blijkt dat dit niet het geval is, heeft dat consequenties voor de uitkering. Als de jongere kan terugkeren naar school of als blijkt dat de jongere geen inspanningen heeft gepleegd en onwillig blijft om aan het werk te gaan, is er geen recht op uitkering. Hiermee onderstreept de regering dat stilzitten geen optie is.”

Verderop in de toelichting wordt nog aangegeven dat de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid in de wet wordt verankerd door de jongere die zich meldt bij het loket van het UWV eerst zelf vier weken te laten zoeken naar werk³⁸. Het UWV wijst de jongere op zijn verplichting hiertoe, voordat eventueel aanspraak kan worden gemaakt op ondersteuning door het college.

³⁷ Kamerstukken II 2010/11, 32 815, nr. 3, p. 1 en 2

³⁸ Kamerstukken II 2010/11, 32 815, nr. 3, p. 5

Gemeentelijke verantwoordelijkheid voor voorzieningen

Wat betreft het aanbieden van een voorziening blijkt verder uit de wetsgeschiedenis het volgende: “De gemeente draagt een algemene zorg voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden³⁹.” (...) “Het is aan de gemeente om te beoordelen, mede met behulp van het advies van de CWI, of betrokkene op eigen kracht in staat is algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden of dat de betrokkene ondersteuning nodig heeft richting arbeidsinschakeling. In dat geval is de gemeente vervolgens verantwoordelijk voor het leveren van deze ondersteuning in de vorm van voorzieningen.”

Verderop op dezelfde pagina van de wetsgeschiedenis wordt beschreven wat wordt verstaan onder het begrip ‘voorziening’: “voorzieningen kunnen bestaan uit onder meer scholing, loonkostensubsidie, gesubsidieerde arbeid, sociale activering, premies, kinderopvang en stages. Aan de vormgeving en de mate waarin deze voorzieningen worden ingezet stelt het wetsvoorstel geen eisen. Hierdoor kan de gemeente de ondersteuning optimaal afstemmen op andere gemeentelijke beleidsterreinen zoals zorg en onderwijs, en op de lokale arbeidsmarkt.”

Kwetsbare groepen

Ten aanzien van kwetsbare groepen waarover de VNG heeft opgemerkt bang te zijn dat deze uit beeld raken door de zoektermijn van vier weken wordt in de wetsgeschiedenis het volgende opgemerkt: “Als een jongere zich bij het loket meldt waarvan de indruk bestaat dat hulpverlening geboden is, kan een jongere direct daarna worden verwezen⁴⁰. Integrale samenwerking tussen gemeentelijke diensten, onderwijsinstellingen en de lokale hulpverlening is hierbij van belang om zoveel mogelijk jongeren daadwerkelijk aan het leren dan wel werken te krijgen.” Tevens wordt aangegeven dat als jongeren in de vier weken voldoende hun best gedaan hebben om werk te vinden, maar dit is niet gelukt, er vanaf de datum van melding aanspraak op bijstand en ondersteuning kan bestaan.

Artikelsgewijs commentaar

Het artikelsgewijs commentaar bij **artikel 7 lid 3 onder b van de WWB** bevestigt wat al eerder was vastgesteld: De reden achter het gedurende vier weken niet aanbieden van voorzieningen door het college is dat de eigen verantwoordelijkheid van betrokkene voorop staat en deze vanaf de melding minstens vier weken alles in het werk moet stellen om zelf algemeen geaccepteerde arbeid te verwerven.

Wat betreft het volgen van onderwijs wordt opgemerkt dat de jongere geen aanspraak heeft op algemene bijstand indien hij (nog) uit 's Rijks schatkist bekostigd onderwijs kan volgen⁴¹. Er is geen reden om hem voor algemene bijstand in aanmerking te laten komen indien de mogelijkheid van het volgen van dergelijk onderwijs met studiefinanciering openstaat. Studiefinanciering wordt aangemerkt als een passende en toereikende voorliggende voorziening.

4.3.3 Literatuur

Over de zoekperiode voor jongeren is behoorlijk wat geschreven. Die literatuur gaat echter vooral over de implementatie van die zoekperiode en is niet juridisch van aard.

³⁹ *Kamerstukken II 2002/03*, 28 870, nr. 3, p. 7

⁴⁰ *Kamerstukken II 2010/11*, 32 815, nr. 3, p. 35

⁴¹ *Kamerstukken II 2010/11*, 32 815, nr. 3 p. 52

4.3.4 Jurisprudentie

Op dit moment is er geen jurisprudentie over ondersteuning tijdens de zoekperiode bij jongeren. Hiervoor zijn waarschijnlijk meerdere oorzaken: ten eerste is de zoektermijn ingegaan op 1 januari 2012. Dat is nog een relatief korte periode tot op heden. Ten tweede zullen er vooral geschillen ontstaan wanneer een maatregel is opgelegd door het college in het geval dat de jongere zich niet of onvoldoende aan zijn verplichtingen heeft gehouden. Hierover is wel jurisprudentie, en deze is in hoofdstuk 3 al aan bod gekomen. De enige kans dat deze materie voor de rechter komt is wanneer een jongere uit een andere gemeente ook meent recht te hebben op die ondersteuning met een beroep op het gelijkheidsbeginsel. Dat beroep zal waarschijnlijk niet slagen, omdat de rechter zal oordelen dat de ondersteuning onrechtmatig is.

4.3.5 Conclusie met betrekking tot de ondersteuning tijdens de zoekperiode

Wat betreft de opdracht aan de Nederlandse gemeenten is de wettekst behoorlijk duidelijk. Het college ondersteunt bij arbeidsinschakeling en biedt, voor zover het dat noodzakelijk acht, een voorziening aan gericht op arbeidsinschakeling. Uit de wettekst komt tevens naar voren dat de jongere vanaf de dag van de melding verplicht is algemeen geaccepteerde arbeid te zoeken en te aanvaarden. De jongere is daarnaast verplicht om gebruik te maken van een door het college aangeboden voorziening gericht op arbeidsinschakeling.

De ondersteuning en het aanbieden van voorzieningen is echter niet van toepassing op personen die nog onderwijs dat door het Rijk bekostigd wordt kunnen volgen en is tevens niet van toepassing op personen die zich hebben gemeld voor een bijstandsuitkering, maar op grond van artikel 41 lid 4 van de WWB een zoektermijn van vier weken opgelegd hebben gekregen. Gedurende die vier weken biedt het college aan jongeren dus geen ondersteuning of voorziening gericht op arbeidsinschakeling aan. Wel mag het college verwijzen naar instanties die hulp kunnen bieden aan de jongere, wanneer deze te maken heeft met meervoudige problematiek, zoals verslaving of sociaal-psychische problemen.

Wanneer gemeenten tijdens de zoekperiode van jongeren ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling aanbieden, dient dat gezien bovenstaande te worden aangemerkt als onrechtmatig.

Hoofdstuk 5 Het juridisch kader van een zoekperiode bij volwassenen

5.1 Inleiding

Aangezien in de berichtgeving over de WWB de zoekperiode voor volwassenen een 'hot item' is, heb ik besloten om een apart hoofdstuk te besteden aan deze kwestie. Net als in de andere hoofdstukken zal ik eerst het juridisch kader beschrijven met aandacht voor de vraag of het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen juridisch toelaatbaar is. Daarna wordt uitgewerkt waar het college rekening mee dient te houden bij het opleggen van een zoekperiode.

5.2 Juridisch kader

5.2.1 Wettekst

Met betrekking tot een zoekperiode voor volwassenen vanaf 27 jaar staat niets in de wet. Wat wel in de wet staat, is dat van een melding als genoemd in **artikel 44 lid 2 aanhef en onder b van de WWB** sprake is als de NAW-gegevens van de belanghebbende zijn geregistreerd en belanghebbende in staat is gesteld een aanvraag in te dienen. Van enige voorwaarde bij het indienen van de aanvraag blijkt niet.

5.2.2 Wetsgeschiedenis

Recent, in november 2013, is door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Mevr. Drs. J. Klijnsma een wetsvoorstel ingediend, waarin een wachttijd van vier weken voor belanghebbenden van 27 jaar en ouder was opgenomen⁴². De reden om zo'n wachttijd op te nemen was dat er al gemeenten zijn die de zoektijd hanteren voor belanghebbenden van 27 jaar en ouder en daar goede resultaten mee boeken. De staatssecretaris is van mening dat voor belanghebbenden vanaf 27 jaar "de huidige wettelijke bepalingen voor deze zoektijd echter minder mogelijkheden bieden."

Op 4 februari 2014 is een amendement ingediend bij het wetsvoorstel met als inhoud dat de vier weken zoektijd voor personen vanaf 27 jaar niet moest gaan gelden⁴³. Op 11 februari 2014 is het wetsvoorstel aangenomen door de Tweede Kamer, waarbij het genoemde amendement is overgenomen⁴⁴. Dus ook al stemt de Eerste Kamer vóór het wetsvoorstel, dan nog zal er geen zoektermijn gaan gelden voor volwassenen vanaf 27 jaar; artikel 41 lid 4 WWB blijft zoals het thans is.

Over de achtergrond van het amendement is weinig bekend. In het genoemde amendement bij het wetsvoorstel is geen toelichting gegeven. Bovendien heeft Klijnsma tijdens het debat over het wetsvoorstel alleen aangegeven dat het amendement onderdeel is van de afspraken die zijn gemaakt tussen Christenunie, D66, de SGP en de coalitiepartners en dat zij het amendement heeft overgenomen.

5.2.3 Literatuur

Ook over dit onderwerp is geen relevante echt juridische literatuur.

5.2.4 Jurisprudentie

Uit de jurisprudentie met betrekking tot de indiening van de aanvraag is in hoofdstuk 2 al gebleken dat het UWV de belanghebbende bij de melding onvoorwaardelijk in staat moet stellen een aanvraag in te dienen. Het UWV dient daartoe een aanvraagformulier uit te reiken.

⁴² *Kamerstukken II 2013/14, 33 801, nr. 3*

⁴³ *Kamerstukken II 2013/14, 33 801, nr. 27*

⁴⁴ *Stemming Tweede Kamer 33 801, 11 feb 2014*

Recent, in maart 2014, heeft de Raad zich echter voor het eerst expliciet uitgesproken over het opleggen van een zoekperiode: “nu appellant zich bij het college heeft gemeld om een aanvraag om bijstand in te dienen, en de WWB ten tijde in geding in het geheel geen grondslag bood voor het opleggen van een zoektermijn als omschreven, had het college hem daartoe meteen en onvoorwaardelijk in de gelegenheid moeten stellen⁴⁵: Het college heeft dit ten onrechte nagelaten.” Aangezien de wetgeving voor belanghebbenden vanaf 27 jaar sinds die tijd niet is gewijzigd en de wetgeving voor jongeren op dat moment hetzelfde was als die nu is voor volwassenen vanaf 27 jaar, mogen we concluderen dat de huidige WWB geen grondslag biedt voor het opleggen van een zoekperiode aan belanghebbenden vanaf 27 jaar.

Dit is de eerste keer dat de Centrale Raad een uitspraak doet over de in de praktijk regelmatig opgelegde zoektermijn van vier weken. Voor zover mij bekend zijn er geen andere uitspraken waarin de Centrale Raad zich hierover uitsprekt. In dezelfde uitspraak oordeelde de Raad overigens dat de brief met de concrete sollicitatieverplichtingen moet worden aangemerkt als een besluit in de zin van de Awb, waartegen bezwaar en beroep openstaan.

5.2.5 Conclusie ten aanzien van de zoekperiode voor volwassenen

Gezien de wetsgeschiedenis en de recente uitspraak van de Raad mogen we concluderen dat er voor het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen vanaf 27 jaar op dit moment geen juridische basis bestaat. Het opleggen van zo'n zoekperiode is dus onrechtmatig.

5.3 Pilots bij gemeenten, onrechtmatige uitvoering WWB

Sinds enige tijd zijn er, zoals in de aanleiding al is aangegeven, een aantal gemeenten die uit eigen keus toch een zoektermijn opleggen, analoog aan de zoektermijn voor jongeren. In een brief aan de Tweede Kamer van 24 juni 2013 heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW), Jette Klijnsma, informatie gegeven over genoemde pilots⁴⁶. Uit de informatie blijkt tevens dat het effect van de zoekperiode in elk geval groot is: tussen de 30 en 48% van de aanvragers komt niet meer terug voor een definitieve aanvraag.

Op grond van artikel 76 lid 1 van de WWB zou de Minister van SZW in theorie een aanwijzing kunnen “bij ernstige tekortkomingen in de uitvoering van de wet.” Het niet opvolgen van die aanwijzing kan, ook op grond van artikel 76 van de WWB, financiële consequenties hebben voor de betreffende gemeente. Nu het ministerie zo'n aanwijzing niet heeft gegeven en de handelwijze van de betrokken gemeenten toestaat (en niet eens oogluikend!) wordt de onrechtmatige situatie aldus getolereerd en in stand gehouden. Maar is dat eigenlijk erg? En waar zouden gemeenten rekening mee dienen te houden wanneer zij een zoekperiode opleggen aan volwassenen?

5.4 Procesbelang

5.4.1 Een casus als voorbeeld

Om te illustreren wat de gevolgen kunnen zijn van het opleggen van een zoekperiode beschrijf ik hier de zaak waar de Raad in maart 2014 uitspraak over heeft gedaan⁴⁷. Belanghebbende kreeg een zoekperiode opgelegd en was het daar niet mee eens.

⁴⁵ CRVB 18 maart 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:925 R.o. 4.12, zie ook CRVB 18 maart 2014, RSV 2014, 73

⁴⁶ Zie voetnoot met nummer 3

⁴⁷ Zie voetnoot met nummer 45

De feiten in die zaak waren als volgt:

- belanghebbende meldde zich op 28 november 2011 bij college om aanvraag te doen;
- in een gesprek op 1 december 2011 werd meegedeeld dat hij eerst zelf naar werk diende te zoeken voordat de aanvraag in behandeling werd genomen; deze 'opdracht' werd per brief bevestigd met concreet aantal sollicitaties;
- in die brief stond tevens dat wanneer het op 15 december 2011 niet was gelukt om werk te vinden belanghebbende zich alsnog diende te melden. Tevens werd vermeld dat wanneer belanghebbende op 15 december niet zou verschijnen aangenomen werd dat hij geen aanspraak meer wenste te maken op een WWB-uitkering;
- belanghebbende maakte bezwaar tegen deze brief;
- dit bezwaar werd niet-ontvankelijk verklaard door het college, aangezien er geen sprake zou zijn van een besluit;
- de rechtbank verklaarde het beroep hiertegen ongegrond;
- intussen was duidelijk dat de belanghebbende met terugwerkende kracht vanaf de datum van de melding een uitkering toegekend had gekregen. Toch ging hij in hoger beroep en vorderde daarbij schadevergoeding; hij stelde dat hij geen geld had gehad om in zijn levensonderhoud te voorzien en hij veel spanning en stress had gehad;
- de Raad oordeelde dat er procesbelang was i.v.m. de gevorderde schadevergoeding;
- de brief waarin het aantal sollicitaties concreet was gemaakt werd in hoger beroep als besluit aangemerkt. Een belangrijke overweging daarbij was dat de inhoud van de brief niet effectief kon worden aangevochten als de bezwaren pas konden worden behandeld bij een eventueel bezwaar tegen een later genomen besluit met betrekking tot de aanvraag, terwijl niet eens vaststond dat er wel een nieuwe aanvraag zou worden gedaan;
- ook werd geoordeeld dat er 'geen grondslag' bestond voor de opgelegde zoekperiode
- belanghebbende werd in het gelijk gesteld en het college werd veroordeeld in de kosten van belanghebbende ter grootte van € 2.435,-

Deze zaak speelde gezien de data in de periode vóórdát de zoekperiode voor jongeren is ingevoerd.

5.4.2 Procesbelang

Wanneer iemand in bezwaar of beroep gaat, dient hij belang te hebben bij de uitslag van de procedure. Dat belang wordt 'procesbelang' genoemd en het uitgangspunt daarbij is "geen belang, geen actie"⁴⁸.

De hierboven geschetste zaak onderstreept dat een manier om een uitspraak van de Raad te verkrijgen is om een schadevergoeding te eisen. Wanneer de belanghebbende dat in deze zaak niet zou hebben gedaan, zou de Raad het hoger beroep niet hebben behandeld, omdat de belanghebbende, lopende zijn bezwaar of beroep, een uitkering toegekend had gekregen vanaf de dag van de melding. Belanghebbende had wat dat betreft dus geen materieel belang meer bij een uitspraak.

Nu de belanghebbende zo 'slim' was geweest om een schadevergoeding te vorderen, vormde dat voor de Raad aanleiding om zich uit te kunnen spreken over de brief en de zoekperiode. Wellicht vond de Raad het ook 'prettig' om eindelijk eens een uitspraak te kunnen doen over het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen. Dit was de eerste zaak waarin de Raad hierover een uitspraak heeft gedaan.

⁴⁸ L.J.A. Damen e.a., *Bestuursrecht. Rechtsbescherming tegen de overheid / Bestuursprocesrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2009, p. 149

5.5 Wanneer ontstaan de problemen?

5.5.1 Inleiding

Over het algemeen zullen belanghebbenden braaf meewerken aan de hen opgelegde zoekperiode en alles in het werk stellen om werk te vinden. Dan krijgen ze ofwel een uitkering toegekend vanaf de datum van de melding of de aanvraag is niet meer nodig omdat de belanghebbende werk heeft gevonden. In die gevallen zullen er geen problemen (bezwaar- of beroepsprocedures) ontstaan.

Er ontstaan alleen problemen in de volgende gevallen:

1. Belanghebbende heeft wegens het niet voldoen aan zijn verplichtingen een maatregel opgelegd gekregen en kan zich niet vinden in die maatregel
2. Belanghebbende kan zich überhaupt niet vinden in het feit dat een zoekperiode wordt opgelegd en wenst ofwel een principiële uitspraak ofwel hij stelt te zijn afgehouden van het indienen van een aanvraag
3. Het college oordeelt dat het aan belanghebbende verwijtbaar is dat hij de aanvraag (veel) te laat heeft ingediend, bijvoorbeeld als belanghebbende veel later dan meteen na de zoekperiode heeft ingediend

Ad 1. Wanneer na het opleggen van de zoekperiode een maatregel wordt opgelegd, kan dat hetzelfde resultaat geven als wanneer de belanghebbende geen zoekperiode opgelegd heeft gekregen, maar het college 'wacht' met het besluit op de aanvraag totdat het de gedragingen van de belanghebbende gedurende de vier weken na de aanvraag kan meewegen. De uitkomst is dan dezelfde, alleen de weg er naartoe is dan anders!

Ad 2. Wanneer de belanghebbende een principiële uitspraak wenst van de rechter is van belang of er 'procesbelang' is. Wanneer dat er niet is, zal de rechter het beroep of hoger beroep niet-ontvankelijk verklaren. Het vorderen van schadevergoeding 'behelpzaam' zijn bij het in behandeling nemen van het beroep of hoger beroep door de rechter.

Ad 3. Wanneer een zoekperiode van bijvoorbeeld vier weken is opgelegd en de belanghebbende dient de aanvraag veel later in dan vier weken na melding, dan zou het college in theorie kunnen stellen dat de late indiening verwijtbaar is aan belanghebbende. Het college kan dan, onder verwijzing naar artikel 44 lid 3 van de WWB, besluiten de uitkering in te laten gaan vanaf de dag van de aanvraag in plaats van met ingang van de datum van de melding. De belanghebbende zal dan als verweer voeren dat hij bij het doen van de melding niet onvoorwaardelijk in de gelegenheid is gesteld om een aanvraag te doen. Aangenomen mag worden dat de rechter in zulke situaties zal oordelen dat wanneer de belanghebbende aangeeft te zijn gedwongen, althans dringend is verzocht, zijn aanvraag later in te dienen een beroep van het college op verwijtbare latere indiening geen stand zal houden.

5.5.2 Formeel aspect versus materieel aspect van een besluit

Zoals hier boven wordt beschreven kan het voorkomen dat de 'route' naar een besluit wellicht onrechtmatig is geweest wegens het onterecht opleggen van een zoekperiode (formele aspect), terwijl het resultaat hetzelfde is als in het geval er geen zoekperiode zou zijn opgelegd (materieel aspect). Wanneer het college geen zoekperiode heeft opgelegd, maar wat langer de tijd neemt om de aanvraag te beoordelen en de gedragingen van de belanghebbende meeweegt in de beoordeling, kan er materieel gezien dezelfde uitkomst uit voortvloeien als wanneer wel een zoekperiode zou zijn opgelegd.

Wat de consequentie is van de onrechtmatigheid van de 'route' is nog onduidelijk. Er is helaas nog geen jurisprudentie over de situatie dat een belanghebbende na een zoekperiode een maatregel opgelegd heeft gekregen wegens het niet of onvoldoende voldoen aan zijn sollicitatieverplichtingen.

Een mogelijkheid voor de bestuursrechter kan zijn om het beroep van de belanghebbende gegrond te verklaren vanwege de onrechtmatigheid van de gronden van het besluit, maar met instandlating van de gevolgen, zo volgt uit artikel 8:72 Awb.

5.6 Concrete gevolgen voor het college

Wanneer het college toch een zoekperiode wenst op te leggen, dient het rekening te houden met de volgende zaken:

- wanneer belanghebbende in het gelijk wordt gesteld omdat hij onterecht niet in de gelegenheid is gesteld een aanvraag te doen, kan de rechter besluiten dat de gemeente veroordeeld wordt in de *proceskosten van belanghebbende*. Als voorbeeld dient de uitgewerkte casus van paragraaf 5.3;
- tevens zal de gemeente dan waarschijnlijk gehouden zijn om met *terugwerkende kracht vanaf de datum van de melding* bijstand te verlenen aan de belanghebbende. Zie voor motivatie hoofdstuk 3;
- wanneer een *schadevergoeding* is gevorderd kan die onder omstandigheden worden toegewezen;
- wat betreft de *beslistermijn* mag aangenomen worden dat die termijn, net als bij andere aanvragen, acht weken bedraagt. Over het algemeen zal de zoekperiode voor volwassenen automatisch met zich meebrengen dat de aanvraag pas na afloop van de opgelegde zoekperiode wordt ingediend, anders zou die zoekperiode geen toegevoegde waarde hebben. De zoekperiode is juist bedoeld om het aantal aanvragen te verminderen!

5.7 Beschouwing ten aanzien van de zoekperiode

Het opleggen van een zoekperiode is op dit moment onrechtmatig. Wel waren er, vanwege de positieve ervaringen, plannen om de zoekperiode in te voeren voor volwassenen. Tot op heden zijn die plannen echter niet doorgevoerd en het ziet er op dit moment ook niet concreet naar uit dat dat gaat veranderen. Op dit moment vinden toch op diverse plaatsen in het land pilots plaats met zo'n zoekperiode voor volwassenen. Dat gebeurt met medeweten en instemming van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

In de praktijk zal het waarschijnlijk niet zo erg vaak voorkomen dat het college concrete nadelige gevolgen ervaart van het opleggen van een zoekperiode. De kans is namelijk erg groot dat belanghebbenden, zij het wellicht schoorvoetend, akkoord gaan met de zoekperiode en gewoon hun verplichtingen nakomen. In dat geval is er geen vuiltje aan de lucht. De problemen ontstaan wanneer de belanghebbende zich niet kan vinden in de zoekperiode, als een maatregel is opgelegd of als er een geschil ontstaat met betrekking tot de ingangsdatum van de uitkering.

Behalve de consequentie dat een bezwaar- en eventueel een beroepsprocedure over een concreet geschil tijd en geld kost, heeft het voornamelijk financiële gevolgen. Dat komt door de volgende mogelijke aspecten:

- veroordeling in de proceskosten van de belanghebbende;
- aanpassing ingangsdatum van de uitkering;
- uitkering van schadevergoeding.

Toch lijkt het erop dat de nadelen van het opleggen van een zoektermijn niet groter zijn dan de voordelen. De enkele keer dat een belanghebbende 'moeilijk gaat doen' en zijn recht gaat halen, zullen de financiële gevolgen waarschijnlijk beperkt zijn, althans niet in verhouding staan tot het financiële gewin dat het opleggen van een zoekperiode meebrengt.

Maar los van de vraag welke financiële belangen er meewegen voor de gemeente dient ook gekeken te worden naar de achtergronden van de Wet werk en bijstand en de waarborgfunctie die deze wet heeft. Wanneer door het opleggen van de zoekperiode belanghebbenden echt in de problemen komen, dan schiet de zoekperiode zijn doel voorbij. Gemeenten dienen er dus zorg voor te dragen dan in de gevallen waarbij belanghebbenden echt in de problemen komen, zij ofwel terughoudend zijn in het opleggen van de zoekperiode, ofwel zorgen dat er een voorschot wordt verstrekt.

Bij het opleggen van een zoekperiode zullen dus heel goed de belangen en de omstandigheden van de belanghebbende meegewogen dienen te worden.

Overigens is de heer Nacinovic, de opdrachtgever van deze afstudeeropdracht, zeer kritisch over de pilots bij de gemeenten⁴⁹. Hij vindt het onacceptabel dat van burgers verwacht wordt dat zij zich netjes aan alle spelregels houden, terwijl de overheid de handelwijze van de gemeenten, die onrechtmatig is, gewoon toestaat. Ook merkt hij op dat het vanuit het oogpunt van rechtsbescherming belangrijk is om belanghebbenden die daar gewoon recht op hebben de gelegenheid te bieden gewoon een aanvraag in te dienen! Het doel heiligt dus niet alle middelen!

⁴⁹ H. Nacinovic, 'Vier weken wachten op bijstand', *Kluwer Schulinck* 2013 (<www.kluwerschulinck.nl/opinie/2013>)

Hoofdstuk 6 Resultaten praktijkonderzoek bij de gemeenten

6.1 Inleiding

In de periode van donderdag 8 mei tot en met 23 mei 2014 heb ik in totaal vijf gemeenten in Nederland bezocht en gesproken met hun medewerkers. Het betreft, in alfabetische volgorde, de gemeenten Amsterdam, Beuningen, Enschede, Helmond en de Kempengemeenten. Ik heb daar gesproken met medewerkers die in hun werk nauw betrokken zijn bij het aanvraagproces van de bijstand en die op de hoogte zijn van manier van werken. Zij hebben mij allemaal bereidwillig te woord gestaan en mij geholpen het door mij aangeleverde verslag te corrigeren en zo nodig aan te vullen. Op diverse plaatsen in dit hoofdstuk heb ik alleen letters gebruikt om de plaatsnamen aan te duiden: A is Amsterdam, B is Beuningen, E is Enschede, H is Helmond en de K staat voor de Kempengemeenten.

Aangezien er in dit verslag geen ruimte was om de uitgewerkte interviews op te nemen, volsta ik in dit hoofdstuk met een beschrijving van de resultaten. Voor een volledige uitwerking van alle interviews verwijs ik naar bijlage 2.

Onderdeel van de onderzoeksvraag uit hoofdstuk 1 is de vraag of het aanvraagproces van de bijstand in de praktijk nog wel overeen komt met de beschrijving van die procedure in de wet. Om antwoord te kunnen geven op die vraag is het nodig om aan de hand van een aantal thema's te beschrijven hoe de uitvoering in de praktijk is.

De vragen daarbij zijn in elk geval de volgende:

1. bij welke instantie vindt de melding plaats?
2. is de melding juridisch gezien compleet?
3. bij welke instantie wordt de aanvraag ingediend?
4. wie is verantwoordelijk voor het verzamelen van gegevens?

In de paragrafen 6.2 tot en met 6.5 zal antwoord worden gegeven op die vragen.

In paragraaf 6.6 zal aandacht worden besteed aan opvallende zaken die bij de interviews naar voren kwamen en die juridisch gezien interessant genoeg waren om te beschrijven.

6.2 De melding

6.2.1 Digitale melding via werk.nl versus persoonlijke melding

In één gemeente wordt de melding zonder uitzondering digitaal gedaan via werk.nl (K). In twee gemeenten vindt de melding bijna altijd digitaal plaats op een enkele uitzondering na (B en H). In één van die twee gemeenten wil ongeveer 7% de melding eerst doen aan de balie van het werkplein, maar wordt aangestuurd op een digitale melding. Die mogelijkheid wordt ook geboden op het werkplein zelf. Uiteindelijk doet in die gemeente praktisch iedereen de melding digitaal, op een enkele uitzondering na (H). In de andere van die twee gemeenten doet ook een enkeling persoonlijk aan de balie een melding (B). Tenslotte zijn er twee gemeenten waar de melding deels digitaal en deels persoonlijk plaatsvindt. In één van die gemeenten meldt 60% zich digitaal via werk.nl en 40% persoonlijk aan de balie (A). In de andere gemeente meldt slechts 15% zich digitaal en 85% aan de balie van het werkplein (E).

6.2.2 Bij welke instantie vindt de melding plaats

Aangezien niet alle meldingen plaatsvinden bij het UWV volgt hieronder een beschrijving van de instanties waar de melding plaatsvindt.

Digitale melding

De digitale meldingen vinden plaats via de website 'werk.nl'. Deze website is een site van het UWV Werkbedrijf, dat onderdeel is van het UWV. Hieruit volgt dat wanneer belanghebbenden zich melden via die site, dat de melding wordt gedaan 'bij het UWV'.

Persoonlijke melding

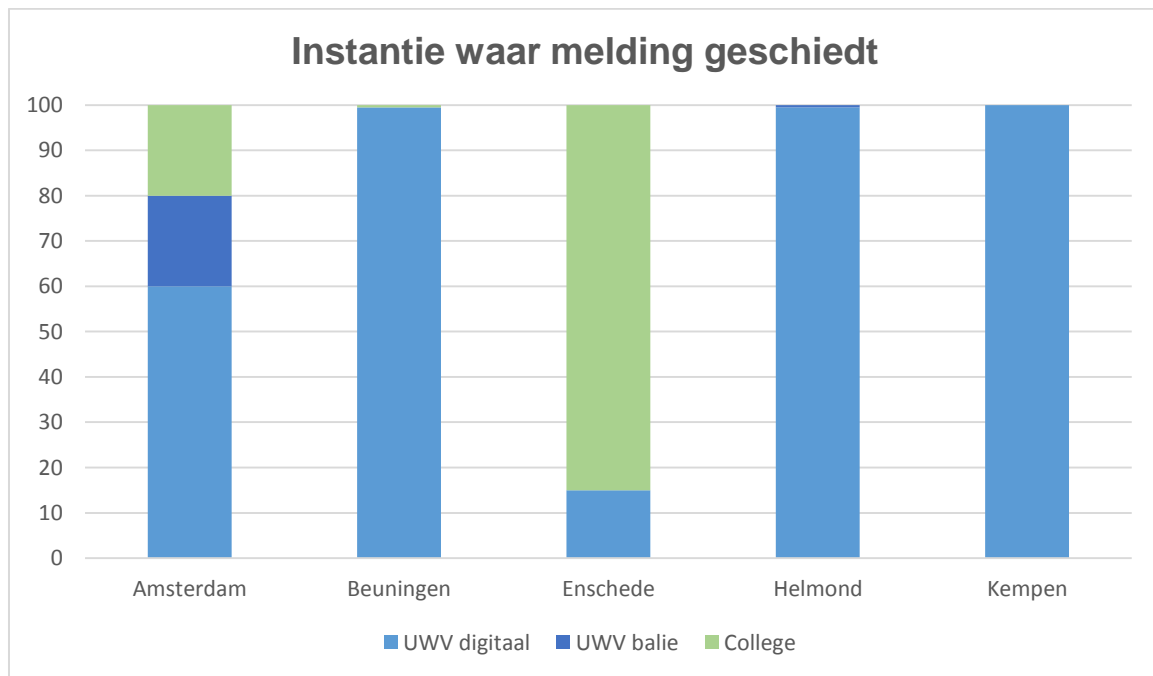
In vier van de vijf onderzochte gemeenten vinden vaak, geregeld of heel soms persoonlijke meldingen plaats. In één gemeente gebeurt nooit een persoonlijke melding (K).

In Enschede meldt 85% van alle belanghebbenden zich aan de balie van het werkplein. Aan die balie treft de belanghebbende een medewerker van het werkplein. Dat is altijd een medewerker van de gemeente en niet van het UWV. **Klopt dat?? Navragen.**

In Amsterdam meldt ongeveer 40% van de belanghebbenden zich aan de balie van het werkplein. In ongeveer de helft van de gevallen treft de belanghebbende daar een medewerker van het UWV, in de andere helft van de gevallen een medewerker van de sociale dienst. Dat hangt samen met het feit dat het UWV niet op alle locaties van het werkplein in Amsterdam vertegenwoordigd is.

Wanneer in Helmond iemand, bij hoge uitzondering, geen digitale melding doet, maar de melding persoonlijk doet op het werkplein, dan vindt dat plaats bij een medewerker van het UWV. In Beuningen echter vindt een eventuele persoonlijke melding, hetgeen alleen bij uitzondering voorkomt, plaats op het gemeentehuis door een medewerker van de gemeente.

Hieronder een schematisch overzicht van de instanties waar de meldingen worden gedaan. .

Figuur 1: waar vindt de melding plaats

6.2.3 Conclusie met betrekking tot de melding

Digitale melding

In totaal vindt een meerderheid van de meldingen digitaal plaats via werk.nl. Het gaat om ongeveer 75% van het totaal aantal meldingen (375 van de 500 meldingen). Er is echter één gemeente die dat gemiddelde nogal naar beneden haalt (E). Als we die gemeente buiten beschouwing zouden laten dan gebeurt de melding digitaal in bijna 90% van de gevallen (bijna 360 van de van 400 meldingen).

Persoonlijke melding inbegrepen in totaal

Wanneer de melding niet digitaal geschiedt, gebeurt dat via een persoonlijke melding aan de balie van ofwel het UWV ofwel de gemeente. Deze persoonlijke meldingen krikken het gemiddelde aantal meldingen dat bij het UWV geschiedt op tot ongeveer 79% (395 van de 500 meldingen). Er is ook weer één gemeente die hier het gemiddelde naar beneden 'trekt' (E). Als we die gemeente weg zouden laten komt het gemiddelde aantal meldingen dat bij UWV plaatsvindt op 95% (380 van de 400 meldingen)

Melding elders

Van de meldingen die niet bij het UWV plaatsvinden, gebeuren ze allemaal, zonder uitzondering, bij de gemeente zelf. Soms is dat bij een medewerker van het werkplein, soms aan de balie op het gemeentehuis.

Relativering

Uiteraard betreft het hier een kleine steekproef, die niet representatief is voor alle Nederlandse gemeenten. Toch zullen de uitkomsten enige aanwijzing vormen.

6.3 Melding compleet?

Om antwoord te geven op de vraag of de meldingen juridisch gezien compleet zijn, dient onderscheid te worden gemaakt tussen belanghebbenden tot 27 jaar en belanghebbenden vanaf 27 jaar. De vereisten voor een juridisch complete melding zijn voor die categorieën immers verschillend.

6.3.1 Melding compleet? Belanghebbenden tot 27 jaar

6.3.1.1 Inleiding en resultaten

Voor een juridisch complete melding gelden voor deze categorie belanghebbenden de volgende eisen:

- registratie NAW-gegevens bij UWV;
- op de hoogte gesteld van verplichting om algemeen geaccepteerde arbeid te zoeken;
- op de hoogte gesteld van procedure van de aanvraag.

Digitale melding via werk.nl

Wanneer de jongere zich meldt via werk.nl, wordt hij voorafgaand aan die melding ook digitaal op de hoogte gesteld van zijn verplichtingen en van de aanvraagprocedure. Zie ook de bijlage. Bij een digitale melding kan dus gesteld worden dat aan alle voorwaarden van een juridisch complete melding is voldaan.

Intakegesprek

Zonder uitzondering krijgt de belanghebbende jongere een intakegesprek na de (digitale) melding. Wanneer hij zich digitaal heeft gemeld, krijgt hij een oproep om zich te voegen bij het UWV (B), bij het werkplein (A, E, H) of bij de sociale dienst (K). Het intakegesprek vindt dan zonder uitzondering binnen enkele dagen na de melding plaats. (A, B E, H en K). Vaak is dat zelfs meteen dezelfde dag (A, B en E).

De intakegesprekken vinden plaats door medewerkers van het college (klantmanagers) bij vier van de vijf gemeenten (A, E, H en K). De intake vindt slechts in één gemeente plaats bij het UWV (B). Tijdens dat intakegesprek worden de verplichtingen en de verdere procedure uitgelegd aan de jongere.

6.3.1.2 Conclusie melding compleet, jongeren tot 27 jaar

Digitale melding

Wanneer de jongere zich digitaal meldt, wordt hij voorafgaand digitaal op de hoogte gesteld van zijn verplichting om werk te zoeken en van de verdere procedure van de aanvraag. In die gevallen is dus voldaan aan de vereisten van een juridisch complete melding.

Persoonlijke melding

Na een persoonlijke melding krijgt de jongere altijd een intakegesprek. Vaak is dat op dezelfde dag en soms binnen enkele dagen. Voor de inhoud zie vorige alinea. Niet altijd wordt dus voldaan aan alle vereisten van een juridisch complete melding op dezelfde dag dat de NAW-gegevens zijn geregistreerd. Soms is de melding pas 'compleet' na enkele dagen. In de praktijk wordt altijd de datum van registratie van de NAW-gegevens gebruikt als datum van de melding.

Voorlichting over plichten en procedure

De rechten en plichten worden bij vier van de vijf gemeenten uitgelegd door een medewerker van de gemeente (het college) en dus niet door het UWV. In een gemeente worden de rechten en plichten wel door het UWV verteld.

6.3.2 Melding compleet? Belanghebbenden vanaf 27 jaar

6.3.2.1 Inleiding en resultaten

Voor een juridisch complete melding gelden voor deze categorie belanghebbenden de volgende eisen:

- registratie NAW-gegevens bij UWV;
- in staat gesteld een aanvraag in te dienen.

Digitale melding via werk.nl

Wanneer de volwassene vanaf 27 jaar zich meldt via werk.nl, wordt hij meteen na de digitale melding in staat gesteld een aanvraag in te dienen. Dan is voldaan aan alle vereisten voor een juridisch complete melding.

Anders

Bij vier van de vijf gemeenten krijgen volwassenen vanaf 27 jaar, eventueel na een eerste rechtmatigheidstoets, direct de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen (A, B, H en K), of dat is al gebeurd via een digitale aanvraag.

Bij twee van de vijf gemeenten krijgen volwassenen ook een inspanningsperiode of zoekperiode opgelegd (A en E). In die periode dienen zij te zoeken naar werk door een passend aantal sollicitaties en inschrijvingen bij uitzendbureaus. Wanneer de belanghebbende in deze gemeenten al een digitale aanvraag heeft gedaan, neemt dat niet weg dat toch een zoekperiode wordt opgelegd. In één gemeente kan de belanghebbende vanaf 27 jaar na vier weken een aanvraag indienen (E). Soms is dan al een digitale aanvraag gedaan. Van een andere gemeente, die dat nu nog niet doet, is bekend dat deze ook graag een zoekperiode op zou leggen aan volwassenen vanaf 27 jaar (K).

In de praktijk wordt als voordeel van de zoekperiode ook ervaren dat mensen die eerst een tijdelijk beroep deden op de bijstand, dat nu niet meer doen. Dat komt voor, wanneer een

belanghebbende bijvoorbeeld drie weken na de melding werk vindt. Wanneer een zoekperiode is opgelegd komt de belanghebbende niet terug om voor die drie weken een aanvraag in te dienen. Zonder zoekperiode zou die belanghebbende waarschijnlijk voor die drie weken nog een uitkering hebben gekregen.

6.3.2.2 Conclusie melding compleet, volwassenen vanaf 27 jaar

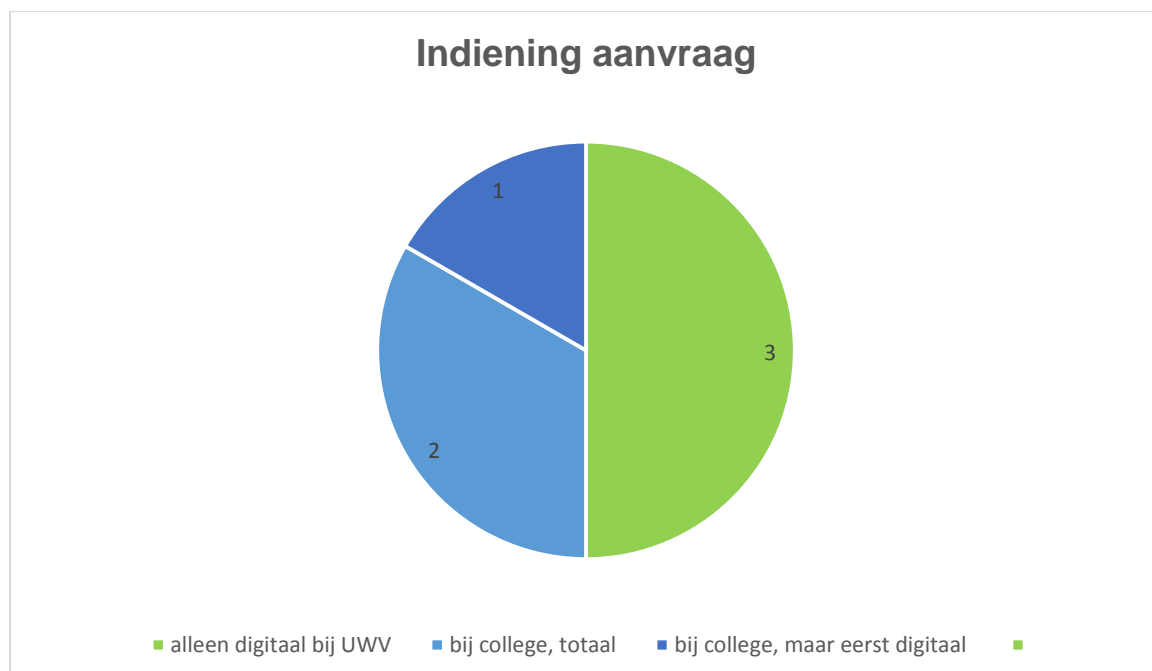
Wanneer de belanghebbende vanaf 27 jaar of ouder een digitale melding doet via werk.nl, dan kan hij meteen een digitale aanvraag indienen.

Wanneer hij zich (uiteindelijk) aan de balie meldt voor het intakegesprek, dan wordt hij in vier van de vijf gemeenten in staat gesteld een aanvraag in te dienen, op voorwaarde dat het er na de eerste rechtmatigheidstoets op lijkt dat er ook recht bestaat op bijstand. In twee gemeenten wordt een zoekperiode of inspanningsperiode gehanteerd en in één gemeente geschiedt de aanvraag daarbij pas (soms opnieuw) na vier weken.

6.4 Bij welke instantie wordt de aanvraag ingediend

Als de aanvraag digitaal wordt gedaan via werk.nl, dan wordt die aanvraag, uiteraard, ingediend bij het UWV.

In één gemeente is soms reeds een digitale aanvraag gedaan, dus bij UWV, maar wordt na het opleggen van een inspannings- of zoekperiode, weer een aanvraagformulier uitgereikt door de gemeente, dat ook wordt ingediend bij de gemeente (E). In één gemeente reikt het UWV het aanvraagformulier uit, maar wordt het ingediend bij de gemeente (B). In drie gemeenten wordt een digitale aanvraag gedaan en wordt hierna niet nog eens een formulier uitgereikt (A, H en K). Die aanvragen zijn dan ingediend bij het UWV.

Figuur 2: waar wordt de aanvraag ingediend

6.5 Compleet maken van de aanvraag

Zonder uitzondering zorgen alle gemeenten zelf voor het compleet maken van de aanvraag, althans zij stellen de belanghebbende zelf in de gelegenheid om gegevens aan te leveren. Het UWV speelt hierin geen enkele rol.

6.6 Opvallende bevindingen

Uit de interviews kwamen enkele zaken naar voren die ik juridisch gezien interessant genoeg vind om op deze plek te bespreken.

6.6.1 Geen beslissing op de aanvraag

In een aantal gevallen vindt, nadat de belanghebbende een digitale aanvraag heeft gedaan, nog een 'procedure' plaats waarin wordt gekeken naar de rechtmatigheid van de aanvraag. In een aantal gevallen is het daarbij zo dat er in het geheel geen beslissing komt op die aanvraag. De onderbouwing daarbij door de diverse gemeenten is dat de belanghebbende tijdens het proces 'afhaakt', bijvoorbeeld wanneer hij ontdekt dat hij op zoek moet naar werk of een geschikte opleiding, of wanneer hij niet op het afgesproken intakegesprek verschijnt. In die gevallen krijgt de belanghebbende een brief, waarin verwoord staat dat de gemeente aanneemt dat hij geen prijs meer stelt op verdere behandeling van zijn aanvraag.

6.6.2 Actieve begeleiding tijdens zoekperiode voor jongeren

Bij één van de onderzochte gemeenten is het zo dat jongeren meteen na de melding actief begeleid worden in het zoeken naar werk (K). Dat gebeurt door een sollicitatietraining en door deelname aan het jongerendebat in een 'Lagerhuis-constructie'. Tijdens de zoekperiode worden jongeren in die gemeente dus ondersteund bij arbeidsinschakeling.

Uit het interview met een andere gemeente komt naar voren dat ook daar ondersteuning plaatsvindt, georganiseerd door het UWV (B). Dit betreft dus een andere situatie dan die in de andere gemeente.

6.6.3 Samenwerking en contact tussen het UWV en de gemeenten

Uit de gesprekken met medewerkers van de gemeenten komt naar voren dat de samenwerking met het UWV over het algemeen als niet zo bevredigend wordt ervaren. Er is weinig tijd voor overleg en aanpassingen in het systeem en dat leidt tot frustratie. Ook is niet altijd bekend bij medewerkers van de gemeenten op welke manier het UWV zijn taken uitvoert. Zo is het bijvoorbeeld niet altijd bekend wat er bij een melding aan de balie van het UWV wordt besproken met de belanghebbende en of deze goed wordt voorgelicht over zijn rechten en plichten.

Hoofdstuk 7 Analyse van de resultaten en conclusies

7.1 Analyse van de resultaten wat betreft de aanvraagprocedure

7.1.1 Inleiding

In deze paragraaf zullen de antwoorden op de deelvragen 1 en 4 naast elkaar worden gezet, waarbij dan één aspect van de hoofdvraag zal worden beantwoord. Dat is de vraag of de huidige kaders nog wel passen bij de manier zoals de aanvraagprocedure in de praktijk wordt uitgevoerd.

Juridisch kader

In hoofdstuk 2 van dit verslag is de aanvraagprocedure van de bijstand uiteen gezet, waarbij valt op te merken dat de wet deze procedure vrij duidelijk en overzichtelijk beschrijft. De relevante bepalingen staan in de WWB en in de Wet suwi. De aanvraagprocedure is uitgewerkt in een schema, dat te vinden is in bijlage 1 van dit verslag.

Uit de wetsgeschiedenis blijkt ook dat de wetgever een duidelijk doel voor ogen stond bij de manier waarop de aanvraagprocedure in elkaar steekt. In de wetsgeschiedenis wordt benadrukt dat de aanvraagprocedure tot doel heeft om de betrokkene vanaf het moment van de melding actief te begeleiden naar werk en dat alleen mensen die dat echt nodig hebben een bijstandsuitkering krijgen. “Een actieve rol van de CWI en een goede samenwerking met de gemeenten speelt hierbij een essentiële rol.”

Praktijk versus juridisch kader

Ik zal nu de bevindingen uit de praktijk naast de wettelijke aanvraagprocedure leggen en bekijken of die procedure in de praktijk wordt uitgevoerd zoals die in de wet beschreven staat. Hierbij zal ik de verschillende aspecten van de aanvraagprocedure bekijken.

7.1.2 De melding

Volgens de wet dient de melding te geschieden bij het UWV. De belanghebbende heeft zich gemeld als zijn NAW-gegevens zijn geregistreerd bij het UWV. Afhankelijk van de leeftijd van de belanghebbende gelden daarnaast nog andere eisen, zie daarvoor het schema in de bijlage.

Bij de onderzochte gemeenten vindt ongeveer 79% van alle meldingen plaats bij het UWV. Voor het grootste gedeelte gebeurt dat digitaal en voor een klein gedeelte is dat persoonlijk aan de balie van het UWV. Wanneer de melding niet bij het UWV geschiedt, gebeuren ze allemaal bij de gemeente zelf. Er zijn echter grote verschillen tussen de onderzochte gemeenten. Dat geldt voor zowel het aantal digitale meldingen als voor de instantie waar de melding wordt gedaan.

Bij een digitale melding is die melding per definitie compleet, zo heb ik vastgesteld in hoofdstuk 6. Bij twee gemeenten krijgen volwassenen vanaf 27 jaar een zoekperiode opgelegd en worden ze dus bij de registratie van de NAW-gegevens niet in staat gesteld om een aanvraag in te dienen. Van een juridisch complete melding is dan geen sprake! Geregeld hebben deze mensen echter al een digitale aanvraag gedaan, waarbij dus kan worden gesteld dat de melding per definitie wel compleet is.

7.1.3 De aanvraag

De aanvraag wordt volgens de wet ingediend bij het UWV en bij het in ontvangst nemen van de aanvraag legt het UWV de volgende zaken vast: de datum van de aanvraag, op welke dag de NAW-gegevens zijn geregistreerd en op welke dag belanghebbende in staat is gesteld zijn aanvraag in te dienen. Zie weer het schema van bijlage 1.

Bij de onderzochte gemeenten wordt de aanvraag van jongeren zonder uitzondering ingediend bij de (sociale dienst van de) gemeente. Het UWV speelt hierin geen enkele rol.

Bij de volwassenen vanaf 27 jaar wordt een deel van de aanvragen digitaal ingediend via werk.nl., dus bij het UWV. Een groot gedeelte van de aanvragen vindt echter plaats bij de gemeente, soms zelfs als er al een digitale aanvraag is ingediend via werk.nl.

7.1.4 Gegevens verzamelen, aanvraag doorsturen en compleet maken

Het UWV zorgt volgens de wettelijke bepalingen na de indiening van de aanvraag voor het verzamelen van de relevante stukken van belanghebbende. Voorts dient het UWV de aanvraag, wanneer die compleet is, door te sturen aan het college, opdat dat college een besluit kan nemen op de aanvraag. Tevens dient het UWV de belanghebbende op de hoogte te stellen van die overdracht aan de gemeente.

In hoofdstuk 6 is gebleken dat zonder uitzondering alle onderzochte gemeenten zelf zorgen voor het verzamelen van de gegevens bij de aanvraag. Het UWV speelt hierin geen enkele rol. De aanvraag hoeft dan uiteraard ook niet te worden doorgestuurd, want die is al bij de gemeente. Het UWV stelt de belanghebbende dus ook niet op de hoogte van een overdracht, aangezien er geen overdracht is.

7.1.5 Beschouwing ten aanzien van de aanvraagprocedure op zich

Wanneer we het juridisch kader en de praktijk van de uitvoering van de aanvraagprocedure naast elkaar leggen dan zijn er enkele zaken die opvallen.

Grote diversiteit

Het eerste wat opvalt bij de resultaten van de interviews met de gemeente is dat geen enkele van die gemeenten de aanvraagprocedure uitvoert zoals die wettelijk is voorgeschreven. Wat de redenen daarvan zijn laat ik buiten beschouwing, aangezien dat niet de focus van dit onderzoek is geweest. Die redenen zijn bij de gemeenten zelf waarschijnlijk zeer wel bekend.

Verder valt op dat er een enorme diversiteit is in de manier van de uitvoering van de aanvraagprocedure. De vijf onderzochte gemeenten hebben elk een andere manier van werken, hetgeen bij mij de vraag oproept hoe de uitkomsten zouden zijn geweest wanneer ik alle Nederlandse gemeenten zou hebben gesproken.

Die grote diversiteit lijkt in strijd met de rechtszekerheid. Hoewel de meeste processen bij de onderzochte gemeenten goed gestroomlijnd zijn, is het toch wat vreemd dat men in de ene gemeente de aanvraag uitgereikt krijgt door het UWV en in de andere door de gemeente zelf. In één van de onderzochte gemeenten geldt de datum van de melding aan de balie van de sociale dienst als datum van de melding, terwijl de belanghebbende zich al eerder digitaal heeft gemeld. In de andere gemeente geldt 'gewoon' de datum van de digitale melding. Praktisch gezien leidt dat tot ongelijkheid bij 'gelijke gevallen'.

Toch zal een eventueel beroep op het gelijkheidsbeginsel waarschijnlijk niet slagen. Het gelijkheidsbeginsel strekt immers niet zo ver dat een bestuursorgaan gebonden zou zijn aan de beslissingen van andere bestuursorganen in vergelijkbare zaken⁵⁰.

Gevolgen

Uit de jurisprudentie blijkt echter niet dat wanneer de melding of de aanvraag niet plaatsvindt zoals in de wet omschreven staat, dat per definitie tot problemen leidt. Zolang er maar een melding is gedaan, de belanghebbende adequaat en tijdig is voorgelicht over zijn rechten en plichten en de aanvraag tijdig is ingediend (niet te vroeg en niet te laat), dan is er geen haan die er naar kraait. Uiteindelijk telt het resultaat, dus de uiteindelijke 'uitkomst' van de procedure. Men zou kunnen zeggen dat alle betrokken partijen stilzwijgend akkoord gaan met een manier van handelen, die niet conform de wettelijke procedure geschiedt, welk motief zij

⁵⁰ Zie voetnoot met nummer 29

daar ook voor hebben. Voor belanghebbenden zal gelden dat zij meestal gewoon doen wat hun wordt gezegd, dus als gezegd wordt dat zich moeten vervoegen bij de gemeente, dan doen zij dat. Als het maar tot een uitkering leidt!

Rol van het UWV en communicatie tussen UWV en gemeenten

Wat verder erg opvalt is dat het UWV in het proces van de melding in de meeste gevallen alleen digitaal een rol speelt. Bij slechts één gemeente speelt het UWV een actieve rol bij de intakefase. Deze gemeente is overigens erg tevreden over de samenwerking met het UWV. Maar ook daar speelt het UWV geen rol in de verdere procedure; de aanvraag wordt wel uitgereikt, maar het indienen en aanvullen ervan gebeurt bij de gemeente. Ook in de overige gevallen vindt het indienen van de aanvraag plaats bij de gemeente, die vervolgens ook verantwoordelijk is voor het compleet maken van de aanvraag.

Het UWV speelt dus in sommige gevallen nog een rol bij de intakefase en bij het uitreiken van een aanvraagformulier, maar daarbij eindigt de bemoeienis van het UWV binnen de aanvraagprocedure, althans bij de onderzochte gemeenten. Ook hier is de conclusie dat de wettelijke procedure niet past bij de daadwerkelijke uitvoering ervan.

Wat betreft de beoogde actieve rol van de CWI en thans het UWV bij de intakefase blijkt uit de resultaten van dit onderzoek dat die inmiddels grotendeels lijkt te zijn overgenomen door de gemeenten. Uit de informatie van de interviews blijkt dat de gemeenten allemaal volgens een goed uitgewerkt proces werken, waarbij de klantmanagers van de gemeenten een grote rol spelen bij de inschatting van de arbeidsmogelijkheden van betrokkenen en bij de beoordeling van de rechtmatigheid.

Verder valt wat betreft het UWV op, dat het voor medewerkers van de gemeenten (sociale diensten) niet altijd duidelijk is wat er door het UWV wordt gecommuniceerd aan de belanghebbende, wanneer een belanghebbende zich persoonlijk meldt aan de balie van het UWV. Onduidelijk is dan bijvoorbeeld of de jongere volledig en duidelijk op zijn rechten en plichten is gewezen. Dat een gebrek aan communicatie tussen het UWV en de gemeente kan leiden tot het oordeel dat onterecht een maatregel is opgelegd, blijkt uit jurisprudentie hierover (zie hoofdstuk 3). Ook wordt een foutieve handelwijze van het UWV toegerekend aan het college. Dat benadrukt nog maar eens de noodzaak van een regelmatig overleg tussen deze partijen en een goede onderlinge communicatie.

7.1.6 Conclusie

Uit het bovenstaande volgt onontkomelijk de conclusie dat de wettelijke bepalingen met betrekking tot de aanvraagprocedure niet meer passen bij de manier waarop de aanvraagprocedure in de praktijk wordt uitgevoerd!

Het lijkt tijd voor een wetwijziging, waarbij de wet aangepast wordt aan de hedendaagse praktijk. Het is tijd om de rollen van het UWV en de gemeenten opnieuw te definiëren bij het aanvragen van een bijstandsuitkering.

7.2 Beschouwing ten aanzien van de aanvraag van jongeren

In de paragrafen 7.2 en 7.3 zullen de antwoorden van de tweede deelvraag worden besproken, gerelateerd aan de resultaten van het praktijkonderzoek.

7.2.1 Inleiding

In artikel 41 lid 4 van de WWB is bepaald dat de aanvraag niet eerder dan vier weken na de melding wordt ingediend wanneer het een belanghebbende in de leeftijd tot 27 jaar betreft en dat de aanvraag niet eerder dan vier weken na de melding in behandeling wordt genomen door het college.

Uit de wetsgeschiedenis is gebleken dat de wetgever hiermee drie dingen lijkt te hebben bedoeld:

1. Als de jongere de aanvraag binnen vier weken na de melding indient, dan moet het college de jongere in de gelegenheid stellen de aanvraag aan te vullen, aangezien die per definitie niet compleet is. Het college dient immers op grond van artikel 43 lid 4 van de WWB de houding en de gedragingen van de jongere tijdens de vier weken zoekperiode mee te wegen bij de vaststelling van het recht op bijstand.
2. Als de aanvraag toch eerder dan vier weken na de melding wordt ingediend heeft het college de mogelijkheid om op grond daarvan aan de jongere een maatregel op te leggen. Het pas na vier weken en niet eerder indienen van de aanvraag betreft dus een rechtsplicht.
3. Wanneer het college de aanvraag binnen vier weken na de melding van de jongere ontvangt, wordt de beslistermijn opgeschort tot de dag waarop de aanvraag eigenlijk ingediend had moeten worden.

Er is vooralsnog slechts één uitspraak gedaan over dit onderwerp. Ik vind echter dat de conclusie die de rechtbank hier trekt niet klopt en de motivatie ontoereikend. Onder verwijzing naar de uitspraak over de fax (zie hoofdstuk 2 van dit verslag {CRVB 9 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:BZ6642}) kan er wel degelijk een aanvraag tot stand zijn gekomen, wanneer aan alle voorwaarden daarvoor is voldaan.

De vraag of er een aanvraag tot stand is gekomen is een andere vraag dan de vraag of die aanvraag in behandeling dient te worden genomen. De rechtbank verwijst in dat kader naar artikel 41 lid 4 van de WWB. Ik denk echter dat de rechtbank eerst had moeten onderzoeken of er met het versturen van de brief een aanvraag in de zin van de WWB tot stand was gekomen. Als het antwoord op die vraag positief was geweest had de rechtbank vervolgens moeten bekijken hoe en wanneer het college op die aanvraag had moeten reageren.

Mijn idee is dat wanneer inderdaad een aanvraag tot stand was gekomen met het versturen van de brief, de belanghebbende in de gelegenheid gesteld had moeten worden om het formele gebrek te herstellen op grond van artikel 4:5 van de Awb. De aanvraag had vervolgens na verloop van vier weken verder beoordeeld moeten worden.

Als de jongere dan geen gebruik zou hebben gemaakt van die herstelmogelijkheid, dan had de aanvraag op grond van artikel 4:5 van de Awb buiten behandeling kunnen worden gesteld. Als de jongere wel gebruik had gemaakt van de herstelmogelijkheid en het was gekomen tot een inhoudelijke beoordeling van de aanvraag door het college, dan had het college eventueel nog een maatregel op kunnen leggen vanwege de te vroege indiening.

7.2.2 Praktijk

Uit de informatie van de onderzochte gemeenten blijkt dat in een aantal gemeenten het überhaupt niet mogelijk is om binnen vier weken na de melding een aanvraag in te dienen; het systeem van werk.nl geeft die mogelijkheid niet. Dat is een belangrijke vaststelling! Daaruit volgt namelijk dat wanneer de digitale aanvraag landelijk ingevoerd zou worden, de hele discussie over de te vroege indiening (bijna) niet meer aan de orde zou zijn.

Bij de onderzochte gemeenten waar het in theorie wel mogelijk zou zijn om een aanvraag in te dienen binnen vier weken gebeurt dat in de praktijk eigenlijk nooit. De reden daarvan is waarschijnlijk dat jongeren heel goed voorgelicht worden over de zoekperiode en de regels omtrent het indienen van een aanvraag. En als er al een jongere is, die de aanvraag eerder dan na vier weken in zou willen dienen, dan zou hij waarschijnlijk de kans niet krijgen en zou hij op de hoogte worden gesteld van zijn plicht om de aanvraag later in te dienen.

Het feit dat er vooralsnog slechts één uitspraak is over deze kwestie geeft al aan dat het binnen vier weken indienen van een aanvraag geen dagelijkse kost is in de praktijk. Voor het onder de rechter brengen van een zaak is, uiteraard, vereist dat er een geschil is gerezen tussen de belanghebbende en het college. Dat zal dan meestal zijn in de gevallen waarbij de 'normale route' (voor zover we die normaal mogen noemen) is omzeild en waarbij de aanvraag per brief of via de fax is gedaan. Als de normale route zou zijn gevolgd, dan was de jongere immers gewezen op zijn plicht om de aanvraag pas na vier weken in te dienen en was het niet gekomen tot een daadwerkelijke te vroege indiening. Als de aanvraag op zo'n 'andere manier' wordt gedaan, dan is het UWV of het college niet eerder in de gelegenheid geweest om de jongere te wijzen op de juiste procedure.

7.2.3 Conclusie

In de praktijk komt het nauwelijks voor dat een aanvraag door een jongere wordt ingediend binnen vier weken na de melding. In de praktijk zal een te vroege indiening alleen voorkomen wanneer de aanvraag niet via de 'normale route' is gedaan, maar bijvoorbeeld per brief of per faxbericht. Overigens kan er dan wel degelijk sprake zijn van een aanvraag, waarna de gemeente de belanghebbende in de gelegenheid dient te stellen om die aanvraag aan te vullen. Zo'n te vroeg ingediende aanvraag is immers naar zijn aard onvolledig. Simpelweg stellen dat er geen aanvraag tot stand is gekomen onder verwijzing naar art. 41 lid 4 van de WWB is te kort door de bocht. De vraag of er een aanvraag tot stand is gekomen moet immers worden beantwoord aan de hand van artikel 1:3 en afdeling 4.1.1 van de Awb. De stelling dat er geen aanvraag tot stand zou zijn gekomen, alleen vanwege het feit dat die binnen vier weken na de melding is ingediend, snijdt sowieso geen hout. Als die stelling zou kloppen, zou het hele vraagstuk omtrent de 'te vroeg ingediende aanvraag' niet spelen. Uit de wet en de wetsgeschiedenis kunnen we afleiden dat dat vraagstuk er wel degelijk is.

De bovenstaande overwegingen leiden tot de conclusie dat het de voorkeur verdient als de digitale melding en de digitale aanvraag tot de standaard worden gemaakt!

7.3 Beschouwing ten aanzien van de zoekperiode voor jongeren

7.3.1 Inleiding

In hoofdstuk 4 is gebleken dat actieve ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling tijdens de vier weken zoekperiode bij jongeren moet worden aangemerkt als onrechtmatig.

Uit de interviews is gebleken dat er in wel twee van de vijf onderzochte gemeenten actieve ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling plaats vindt tijdens de zoekperiode van jongeren. Het indienen van de aanvraag geschiedt in die gemeenten wel conform de wettelijke regeling pas vier weken na de melding, maar van een zoekperiode zoals die is bedoeld door de wetgever, waarbij de jongere door de gemeente wordt 'losgelaten' en zelf zijn verantwoordelijkheid moet pakken, is hier dus geen sprake!

Alleen bij hulpbehoevende jongeren mag het college actie ondernemen, maar dan alleen in de zin van verwijzing naar instanties die de benodigde hulp kunnen bieden. Ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling is ook bij deze categorie jongeren 'not done'. Zelfs als de ondersteuning niet wordt bekostigd uit het re-integratiebudget, dan nog is actieve ondersteuning door het college gericht op arbeidsinschakeling in strijd met de bedoeling van de wetgever.

Van één bij het onderzoek betrokken gemeenten is bekend wat de achterliggende reden is van de ondersteuning tijdens de zoekperiode: daar is men van mening dat de wettelijke zoekperiode niet goed werkt en dat jongeren niet aan hun lot kunnen worden overgelaten. Van de andere gemeente die met ondersteuning werkt, daar gebeurt het bij het UWV, is niet bekend waarom daar gewerkt wordt met ondersteuning tijdens de zoekperiode.

7.3.2 Gevolgen

Aangezien de indruk bestaat dat de jongeren blij zijn met de ondersteuning zal er in de praktijk niet snel een probleem ontstaan. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zou in theorie een aanwijzing kunnen geven aan de betrokken gemeenten. Verder zou het Ministerie financiële consequenties kunnen verbinden aan het uitblijven van een adequate reactie op die aanwijzing.

Een beroep op het gelijkheidsbeginsel van artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) door een jongere uit bijvoorbeeld een aanpalende gemeente, die vindt dat hij ook recht heeft op zulke begeleiding zal zeer waarschijnlijk niet slagen. De rechter zou dan immers onrechtmatig handelen van de overheid als basis voor een nieuw besluit moeten hanteren en dat zal de rechter niet doen. Bovendien accepteert de bestuursrechter over het algemeen verschillen tussen bestuursorganen bij de uitvoering van de wet, zolang die bestuursorganen in hun eigen besluiten maar consequent zijn.

7.3.3 Conclusie

De actieve ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling van jongeren tijdens de zoekperiode is in strijd met de wettelijke bepalingen en met het doel van de wetgever. Die ondersteuning is dus onrechtmatig. Zelfs als de ondersteuning niet wordt bekostigd uit het re-integratiebudget, dan nog is het in strijd met de bedoeling van de wetgever.

Er lijken echter weinig gevolgen voor de praktijk. Er is geen jurisprudentie over dit onderwerp. Een beroep op het gelijkheidsbeginsel zou niet slagen. Ook heeft de Minister geen actie ondernomen. Zolang niemand iets onderneemt, hebben de jongeren in de gemeenten 'gewoon geluk'!

7.4 Beschouwing ten aanzien van de zoekperiode voor volwassenen

7.4.1 Inleiding

In de volgende paragraaf zullen de antwoorden van de derde deelvraag worden besproken in combinatie met de resultaten van het praktijkonderzoek.

In hoofdstuk 5 heb ik de conclusie getrokken dat er juridisch gezien geen grondslag bestaat voor het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen. Toch zijn er een aantal gemeenten die desondanks uit eigen keus een zoektermijn opleggen, analoog aan de zoektermijn voor jongeren, zo is gebleken uit informatie van de staatssecretaris van SZW. Ook bij de onderzochte gemeenten zijn er twee bij die een zoekperiode opleggen aan volwassenen vanaf 27 jaar. Van nóg een gemeente is bekend dat die zo'n zoekperiode ook graag zou invoeren.

Het effect van zo'n zoekperiode voor volwassenen is groot, aldus de brief van staatssecretaris van SZW aan de TK: tussen de 30 en 48% van de aanvragers komt niet meer terug voor een definitieve aanvraag. Dat is ook precies de reden die de onderzochte gemeenten, die met een zoekperiode voor volwassenen werken, aangeven: de zoekperiode heeft een beperkend effect op het aantal mensen dat een beroep doet op bijstand.

Wat uit de interviews verder nog blijkt is dat als voordeel van het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen vanaf 27 jaar, de situatie wordt genoemd dat een belanghebbende na de zoekperiode niet meer terugkomt omdat hij werk heeft gevonden. Wanneer er geen zoekperiode opgelegd zou zijn, zou zo'n belanghebbende bijvoorbeeld nog twee weken bijstand uitgekeerd hebben gekregen gedurende de tijd dat hij nog net zonder werk zat. Wanneer wel een zoekperiode is opgelegd zal zo'n belanghebbende wellicht niet eens weten of het mogelijk is om voor die twee weken bijstand aan te vragen. En als hij het wel weet, zal hij wellicht de moeite niet nemen. En dat is nu precies wat we willen bereiken!

Toch is het opleggen van een zoekperiode aan belanghebbenden vanaf 27 jaar niet even eenduidig als het lijkt. Uit de gegevens van de interviews komt naar voren dat een zoekperiode kan worden opgelegd terwijl er al een aanvraag is ingediend. Wat echter ook kan is dat de aanvraag pas kan worden ingediend ná de vier weken zoektijd. Deze twee situaties zijn wezenlijk verschillend, aangezien in het ene geval er al een aanvraag is waar een besluit op dient te komen en in het andere geval is er geen aanvraag, dus hoeft het college vooralsnog geen actie te ondernemen.

Al met al lijkt het erop dat het opleggen van een zoekperiode een probaat middel is om mensen uit de bijstand te houden, zij het vooralsnog een onrechtmatig middel! Laten we ook eens naar de risico's en nadelen van de zoekperiode kijken.

7.4.2 Risico's en nadelen

Risico's voor het college

Behalve de consequentie dat een bezwaar- en eventueel een beroepsprocedure over een concreet geschil tijd en geld kost, heeft het voornamelijk financiële gevolgen. Die worden veroorzaakt doordat de rechter kan oordelen:

- dat het college wordt veroordeeld tot vergoeding van de proceskosten van de belanghebbende
- dat de ingangsdatum van de uitkering moet worden aangepast in het voordeel van de belanghebbende
- dat het college een schadevergoeding dient uit te keren

7.4.3 Alternatieven voor de zoekperiode

Indienen aanvraag en opleggen zoekperiode parallel

Zoals ook uit de verzamelde informatie van de geïnterviewde gemeenten blijkt, hoeven het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen en het gelijktijdig met de melding indienen van een aanvraag elkaar niet uit te sluiten! Er blijft in dat geval na afloop van de zoekperiode nog een termijn van vier weken over om op de aanvraag te beslissen! Er geldt immers een beslistermijn van acht weken in totaal na indiening van de aanvraag. Wanneer dus alle stukken van de aanvraag compleet worden gemaakt, hoeft na vier weken alleen nog de door belanghebbende aangeleverde informatie te worden beoordeeld en kan een beslissing worden genomen. Deze variant is in elk geval niet strijdig met de wettelijke kaders.

Gemeenten zullen hier mogelijk tegen in brengen dat de voordelen van het opleggen van een zoekperiode hierdoor teniet worden gedaan. Er ligt immers al een aanvraag 'waar iets mee moet'. Het voordeel van de zoekperiode is juist dat volwassenen in een aanzienlijk deel van de gevallen niet meer terugkomen voor een aanvraag.

Toch blijkt uit de informatie over de zoekperiode die in Amsterdam wordt opgelegd, dat deze manier wel degelijk leidt tot "een substantieel lagere instroom in de bijstand (zie voetnoot met nummer 2)."

Opleggen zoekperiode met afspraak voor de indiening van de aanvraag

Een andere variant is nog de mogelijkheid om een zoekperiode op te leggen, waarbij meteen als de zoekperiode wordt opgelegd een concrete afspraak te maken waarbij de belanghebbende zijn aanvraag mag indienen. Dat lijkt iets minder te passen binnen de juridische kaders, maar geeft wel de 'waarborg' dat er een aanvraag ingediend kan worden. Het is aldus wat minder vrijblijvend dan wanneer de verantwoordelijkheid voor het indienen van de aanvraag alleen bij de belanghebbende ligt.

7.4.4 Overwegingen

Het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen vanaf 27 jaar is een probaat middel om mensen uit de bijstand te houden. Vooralsnog is het echter een onrechtmatig middel en kan het opleggen van zo'n zoekperiode financiële gevolgen hebben wanneer het leidt tot een gerechtelijke procedure.

Als alternatief zou men een werkwijze kunnen hanteren waarbij de aanvraag conform de huidige wettelijke procedure tegelijk met de melding wordt ingediend en daarnaast een zoekperiode wordt opgelegd. Dit lijkt goed te passen binnen de juridische kaders. Gemeenten die voorstander zijn van het opleggen van een zoekperiode zullen daar misschien niet enthousiast over zijn, aangezien de voordelen van het opleggen van een zoekperiode zo teniet worden gedaan. Toch blijkt uit informatie van een onderzoek naar de werkwijze in Amsterdam dat deze manier effectief is.

Nog een alternatief is om gelijktijdig met het opleggen van een zoekperiode een afspraak te maken voor het indienen van een aanvraag. Die mogelijkheid past iets minder binnen de juridische kaders, maar biedt in elk geval de garantie dat een aanvraag kan worden ingediend.

Maar er zit ook een ethisch aspect aan deze kwestie: mogen we eigenlijk wel van burgers verlangen dat zij zich netjes aan de wet houden, terwijl het bestuursorgaan, vaak ten nadele van die burger, een zoekperiode hanteert die onrechtmatig is? Dat is een vraag die we onszelf moeten stellen. De bijstand heeft immers primair een waarborgfunctie en dat mag niet zomaar vergeten worden. Dat weegt nog zwaarder nu de gemiddelde populatie burgers die een beroep doet op de bijstand over het algemeen niet de meest stabiele is!

7.4.5 Conclusie

Momenteel is het opleggen van een zoekperiode aan volwassenen onrechtmatig. Het heeft ook enkele potentiële nadelen voor gemeenten. De meeste gemeenten zullen echter oordelen dat de voordelen groter zijn dan de mogelijke nadelen.

Het lijkt dus tijd voor het invoeren van een zoekperiode voor volwassenen! Die zoekperiode zal echter wel voldoende waarborgen moeten bieden voor de belanghebbende. Hij zal adequaat moeten worden geïnformeerd, zodat niet alleen zijn verplichtingen aan bod komen, maar hij ook voldoende is geweest op zijn rechten.

7.5 Beschouwing ten aanzien van uitblijven beslissing

7.5.1 Inleiding

Uit het onderzoek naar de praktijk is gebleken dat het geregeld voorkomt dat belanghebbende een aanvraag heeft gedaan, waar uiteindelijk geen beslissing op wordt genomen. Dat komt vaak voor in de situatie dat een digitale aanvraag is gedaan door een volwassene en deze 'afhaakt' wanneer hij te horen krijgt dat hij actief moet zoeken naar werk en moet meewerken aan activiteiten in het kader van re-integratie.

Uit het praktijkonderzoek is gebleken dat er dan geen 'officiële beslissing' komt op de al ingediende aanvraag. Vaak krijgt een belanghebbende dan een brief met een tekst die erop neerkomt dat door het college wordt aangenomen dat de belanghebbende geen verder prijs meer stelt op een uitkering. Hier staat geen bezwaar en beroep tegen open.

7.5.2 Mag dat?

De vraag is natuurlijk of dat zomaar mag! In principe mag dat natuurlijk niet. Op een aanvraag hoort immers een beslissing te komen, te weten een beschikking, zo volgt uit artikel 1:3 lid 2 juncto artikel 1:3 lid 3 van de Awb. Tot zover echter de theorie. De praktijk wijst uit dat in de meeste gevallen de belanghebbende geen actie onderneemt tegen het

uitblijven van een beslissing. Zij hebben geen zin om zich in te spannen voor een uitkering of hebben al werk gevonden en denken niet eens meer aan hun aanvraag.

Mocht zo'n belanghebbende toch graag iets horen op zijn aanvraag, dan staat hij daarmee in zijn recht. Wanneer een beslissing op zijn aanvraag uitblijft, kan de belanghebbende een beroep doen op artikel 6:2 aanhef en onder b van de Awb. In dat artikel staat aangegeven dat met een besluit wordt gelijkgesteld 'het niet tijdig nemen van een besluit'. Op die manier heeft de belanghebbende de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen tegen het onterecht geen beslissing nemen op de ingediende aanvraag.

Een ander aandachtspunt is de dwangsom die het college kan verbeuren op grond van artikel 4:17 lid 1 van de Awb. De belanghebbende dient, voordat hij hierop een beroep kan doen, het college wel eerst de gelegenheid te bieden om binnen twee weken na het verstrijken van de beslistermijn alsnog te beslissen, zo volgt uit artikel 4:17 lid 3 van de Awb. Wanneer een beslissing op de aanvraag dan alsnog uitblijft kan belanghebbende in bezwaar en eventueel beroep gaan, waarbij het college dan opgedragen zal worden om alsnog een besluit te nemen.

Een en ander speelt bij jongeren minder, aangezien er pas na de zoekperiode een aanvraag wordt ingediend. Toch gebeurt het bij jongeren ook dat er een aanvraag is, waar niet op wordt beslist. Dat is het geval wanneer de jongeren na de indiening van zijn aanvraag aangeeft niet bereid te zijn mee te werken aan re-integratie en afziet van zijn beroep op bijstand.

Hoewel deze kwestie voor de praktijk wellicht niet veel betekenis heeft, is het van belang dat het college zich van deze mogelijkheid bewust is. Eventuele procedures wegens het niet tijdig nemen van een besluit (art. 6:2 van de Awb) kunnen worden voorkomen door in de brief die aan de belanghebbenden wordt gestuurd in zulke gevallen een passage hierover op te nemen. Het college zou bijvoorbeeld kunnen aangeven dat wanneer de belanghebbende toch graag een beslissing wenst, hij contact dient op te nemen met de gemeente. Dat voorkomt waarschijnlijk dat een belanghebbende meteen in bezwaar gaat en eventueel beroep aantekent (zie bijlage 5).

7.5.3 Conclusie

Het komt geregeld voor dat er een aanvraag is ingediend door een belanghebbende, waar door het college geen beslissing op wordt genomen. Juridisch gezien mag dat eigenlijk niet, maar in de praktijk lijkt het veelvuldig te gebeuren.

Meestal zal de belanghebbende hier geen probleem van maken, maar als de belanghebbende zijn recht gaat halen, kan dat leiden tot het verbeuren van een dwangsom en tot een gerechtelijke procedure.

Het is van belang dat gemeenten zich hiervan bewust zijn. Om bezwaarprocedures en eventueel beroep te voorkomen, is het aan te bevelen om in de brieven een passage toe te voegen waarin staat dat als belanghebbende alsnog een inhoudelijk besluit wenst hij zelf contact dient op te nemen met de gemeente.

7.6 Antwoord op de hoofdvraag

In deze paragraaf zal de hoofdvraag nog kort worden beantwoord. De hoofdvraag luidde:

“Past het huidige juridisch kader nog wel bij de uitvoering van de aanvraagprocedure in de praktijk en waar dienen gemeenten in Nederland rekening mee te houden bij de aanvraagprocedure?”

In paragraaf 7.1.6 hebben we al gezien dat het eerste gedeelte van de hoofdvraag ontkennend moet worden beantwoord: de wettelijke bepalingen met betrekking tot de aanvraagprocedure passen niet meer bij de manier waarop de aanvraagprocedure in de praktijk wordt uitgevoerd!

Wat betreft het tweede gedeelte van de hoofdvraag kan worden gezegd dat bij nagenoeg alle aspecten van de aanvraagprocedure aanbevelingen volgen uit de resultaten van het onderzoek. Ik zeg bewust 'nagenoeg alle', aangezien het ondersteunen van jongeren gericht arbeidsinschakeling tijdens de zoekperiode onrechtmatig is, maar het in de praktijk geen gevolgen heeft. Om nu te 'promoten' dat gemeenten dan maar actief moeten gaan ondersteunen tijdens de zoekperiode voert zeker te ver, maar consequenties lijkt het niet te hebben.

De aanbevelingen die volgen uit dit hoofdstuk staan vermeld in hoofdstuk 8.

Hoofdstuk 8 Aanbevelingen

De resultaten en conclusies uit het vorige hoofdstuk leiden tot een aantal aanbevelingen. Sommige van die aanbevelingen zijn meer gericht tot de formele wetgever, andere zijn gericht tot medewerkers van de gemeente en zijn meer praktisch uitvoerbaar.

8.1 Aanbevelingen te aanzien van de formele wetgever

- De wettelijke aanvraagprocedure voor de bijstand moet worden aangepast

- De digitale aanvraag moet de standaard worden
Dat zou voordelen opleveren ten aanzien van:
 - de informatie aan belanghebbenden ten aanzien van de rechten en plichten;
 - de te vroege indiening van een aanvraag van jongeren; dat zou onmogelijk worden
 - de rechtszekerheid

- Er wordt een zoekperiode voor belanghebbenden vanaf 27 jaar ingevoerd, die met voldoende waarborgen is omkleed

8.2 Aanbevelingen voor de gemeente

- Voordat de wet is aangepast, dienen gemeenten bij de uitvoering van de aanvraagprocedure van de bijstand rekening te houden met de volgende zaken:
 - de beslistermijn; wanneer de beslistermijn wordt overschreden kan dat leiden tot de plicht een dwangsom uit te keren aan de belanghebbende. Dat geldt alleen wanneer de gemeente schriftelijk in gebreke is gesteld door de belanghebbende en ook binnen de termijn van twee weken niet alsnog een besluit heeft genomen;
 - wanneer de beslistermijn wordt overschreden kan dat eveneens leiden tot de verschuldigdheid van rente conform afdeling 4.4.2 van de Awb
 - belanghebbenden kunnen niet verplicht worden om een digitale melding of aanvraag te doen. Wanneer een belanghebbende aangeeft dat dit niet lukt, dient het college maatregelen te treffen en een (papieren) aanvraagformulier uit te reiken;
 - de gemeenten dienen duidelijke afspraken te maken met het UWV over de onderlinge rolverdeling en de communicatie met belanghebbenden;
 - bij het opleggen van een maatregel dient het college zich ervan te vergewissen dat de belanghebbende deugdelijk en tijdig is geïnformeerd over zijn verplichtingen
 - een niet volgens de reguliere weg ingediende aanvraag kan en dient te worden aangemerkt en behandeld als een aanvraag mits aan de voorwaarden is voldaan;

- Wanneer het college gebruik wenst te maken van de bevoegdheid om een aanvraag buiten behandeling te stellen, dient het rekening te houden met de volgende zaken:
 - bij een aanvraag die gebrekkig of onvolledig is kan de gemeente inhoudelijk beslissen op de aanvraag met de beschikbare informatie. De gemeente kan ook gebruik maken van de bevoegdheid om de aanvraag buiten behandeling te stellen met toepassing van artikel 4:5 van de Awb;

- wanneer de gemeente gebruik maakt van die bevoegdheid, dient hij de belanghebbende eerst in de gelegenheid te stellen het gebrek te herstellen of de aanvraag aan te vullen. Daarbij dient de gemeente aan te geven binnen welke termijn het gebrek moet worden hersteld of de aanvraag aangevuld terwijl hij tevens vermeldt op welke manier de aanvraag moet worden hersteld of aangevuld;
- wanneer de gemeente gebruik maakt van die bevoegdheid, zal hij de belanghebbende eerst dienen te wijzen op de consequenties van het uitblijven van het herstellen van het gebrek of het uitblijven van aanvullende informatie;
- een niet volgens de reguliere weg ingediende aanvraag kan worden aangemerkt als een gebrekkige aanvraag, aangezien de melding over het algemeen ontbreekt; zo'n aanvraag kan dus ook buiten behandeling worden gesteld. Wel moet dan eerst een herstelmogelijkheid zijn geboden. We hebben hiervoor een voorbeeldbrief opgesteld (bijlage 6). Een inhoudelijke beslissing is ook een mogelijkheid;
- Met betrekking tot de zoekperiode van volwassenen, algemeen
 - Wanneer de gemeente er zeker van wil zijn geen onrechtmatig beleid te voeren, dan is het advies om geen zoekperiode op te leggen, althans niet binnen de huidige juridische kaders;
- Wanneer een gemeente er voor kiest om wèl een zoekperiode op te leggen, dan is het verstandig om rekening te houden met de volgende zaken:
 - de beslistermijn moet goed in de gaten worden gehouden. Die beslistermijn bedraagt in beginsel acht weken en gaat lopen vanaf de dag van de indiening van de aanvraag; wanneer te laat wordt beslist kan dat leiden tot het verbeuren van een dwangsom en verschuldigde rente (zie eerder);
 - mocht de belanghebbende in bezwaar gaan tegen het opleggen van een zoekperiode, dan is het verstandig het bezwaar gegrond te verklaren. Op die manier kan een gerechtelijke procedure voorkomen worden;
- De gemeente kan ook kiezen voor één van de volgende 'veiliger tussenvarianten':
 - de gemeente legt een zoekperiode op, maar stelt de belanghebbende bij de melding in staat een aanvraag in te dienen. De gemeente neemt bij deze variant alleen wat meer tijd om op de aanvraag te beslissen. Bij deze variant dient de beslistermijn goed in de gaten te worden gehouden! Het is wel de variant die het beste aansluit bij de huidige juridische kaders;
 - De gemeente legt een zoekperiode op, maar maakt meteen een afspraak voor het indienen van de aanvraag na afloop van de zoekperiode; op die manier waarborgt de gemeente dat een aanvraag ingediend kan worden, zij het na de zoekperiode.

Literatuurlijst

1. Jonneke Bolhaar, Nadine Ketel, Bas van der Klaauw, 'Meer mensen aan het werk door opleggen zoekperiode bij uitkeringsaanvraag', *Me Judice*, 27 februari 2014
2. CRVB 21 maart 2006, ECLI:NL:CRVB:2006:AV8690
3. CRVB 21 maart 2006, *JWWB* 2012/155
4. CRVB 21 maart 2006, *RSV* 2012, 212
5. CRVB 22 mei 2007, ECLI:NL:CRVB:2007:BA6864
6. CRVB 23 juni 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BJ0929
7. CRVB 10 november 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BK3397
8. CRVB 10 november 2009, *JWWB* 2010,4
9. CRVB 10 november 2009, *RSV* 2010,15
10. CRVB 23 maart 2010, ECLI:NL:CRVB:2010:BM0864
11. CRVB 13 september 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BT1764
12. CRVB 5 juni 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BW8071
13. CRVB 12 juni 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BW8362
14. CRVB 9 juli 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX1284
15. CRVB 28 augustus 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX6158
16. CRVB 2 oktober 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BX9088
17. CRVB 6 november 2012, ECLI:NL:CRVB:2012:BY2611
18. CRVB 9 april 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:BZ6642
19. CRVB 9 april 2013, *RSV* 2013, 169
20. CRVB 3 december 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:2640
21. CRVB 10 december 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:2757
22. CRVB 10 december 2013, *JWWB* 2014/24
23. CRVB 10 december 2013, *RSV* 2014/14
24. CRVB 18 maart 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:925
25. CRVB 18 maart 2014, *RSV* 2014, 73

26. L.J.A. Damen e.a., *Bestuursrecht. Rechtsbescherming tegen de overheid I Bestuursprocesrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2009, p. 149
27. *Kamerstukken II* 2002/03, 28 870, nr. 3
28. *Kamerstukken II* 2007/08, 31 514, nr. 3, p. 1
29. *Kamerstukken II* 2010/11, 32 815, nr. 3 p. 3
30. *Kamerstukken II* 2011/12, 33 161, nr. 1
31. *Kamerstukken II*, 2012/13, 30 545, nr. 128
32. *Kamerstukken II* 2013/14, 33 161, nr. 107
33. *Kamerstukken II* 2013/14, 33 801, nr. 3
34. *Kamerstukken II* 2013/14, 33 801, nr. 27
35. KB van 29 december 2008, *Stb.* 2008, 601
36. KB van 22 december 2011, *Stb.* 2011, 651
37. H. Nacinovic, 'Aanvragen staat vrij', *Bijstandsbode.nl* februari 2014, p.2.
38. H. Nacinovic, 'Vier weken wachten op bijstand', *KluwerSchulinck* 2013, (<kluwerschulinck.nl/opinie/2013>)
39. Rb. Noord-Holland 11 februari 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:1011
40. Rb. Roermond, 15 november 2012, ECLI:NL:RBROE:2012:BY3365
41. Stemming Tweede Kamer 33 801, 11 feb 2014

Bijlage 1

De aanvraagprocedure in een schema

Wetsartikelen aanvraagprocedure bij belanghebbenden tot 27 jaar

Vereisten melding

Art. 44 lid 2
aanhef en
sub a WWB

Art. 41 lid 4 =
wel van toepassing,
dus een jongere

NAW-gegevens
geregistreerd bij UWV
+
door UWV op hoogte gesteld
van plicht tot zoeken werk (art.
9 lid 1 sub a) en van inhoud
art. 41 WWB

Procedure aanvraag

Art. 41 lid 4
WWB

Aanvraag wordt niet eerder dan
4 weken na melding ingediend
en
de aanvraag wordt niet eerder dan
4 weken na melding in behandeling
genomen door college

Art. 41 lid 1
WWB

Aanvraag is gericht tot het
college en wordt ingediend bij
UWV conform art. 30c wet suwi

Art. 30c lid 1
Wet suwi

UWV legt bij ontvangst
aanvraag vast:
- datum aanvraag
- datum registratie en wanneer
in staat gesteld aanvraag in
te dienen

Art. 41 lid 1
WWB

UWV draagt aanvraag over aan
college in gevolge art. 30c lid 5
wet suwi

College behandelt aanvraag
verder

Art. 30c lid 5
Wet suwi

UWV draagt aanvraag over
aan college, inclusief:
- verstrekte gegevens en
bewijsstukken
- BSN of sofinummer

UWV doet tegelijkertijd
schriftelijk mededeling aan
belanghebbende van
de overdracht

Wetsartikelen aanvraagprocedure bij belanghebbenden vanaf 27 jaar

Vereisten melding

Art. 44 lid 2
aanhef en
sub a WWB

Art. 41 lid 4 =
niet van toepassing,
dus een volwassene

NAW-gegevens
geregistreerd bij UWV
+
in staat gesteld aanvraag in
te dienen bij het UWV

Procedure aanvraag

Art. 41 lid 1
WWB

Aanvraag is gericht tot het
college en wordt ingediend bij
UWV conform art. 30c wet suwi

Art. 30c lid 1
Wet suwi

UWV legt bij ontvangst
aanvraag vast:
- datum aanvraag
- datum registratie en wanneer
in staat gesteld aanvraag in
te dienen

Art. 41 lid 1
WWB

UWV draagt aanvraag over aan
college in gevolge art. 30c lid 5
wet suwi

College behandelt aanvraag
verder

Art. 30c lid 5
Wet suwi

UWV draagt aanvraag over
aan college, inclusief:
- verstrekte gegevens en
bewijsstukken
- BSN of sofinummer

UWV doet tegelijkertijd
schriftelijk mededeling aan
belanghebbende van
de overdracht

Bijlage 2

De uitgewerkte interviews met de gemeenten Amsterdam, Beuningen, Enschede, Helmond en de Kempengemeenten

Interview gemeente Amsterdam

Introductie

Op vrijdag 9 mei 2014 heb ik gesproken met de heer Robbie Verwei, die werkzaam is bij de DWI (dienst voor werk en inkomen) in Amsterdam als teammanager. Voor specifieke vragen over de aanvraagprocedure voor jongeren heb ik gesproken met Sjoukje Hukema, werkzaam als klantmanager voor jongeren bij de DWI te Amsterdam.

Jongeren tot 27 jaar

Wanneer een jongere zich digitaal meldt op de website werk.nl wordt hem digitaal meegedeeld dat het indienen van een digitale aanvraag niet mogelijk is en dat hij zich dient te voegen bij een locatie van het werkplein. Dat kan dagelijks tussen 9 en 13 uur. Dit worden de inloopuren genoemd. Als datum melding geldt de datum dat de jongere zich meldt aan de balie van de DWI!

Wanneer de jongere zich aan de balie van het werkplein meldt voor een bijstandsuitkering krijgt hij meteen aansluitend een gesprek met een klantmanager van de DWI. Hierbij is het UWV niet betrokken. Tijdens dat gesprek wordt de jongere gewezen op zijn rechten en plichten. Tevens wordt hem uitgelegd dat voor hem een zoekperiode geldt en worden de opdrachten die hij heeft voor de zoekperiode besproken.

Er wordt daarbij een persoonlijk ‘inspanningsplan’ gemaakt, waarbij rekening wordt gehouden met alle omstandigheden van de jongere. Het plan is ‘op maat gemaakt’. Het liefst ziet de DWI dat de jongere terug gaat naar school voor een opleiding. De ervaring is dat dat de kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk vergroot. Om de kans op het volgen van een opleiding te vergroten stuurt de DWI jongeren vaak door naar andere instanties die daar behulpzaam bij kunnen zijn, zoals Bureau Leerplicht Plus of Stichting Streetcorner. Daar kan hulp geboden worden bij het kiezen van een opleiding of bij persoonlijke problemen.

Met de jongere worden afspraken gemaakt over wat hij zelf dient te ondernemen tijdens de zoekperiode van vier weken. Die afspraken kunnen worden verdeeld in drie onderwerpen: werk, school en hulp. Wat betreft werk worden afspraken gemaakt over het aantal sollicitaties dat iemand moet verrichten en het aantal uitzendbureaus waar iemand zich moet inschrijven. Wat betreft school worden afspraken gemaakt over het bezoeken van open dagen, maar dat geldt alleen wanneer er onvoldoende scholing is. Als de scholing voldoende is geldt alleen de sollicitatieverplichting. Wat betreft het onderwerp hulp wordt gekeken of er specifieke aandachtspunten zijn waaraan de jongere moet werken. Hij dient dan bijvoorbeeld een afspraak te maken bij het maatschappelijk werk, bij de huisarts of bij de schuldhulpverlening.

De DWI meldt aan de jongere tijdens het eerste intakegesprek dat wanneer het nodig is, de jongere na vier tot zes weken zich opnieuw kan laten zien tijdens het inloopsprekuren in de ochtenden tot 13 uur

Vervolgens is er vanuit de DWI geen enkel contact met de jongere. Wel kan de jongere zelf contact opnemen met de DWI wanneer hij vragen heeft. Die vragen kunnen gaan over de inhoud van het inspanningsplan (“hoeveel sollicitaties moest ik nou ook alweer doen?”) of bijvoorbeeld over financiële zaken. De DWI ondersteunt tijdens de zoekperiode niet bij arbeidsinschakeling. De jongere kan bij wijze van spreken dus niet zijn sollicitatiebrief laten beoordelen. Wel kan de jongere tijdens de zoekperiode worden bijgestaan door Streetcorner, maar de DWI speelt daarbij geen rol.

De niet-zelfredzame jongere

Wanneer een jongere niet zelfredzaam is, geldt ook gewoon de zoekperiode. Met die jongeren wordt meteen een afspraak gepland voor na vier weken. De DWI verwijst in die gevallen wel naar de juiste instanties en houdt een vinger aan de pols. De DWI wil bij deze jongeren zeker weten dat ze niet uit het oog worden verloren. Ondersteuning bij arbeidsinschakeling is hier niet aan de orde.

Na afloop van de zoekperiode

Het is de eigen verantwoordelijkheid van de jongere of hij terug komt na de zoekperiode. Als hij verschijnt bij het inloopsprekuur vindt een uitgebreider intakegesprek plaats en kan de jongere een aanvraag indienen. Dat geschiedt bij de DWI.

De jongere wordt bij niet-verschijnen nog wel nagebeld, maar als hij niet te bereiken is, wordt er verder geen actie meer ondernomen.

Volwassenen vanaf 27 jaar

De melding

Voor belanghebbenden vanaf 27 jaar geldt dat ongeveer 60% zich meldt via de website van het UWV werk.nl. De rest, dus ongeveer 40%, meldt zich persoonlijk aan de balie van de DWI.

Bij de persoonlijke meldingen aan de balie speelt in ongeveer de helft van de gevallen het UWV een rol. Er zitten dan medewerkers van UWV werkbedrijf aan de balie. Dat hangt samen met het feit dat het UWV niet op alle locaties van het werkplein in Amsterdam vertegenwoordigd is. In het ene geval ontmoet een belanghebbende een medewerker van het UWV, in het andere geval is dat een medewerker van de DWI. De belanghebbende wordt dan meteen in staat gesteld een aanvraag in te dienen.

Na ontvangst van een digitale melding wordt er op zeer korte termijn contact gezocht met de belanghebbende en een afspraak gemaakt voor de voorlichting en de intake. Ook na de persoonlijke melding aan de balie worden belanghebbenden uitgenodigd voor de voorlichting en de intake. Die vindt binnen enkele dagen na de melding plaats.

Aanvraag

Digitaal

Bij de digitale meldingen kunnen belanghebbenden ook meteen een aanvraag indienen voor een bijstandsuitkering. Wat daarbij echter opvallend is, is dat er voor een belanghebbende de mogelijkheid bestaat om gedurende 60 dagen aan het digitale aanvraagformulier te werken. Elke keer dat er opnieuw aan het digitale formulier wordt gewerkt door de belanghebbende gaat er een nieuwe 60 dagen-termijn lopen. Dat kan dus betekenen in de praktijk dat iemand zich meldt bij het UWV via de website werk.nl en vervolgens pas na wel 100 dagen (of nog langer) de aanvraag verstuurt. Er zit dan dus erg veel tijd tussen de melding en de aanvraag.

Dat is een doorn in het oog van de DWI en de DWI zou daarom graag zien dat die mogelijkheid er niet meer is, of dat het UWV haar voorlichting daarover aanpast. Het staat wel degelijk op de agenda, maar er is maar twee keer per jaar overleg tussen de DWI en het UWV en deze kwestie heeft meestal te weinig prioriteit.

Voorlichting

Volwassenen krijgen binnen drie dagen een voorlichtingsbijeenkomst, georganiseerd door de DWI. Hierin komen alle rechten en plichten van belanghebbenden aan de orde. Bovendien is er dezelfde dag nog een intakegesprek met een klantmanager van de DWI. Dat gesprek gaat over werk. Op grond van dat intakegesprek wordt een inschatting gemaakt van de mogelijkheden van de belanghebbende aan de hand van onder meer zijn opleidingsniveau, hoe lang hij al werkloos is en wat hij zelf denkt van zijn situatie.

Inspanningsperiode

Voordat de DWI de aanvraag gaat behandelen geldt voor de aanvrager een inspanningsperiode van maximaal 28 dagen vanaf de datum van de aanvraag. Dat wordt de 'inspanningsperiode' genoemd.

Deze belanghebbenden krijgen, afhankelijk van de verschillende behoeften van die belanghebbenden, opdrachten mee voor tijdens de zoekperiode. Zo dienen ze bijvoorbeeld hun CV aan te vullen, een x aantal sollicitaties per week te verrichten, zich in te schrijven bij een x aantal uitzendbureaus of ze dienen te onderzoeken of uitbreiding van het aantal uren bij hun werkgever tot de mogelijkheden behoort (mits van toepassing). Tijdens die vier weken kan er wel telefonisch contact zijn met de klantmanager van de DWI.

Wanneer de belanghebbende na vier weken niets meer van zich laat horen, krijgt de belanghebbende een brief van de DWI met de vaststelling dat aangenomen wordt dat de belanghebbende geen prijs meer stelt op een bijstandsuitkering.

Verzamelen gegevens

De DWI is de instantie die zorgt voor de verzameling van alle relevante gegevens. Het UWV speelt hierin geen rol.

Opleggen maatregel

De inspanningen van de belanghebbende worden meegewogen bij de vaststelling van het recht op bijstand. Er wordt dus bewust gewacht met het nemen van een besluit, totdat duidelijk is hoe de belanghebbende 'zich heeft gedragen' tijdens de inspanningsperiode.

Interview gemeente Beuningen

Introductie

Op dinsdag 20 mei 2014 heb ik een gesprek gehad met de heer Peter Willems, die als senior beleidsmedewerker verbonden is aan de gemeente Beuningen.

De gemeente Beuningen bestaat sinds 1980 ook uit de dorpen Ewijk, Weurt en Winssen. In totaal bestaat de gemeente (inclusie de genoemde dorpen) uit ongeveer 25.000 inwoners. De beroepsbevolking is ongeveer 13.000 mensen groot. Beuningen zelf heeft ongeveer 11.000 inwoners.

We hebben samen de vragenlijst doorgelopen en naar aanleiding van ons gesprek zijn de volgende zaken naar voren gekomen.

De melding

Via werk.nl

Het grootste deel van de mensen die een uitkering willen aanvragen doen dat via de website werk.nl. Via die website worden de NAW-gegevens van de belanghebbende geregistreerd. Naar aanleiding van die melding krijgen mensen een uitnodiging. Voor belanghebbenden vanaf 27 jaar geldt dat zij een concrete afspraak krijgen om te verschijnen bij het UWV. Jongeren tot 27 jaar krijgen het digitale bericht dat zij zelf contact moeten opnemen met het jongerenloket van het UWV. De melding die belanghebbende heeft gedaan bij het UWV wordt digitaal doorgegeven aan de gemeente, zodat deze weet wanneer belanghebbende zich heeft gemeld. De afdeling zorg, werk en inkomen van de gemeente Beuningen ontvangt dagelijks de NAW-gegevens van mensen die zich die dag digitaal hebben gemeld.

Aan de balie van het gemeentehuis

Een enkeling wenst een uitkering aan te vragen via de balie op het gemeentehuis van Beuningen. Wanneer dat gebeurt worden bij de balie de datum van de melding en de NAW-gegevens van de belanghebbende genoteerd. Vervolgens wordt de belanghebbende er aan de balie op gewezen dat het belangrijk is om snel in actie te komen. Hem wordt geadviseerd nog dezelfde dag de verdere procedure in gang te zetten bij het UWV en zich daartoe te melden bij het UWV in Nijmegen. In deze gevallen geldt als datum van de juridische melding de datum van de melding aan de balie van de gemeente. Wanneer belanghebbende echter teveel tijd laat verstrijken tussen de datum van melding aan de balie van de gemeente en het eerste contact met het UWV, kan dat reden zijn om als datum van de melding de datum van het eerste contact met het UWV aan te houden; de uitkering gaat dan dus pas later in. De gemeente Beuningen is hier zeer streng in. Als belanghebbende zich niet dezelfde dag bij het UWV heeft gemeld, heeft hij iets uit te leggen. Aan de balie in het gemeentehuis wordt belanghebbende ook gewezen op die consequentie.

UWV in Nijmegen

Bij het UWV in Nijmegen vindt een eerste rechtmatigheidstoets plaats. Een deel van de mensen komt helemaal niet in aanmerking voor een bijstandsuitkering vanwege het niet voldoen aan de wettelijke voorwaarden. Deze mensen hebben bijvoorbeeld recht op een WW-uitkering.

Na de eerste inschatting, jongeren tot 27 jaar

Wanneer het UWV na de eerste inschatting oordeelt dat de jongere mogelijk recht heeft op een uitkering in het kader van de WWB, wordt de jongere doorgestuurd naar 'het Jongerenloket'. Dat gebeurt meteen na de eerste inschatting, dus meestal op dezelfde dag en anders binnen enkele dagen.

Bij het Jongerenloket wordt een uitgebreide intake gedaan. Er wordt gekeken naar verschillende aspecten van het leven van de jongere, zoals zijn gezondheid, opleidingsniveau, motivatie enzovoorts. Ook eventuele problemen zoals schulden of verslaving komen aan de orde.

Wanneer de inschatting is dat een jongere direct inzetbaar is, omdat er geen problemen worden verwacht bij het zoeken en vinden van werk, krijgt de jongere een zoekperiode van vier weken opgelegd. De jongere krijgt dan een brief mee waar alle verplichtingen in worden vermeld. In alle andere gevallen krijgen de jongeren meteen de hulp aangeboden die zij nodig hebben. Er wordt in die gevallen meteen naar de juiste oplossing gezocht!

Verder krijgen de jongeren de mogelijkheid om mee te werken aan workshops om bepaalde vaardigheden te versterken. Het gaat dan om workshops met als onderwerp 'hoe presenteer ik me', 'hoe schrijf ik een sollicitatiebrief', 'welke kleding trek ik aan naar een sollicitatiegesprek', enzovoort.

De workshops worden georganiseerd door het jongerenloket. Deze trainingen worden ook aangeboden aan jongeren van wie de verwachting is dat zij geen hulp nodig hebben bij het vinden van werk.

Na vier weken maakt het jongerenloket, als er nog geen werk is gevonden, samen met de belanghebbende jongere een aanvraagformulier aan, dat alvast voor een gedeelte wordt ingevuld. Met dat formulier gaat de jongere dan naar de gemeente in Beuningen, waar het formulier wordt ingeleverd. Het formulier wordt dus niet ingeleverd bij het UWV.

Na de eerste inschatting, volwassenen vanaf 27 jaar

Wanneer na de eerste intake is gebleken dat de volwassene mogelijk recht heeft op een WWB-uitkering (snelle rechtmatigheidstoets) wordt aan belanghebbende een aanvraagformulier voor de bijstand uitgereikt door het UWV. Die aanvraag is gebaseerd op de digitale aanvraag die de belanghebbende al bij de digitale melding digitaal had ingediend. Dat is dus (meestal) op dezelfde dag als de dag van de melding. Tevens wordt belanghebbende geadviseerd om binnen drie dagen een afspraak te maken bij de gemeente Beuningen om de aanvraag verder in te vullen en in te dienen. Er wordt in Beuningen dus niet gewerkt met een zoekperiode voor volwassenen.

Vervolg

Tijdens een intake bij de gemeente Beuningen, waarbij zowel de rechtmatigheid als de doelmatigheid worden beoordeeld, wordt het aanvraagformulier verder aangevuld en ingediend. Het indienen van de aanvraag gebeurt dus niet bij het UWV, maar bij de gemeente Beuningen. Bij deze intake wordt de belanghebbende gewezen op zijn verplichting om werk te zoeken.

De digitale aanvraag die de belanghebbende vanaf 27 jaar al had gedaan op de dag van de digitale melding wordt bij de beoordeling van de aanvraag gezien als melding en niet als de echte aanvraag.

Bij de beoordeling van de aanvraag door de gemeente Beuningen wordt gebruikt gemaakt van het 'lean-project'. Dit is komen overwaaien uit Amerika en houdt onder meer in dat er vrij soepel en niet al te formeel wordt omgegaan met de aanvraag. Wanneer er bijvoorbeeld ergens een kruisje ontbreekt op een aanvraag is dat geen reden om de aanvraag niet in behandeling te nemen. Het resultaat wordt daarbij belangrijker gevonden dan het proces.

Verder –en daar is de gemeente Beuningen erg trots op- wordt binnen vijf dagen na het intakegesprek bij de gemeente een besluit genomen, waarvan belanghebbende ook binnen vijf dagen schriftelijk op de hoogte wordt gesteld (beschikking).

Opleggen maatregel

Overigens wordt zeker gebruikt gemaakt van maatregelen in de WWB wanneer de jongere zich niet houdt aan zijn verplichtingen. Ook worden jongeren soms geheel uitgesloten van de WWB omdat uit hun houding enzovoorts.

Het komt niet vaak voor dat een maatregel wordt opgelegd aan een volwassene, maar het komt wel voor. Dat kan als consequentie hebben dat onterecht een volledige uitkering is toegekend, waar dat –achter bezien- een lager bedrag had moeten zijn. Als dat het geval is, wordt de korting ‘verwerkt’ in de uitkering naar de toekomst toe.

Interview gemeente Enschede

Introductie

Op dinsdag 13 mei 2014 heb ik gesproken met de heer Jan de Boer, werkzaam als coördinator kwaliteitszorg bij de gemeente Enschede. Naar aanleiding van ons gesprek zijn de volgende zaken naar voren gekomen. De afdeling van de gemeente die zich bezig houdt met de WWB heet 'Economie en Werk', maar de locatie waar de gesprekken met klanten plaatsvinden heet 'het Werkplein'.

De melding

In Enschede meldt ongeveer 15% van alle mensen die een bijstandsuitkering willen aanvragen zich eerst digitaal via de website werk.nl. Deze mensen krijgen, wanneer zij klaar zijn met hun digitale melding, het bericht dat zij zich binnen twee dagen dienen te melden bij het Werkplein in Enschede. Wanneer zij dan op de knop 'verzenden' drukken, gaat er automatisch een signaal naar de afdeling Economie en Werk. Als er uiteindelijk een aanvraag tot stand is gekomen, geldt als datum van de juridische melding de datum van digitale melding.

De overige 85% meldt zich meteen persoonlijk aan de balie van het Werkplein in Enschede. Uiteindelijk meldt iedereen zich dus bij het Werkplein; het grootste gedeelte meteen en de rest na een digitale melding. In de gevallen dat mensen zich meteen persoonlijk melden aan de balie van het Werkplein speelt het UWV geen enkele rol, althans niet binnen de WWB.

Quickscan

Op dezelfde dag dat iemand zich meldt aan de balie van het Werkplein voor een uitkering (deels dus meteen en deels na een digitale melding), wordt een eerste rechtmatigheidstoets gedaan, waarbij wordt gekeken naar de rechtmatigheid van een eventuele aanvraag, een zogenaamde 'quickscan'. De centrale vraag bij die beoordeling is de vraag of de sociale dienst wel de juiste instantie is in het concrete geval; met andere woorden: 'moet je hier wel zijn'?

Van de ongeveer 3.500 meldingen die jaarlijks worden gedaan blijken er ongeveer 800 niet thuis te horen bij de sociale dienst voor een WWB-uitkering. De rest doet wel een beroep op de WWB.

Na de quick scan, jonger dan 27 jaar (jongeren)

Zoekperiode

Wanneer de uitkomst van de quick scan is dat een jongere (mogelijk) recht heeft op een WWB-uitkering, wordt de jongere meteen voorgelicht over de zoekperiode en de daarbij horende verplichtingen. In dat gesprek wordt verteld wat de verplichtingen inhouden.

Tevens krijgt hij een formulier mee waarop staat wat er de komende vier weken van hem wordt verwacht. Die vier weken heet de zoektijd. Van de jongere wordt verwacht dat wanneer hij helemaal gezond is en geen belemmeringen heeft, hij ongeveer 20 sollicitaties schrijft in die vier weken en zich bovendien inschrijft bij ongeveer vijf uitzendbureaus. In de brief wordt dit aantal niet concreet gemaakt. Aanvankelijk werden die aantallen wel genoemd in de brief, maar na opmerkingen uit de politiek heeft de gemeente besloten de aantallen uit de brief te halen. Wel worden die aantallen door de medewerker van het Werkplein als indicatie meegedeeld aan de klant.

Jan de Boer, die ik heb geïnterviewd voor dit onderzoek, vindt het jammer dat de concrete aantallen sollicitaties en inschrijvingen bij uitzendbureaus niet meer in de brief vermeld worden. Het geeft onduidelijkheid naar de klanten.

Verder wordt gekeken naar de zogenaamde 'startkwalificatie' van de jongere. Wanneer teruggaan naar school een reële optie is, wordt van de jongere verwacht dat hij actief op zoek gaat naar scholing. Soms worden deze jongeren ook naar school 'gestuurd' door het werkplein. Voorwaarde is dan natuurlijk wel dat een jongere dat aankan. Hij wordt dan doorgestuurd naar het 'Actieteam'. De jongere krijgt geen uitkering als hij weigert om naar school te gaan. Jongeren zonder startkwalificatie worden besproken in het Actieteam.

Er wordt bewust geen afspraak gemaakt met de jongere voor na de zoektijd, aangezien de boodschap aan de jongere dient te zijn dat de gemeente ervan uitgaat dat het de jongere binnen die vier weken zal lukken om werk of een geschikte opleiding te vinden. Wanneer je een afspraak zou maken voor na vier weken, zou dat die boodschap ondermijnen, zo is de achterliggende gedachte ("We gaan vast een afspraak plannen, want het zal je toch wel niet lukken om werk te vinden"). Het adagium is dus: "Lukt het niet? Kom dan terug!"

Aanvraag

Wanneer het niet is gelukt om werk of scholing te vinden binnen die vier weken zoektijd, dan dient de jongere zich na de zoektijd opnieuw bij het Werkplein te voegen. Dat moet gebeuren binnen twee weken na de afloop van de zoektijd. Wanneer de jongere zich pas daarna opnieuw laat zien bij het Werkplein, dan dient hij een nieuwe (juridische) melding te doen, omdat de tijd tussen de eerste melding en de aanvraag anders te lang wordt geacht.

Wanneer de jongere zich na de zoektijd tijdig opnieuw voegt bij het Werkplein, dan krijgt hij een aanvraagformulier voor een bijstandsuitkering mee en een formulier van in te leveren bewijsstukken.

Ongeveer 30% van de jongeren die zich hebben gemeld komen na de zoektijd niet meer terug om een aanvraag in te dienen.

Wanneer de jongere in de periode van de zoekperiode niets of onvoldoende heeft gedaan, kan dat aanleiding zijn om hem een maatregel op te leggen of hem uit te sluiten van de bijstand, wanneer ondubbelzinnig blijkt dat hij de arbeidsverplichtingen niet na wil komen.

Na de quick scan, 27 jaar of ouder

Zoekperiode

Wanneer de uitkomst van de quick scan is dat een belanghebbende waarschijnlijk recht heeft op een WWB-uitkering, wordt ook aan belanghebbenden vanaf 27 jaar een zoekperiode van 4 vier weken opgelegd. Tijdens dat gesprek worden ook de verplichtingen uitgelegd. Tevens wordt geprobeerd om klanten te bewegen om de aanvraag ook pas na die vier weken in te dienen.

Dat beleid voert de gemeente Enschede sinds 1 januari 2014. De gemeente is zich er van bewust dat het indienen van een aanvraag bij volwassenen vanaf 27 jaar niet geweigerd mag worden, maar aan klanten wordt gevraagd om pas een aanvraag in te dienen nadat zij eerst vier weken actief naar werk hebben gezocht.

De meeste mensen, naar schatting 90% van hen, gaan daarmee akkoord. Deze mensen krijgen dezelfde brief mee als die de jongeren meekrijgen voorafgaand aan de zoekperiode. In de brief staat wat er de komende vier weken van de belanghebbende wordt verwacht.

Naar schatting zo'n 10% van de mensen die zich melden staan er op om direct een aanvraag mee te krijgen. Zij krijgen die aanvraag dan mee, maar ook bij die mensen doet de gemeente een poging om de aanvraag pas na vier weken in te laten leveren. Naar schatting gaat ongeveer de helft van die resterende 10% daarmee akkoord. Ongeveer 5% van het totale aantal volwassenen dat zich heeft gemeld voor een bijstandsuitkering doet dus meteen een aanvraag. De rest niet.

Aanvraag en maatregel

Mocht de belanghebbende niet meteen een aanvraag hebben gedaan en hij dient na vier weken alsnog een aanvraag in, dan heeft hij met terugwerkende kracht vanaf de dag van de melding recht op een bijstandsuitkering. De voorwaarde daarbij is wel dat hij voldoende gedaan heeft om aan werk te komen. Is dat niet het geval, dan kan hem een maatregel opgelegd worden, ook vanaf de dag van de melding.

Voorschot

Op grond van artikel 52 van de WWB heeft de sociale dienst de mogelijkheid om aan mensen, die door de zoekperiode in financiële problemen komen, een voorschot toe te kennen. Door het opleggen van de zoekperiode aan volwassenen gebeurt het momenteel vaker dan eerst dat er een voorschot wordt verleend aan belanghebbenden, omdat de gemeente (soms spontaan en soms op verzoek) regelmatig al tijdens de zoektijd een voorschot verstrekt aan mensen die in de financiële problemen (dreigen te) komen.

Interview gemeente Helmond

Introductie

Op vrijdag 23 mei 2014 heb ik een gesprek gehad met mevrouw Erika Kooistra, teammanager bij de afdeling Werk en Inkomen van de gemeente Helmond sinds 2008. Zij geeft in die functie leiding aan het team Poort. De afdeling Werk en Inkomen voert de Wet werk en bijstand uit voor de gemeenten Helmond, Asten, Laarbeek, Geldrop-Mierlo, Deurne en Gemert-Bakel. Naar aanleiding van ons gesprek zijn de volgende zaken naar voren gekomen.

De melding

Ongeveer 93% van alle belanghebbenden melden zich via de website uwv.nl. De rest komt aan de balie van het werkplein en wordt verwezen naar de computers die op het werkplein staan. Deze mensen dienen zich digitaal te melden via werk.nl. Wanneer ze hun DigiD niet bij zich hebben worden ze terug naar huis gestuurd om die DigiD te halen en zich alsnog digitaal te melden. Uiteindelijk melden alle belanghebbenden zich digitaal via werk.nl.

Wanneer zij daar hulp bij nodig hebben, worden zij geholpen door medewerkers van het UWV, dat ook op het werkplein aanwezig is.

Een heel enkele keer komt het voor dat iemand niet over DigiD beschikt; dan wordt de melding schriftelijk gedaan aan de balie van het UWV, ook op het werkplein. Zo'n schriftelijke melding is echt uitzonderlijk. De gegevens die de belanghebbende heeft ingevuld, worden doorgegeven aan de gemeente.

Na de melding; jongeren

Wanneer een jongere zich heeft gemeld via werk.nl, is het voor hem niet mogelijk om digitaal een aanvraag in te dienen binnen vier weken na de melding. Een eerdere aanvraag laat het systeem simpelweg niet toe. Eerder indienen van de aanvraag komt dus niet voor.

Bij de melding via werk.nl krijgt de jongere het bericht dat hij binnen 2 dagen zelf contact moet opnemen met het werkplein voor een afspraak. Er wordt dan een zogenaamd 'zoekgesprek' gepland, dat binnen vijf dagen na de melding plaats dient te vinden. Momenteel vinden deze gesprekken eigenlijk allemaal binnen een dag, nadat de belanghebbende zelf contact heeft opgenomen, plaats. Op dat moment wordt aan de jongere meegedeeld dat hij werk moet zoeken of een geschikte opleiding. De afspraken daarover worden schriftelijk bevestigd en tevens krijgt de jongere een datum waarop hij zich weer bij het werkplein kan vervoegen als het niet gelukt is werk of een opleiding te vinden.

Wanneer de inschatting is dat de jongere op andere vlakken dan op het vlak van werk hulp nodig heeft, dan wordt hij naar de juiste instantie verwezen. Voorbeelden daarvan zijn de LEV-groep, Sociaal Raadslieden en de Formulierenbrigade. Ook kan een gesprek worden gepland met een medewerker van het ROC om eventuele opleidingsmogelijkheden te onderzoeken. De jongere dient zelf actie te ondernemen om de juiste hulp ook echt te krijgen. Hierover worden afspraken gemaakt en deze worden ook schriftelijk bevestigd.

Aanvraag

Wanneer de jongere zich na ongeveer vier weken opnieuw meldt aan de balie van het werkplein krijgt hij een aanvraag uitgereikt door de klantbegeleider, die in dienst is van het college. Achteraf blijkt dat slechts 25% van alle jongeren die zich hebben gemeld uiteindelijk een bijstandsuitkering toegekend krijgen. 75% van hen doen uiteindelijk geen aanvraag, omdat zij al meteen na het zoekgesprek afhaken of wanneer zij na vier weken niet meer terugkomen.

Volwassenen vanaf 27 jaar

Wanneer de volwassene zich digitaal heeft gemeld via werk.nl kan hij meteen aansluitend digitaal een aanvraag indienen voor een bijstandsuitkering. Wanneer de belanghebbende dat heeft gedaan, krijgt hij via de website een bericht. Hierin staat dat de aanvraag succesvol is verzonden en dat de belanghebbende zelf binnen twee dagen telefonisch contact dient op te nemen met de gemeente (of bewoordingen van gelijke strekking).

Alleen wanneer de belanghebbende zich inderdaad binnen twee dagen na de melding persoonlijk heeft laten zien aan de balie van het werkplein, of wanneer hij binnen twee dagen telefonisch contact heeft opgenomen met het werkplein, komt hij op een zogenaamde bellijst te staan. Aan de betrokkene wordt dan meegedeeld dat hij binnen vijf dagen een telefoontje kan verwachten van het werkplein voor een telefonisch intakegesprek. Dat intakegesprek wordt gevoerd door een klantbegeleider werk en vindt meestal al binnen drie dagen na de melding plaats. Het gesprek duurt een klein uur en is bedoeld als eerste rechtmatigheidstoets en tevens om te kijken waar (on)mogelijkheden liggen voor werk. Wanneer er een taalprobleem speelt wordt een afspraak gemaakt voor een persoonlijke intake. De belanghebbende dient dan zelf zorg te dragen voor een tolk.

Na de telefonische intake blijkt ongeveer een derde van de melders niet aan het goede adres te zijn, bijvoorbeeld omdat er nog een andere voorziening is waar eerst gebruik van dient te worden gemaakt. Wanneer de inschatting bestaat dat de belanghebbende waarschijnlijk in aanmerking komt voor een bijstandsuitkering, wordt er een afspraak gemaakt voor een persoonlijk gesprek binnen twee weken. Nog in het telefonische intakegesprek wordt aan de belanghebbende aangegeven dat hij dient te solliciteren en wel vijf sollicitaties per week. Dat aantal geldt voor iedereen. Deze sollicitatieplicht wordt in een bevestigingsbrief nog eens benadrukt en tevens wordt benadrukt dat belanghebbende alles in het werk dient te stellen om aan het werk te komen (bijlage 4).

Ongeveer een derde van de mensen die horen dat zij dienen te solliciteren haken af en zien af van een persoonlijk gesprek. Aan hen wordt schriftelijk bevestigd dat betrokkene afziet van een aanvraag. Hiertegen staat geen bezwaar of beroep open.

Interview Kempengemeenten

Introductie

Op donderdag 8 mei 2014 heb ik een gesprek gehad met de directeur van de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) van de Kempengemeenten (hierna: ISD de Kempen), de heer Sjak Vrieswijk. ISD de Kempen voert voor vijf gemeenten taken uit op het gebied van werk, inkomen en zorg en is gevestigd in Bladel. Het aanvraagproces voor de bijstand vindt plaats volgens een op papier uitgewerkt proces. Er is een procesbeschrijving voor jongeren en een procesbeschrijving voor volwassenen. Naar aanleiding van ons gesprek zijn de volgende zaken naar voren gekomen.

Ten aanzien van de melding

Jongeren tot 27 jaar

In de Kempengemeenten is het gebruikelijk om jongeren zeer actief te benaderen. In het geval de jongere een WW-uitkering heeft, wordt hij al ongeveer 2 maanden voordat zijn WW-uitkering afloopt benaderd door ISD de Kempen om te voorkomen dat hij in de bijstand terecht komt. Slechts een klein deel van de jongeren komt 'binnen' bij ISD de Kempen omdat hij zelf een melding heeft gedaan via werk.nl. Wanneer het er naar uitziet dat de jongere na afloop van zijn WW-uitkering gebruik moet maken van de bijstand doet hij ook een digitale melding via werk.nl. Dat kan op initiatief van de jongere zelf, maar ISD de Kempen houdt dit zeker ook in de gaten. Naar aanleiding van de melding of als de jongere al in beeld is bij de ISD wordt een intakegesprek ingepland.

Volwassenen vanaf 27 jaar

Zonder uitzondering melden alle belanghebbenden zich via de website werk.nl, de website van het UWV.

Ten aanzien van de aanvraag

Belanghebbenden tot 27 jaar (jongeren)

De volgende stap na de melding in het proces bij jongeren is het houden van een intakegesprek bij ISD de Kempen. Komt de jongere niet opdagen bij het intakegesprek dan wordt er verder geen actie ondernomen door ISD de Kempen en houdt het traject op. De jongere heeft juridisch gezien immers nog geen aanvraag gedaan voor bijstand maar slechts een melding, zodat er ook geen aanvraag behandeld dient te worden. De jongere ontvangt nog wel een brief met de mededeling dat geen aanvraag tot stand is gekomen (bijlage 4).

Intakegesprek

Bij het intakegesprek zijn vanuit ISD de Kempen twee mensen aanwezig. Dat zijn de klantmanager doelmatigheid en de klantmanager rechtmatigheid. De klantmanager doelmatigheid is gericht op werk en beoordeelt welke afstand iemand heeft tot de arbeidsmarkt, de klantmanager rechtmatigheid beoordeelt of iemand überhaupt recht zou kunnen hebben op de bijstandsuitkering. Beide klantmanagers zijn in dienst van het college van B en W. Het UWV speelt hier dus geen rol!

Tijdens het intakegesprek wordt een (voorlopig) trajectplan opgesteld. De klant wordt naar aanleiding van die intake bovendien ingedeeld in een van de volgende vier categorieën:

- Werkklant verwachting is dat deze binnen een jaar aan het werk is
- Zorg A klant verwachting is maximaal twee jaar voordat die aan het werk is
- Zorg B klant deze klant heeft sociale activering nodig
- Rustklant deze klant heeft een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld een chronische zieke

Vervolg na intakegesprek bij jongeren tot 27 jaar

Valt een jongere in één van de eerste twee categorieën (werkklant of zorg A-klant) dan is hij verplicht om mee te doen aan het 'jongerendebat'. In dat debat wordt het programma 'Het Lagerhuis' nagespeeld en krijgt de jongere de kans van zichzelf te laten zien. Na dat debat krijgt de jongere een zogenaamd 'klik-gesprek' met de klantmanager doelmatigheid en wordt een klikformulier ingevuld. Dat kan beschouwd worden als een eerste diagnostische fase. Tenslotte krijgt een jongere een sollicitatietraining, waarbij hij enkele malen per week mee moet doen aan allerlei verschillende activiteiten die zijn gericht op het zoeken naar en vinden van werk. Ook dat is verplicht.

Valt een jongere in de categorie Zorg B of rustklant dan hoeft hij niet deel te nemen aan het jongerendebat en wordt hij verder behandeld door de intaker rechtmatigheid, die de jongere dan overdraagt aan de klantmanager Zorg B/Rust.

Begeleiding tijdens zoekperiode

De activiteiten bij 'het Lagerhuis' en de sollicitatietraining komen voor rekening van de personeelskosten. De ISD zet het eigen personeel in om deze ondersteuning te bieden, aangezien er klantmanagers in dienst zijn die in staat zijn zelf trainingen te geven.

De heer Vrieswijk is van mening dat de wettelijke zoekperiode, waarin jongeren zelf alles in het werk moeten stellen om aan een baan te komen, niet goed werkt. Hij vindt dat je jongeren niet aan hun lot mag overlaten. De manier waarop jongeren worden begeleid bij ISD de Kempen noemt hij een stuk 'humaner' dan de manier zoals die is voorgeschreven in de wet. Overigens zou hij ook wel een zoekperiode ingevoerd willen hebben voor volwassenen vanaf 27 jaar, maar zover is het nog niet.

Indienen aanvraag bij jongeren vier weken na de melding

Wanneer het er naar uitziet dat de jongere een beroep moet doen op de bijstand dan wordt hij vier weken na de digitale melding in staat gesteld een aanvraag te doen. Die aanvraag geschiedt digitaal. Als het nodig is helpt de ISD bij die aanvraag, maar in principe doet de jongere de aanvraag zelf.

Belanghebbenden vanaf 27 jaar

Belanghebbenden vanaf 27 jaar doen tegelijkertijd of kort na de melding een digitale aanvraag voor een bijstandsuitkering via werk.nl. Die digitale aanvragen worden doorgegeven aan de ISD, die nog dezelfde dag of de dag na de digitale aanvraag de aanvrager belt om een afspraak te maken voor een intakegesprek. De belanghebbende krijgt naar aanleiding van deze geplande intake een brief [bijlage x]. In die brief staat wat de belanghebbende mee moet nemen naar de afspraak. Het betreft dan voornamelijk bewijsstukken om de aanvraag goed te kunnen beoordelen. Tevens wordt aangegeven dat wanneer belanghebbende zonder bericht niet op de intake verschijnt wordt aangenomen dat de belanghebbende geen gebruik meer wenst te maken van de dienstverlening door de ISD en dat er geen aanvraag tot stand is gekomen. "De melding wordt dan niet verder behandeld." Wanneer een klant vanaf 27 jaar niet op de intake verschijnt belt de ISD hem nog na om te vragen waarom hij niet is verschenen. Eventueel volgt dan alsnog een intakegesprek en anders is het proces afgehandeld. De belanghebbende krijgt dan verder geen brief meer, want in de uitnodiging voor de intake is al gewezen op de gevolgen van het niet-verschijnen.

De heer Vrieswijk vertelt hierover dat door deze brief de verantwoordelijkheid van de belanghebbende wordt benadrukt. Wanneer een belanghebbende niets meer van zich laat

horen, dan wordt hij niet meer in de gelegenheid gesteld om gegevens aan te vullen, althans niet op initiatief van ISD de Kempen.

Wanneer de belanghebbende wel op de intake verschijnt vindt een intakegesprek plaats. De procedure bij dat gesprek is hetzelfde als bij jongeren, zie de eerste pagina van deze paragraaf.

Verzamelen van relevante gegevens en beslissen op de aanvraag

Het verzamelen van de relevante gegevens om de aanvraag voor een bijstandsuitkering zo goed mogelijk te kunnen beoordelen gebeurt door ISD de Kempen. De heer Vrieswijk merkt hierover op dat het UWV geen enkele rol speelt in het verzamelen van de gegevens. De klantmanager van de ISD is daarvoor verantwoordelijk.

Zowel voor jongeren als voor volwassenen wordt binnen de termijn van acht weken op de aanvraag beslist. De houding en gedragingen van beide categorieën belanghebbende worden daarbij beoordeeld. Wanneer die houding en gedraging daartoe aanleiding geven kan een maatregel worden opgelegd. Voor beide categorieën kan vanaf de dag van de melding een maatregel worden opgelegd.

Bijlage 3

Informatie over de website werk.nl

Over de website werk.nl

Werk.nl is de website waar men op terecht komt wanneer met in een zoekmachine de zoekterm 'aanvragen bijstand' intypt. Deze website wordt onderhouden door het UWV. Op de website staat vermeld dat het UWV werkzoekenden adviseert en ondersteunt bij het vinden van werk en dat dat gebeurt via werk.nl.

Op die site staat vermeld dat wanneer je een aanvraag wilt doen voor een bijstandsuitkering, je drie stappen dient te doorlopen. Die stappen worden hieronder uiteen gezet:

Stap 1 Lees deze belangrijke informatie

Dit betreft vier aspecten:

- u vraagt een bijstandsuitkering aan met DigiD (verder volgt informatie over wat te doen bij ontbreken DigiD);
- wat moet u doen als u een partner heeft;
- geldt er voor u een zoekperiode? Dan moet u nadat u uw aanvraag voor bijstand heeft gestart eerst zelf op zoek naar werk of een opleiding gedurende 28 dagen. Na die 28 dagen wordt bepaald of u recht heeft op een bijstandsuitkering. Het is wel belangrijk dat u zich inschrijft bij UWV en een verzoek voor een bijstandsuitkering start (zie stap 2 en 3). Hierdoor wordt geregistreerd op welke dag de zoekperiode van 28 dagen voor u ingaat. Bewaar al uw sollicitaties van die 28 dagen;
- Bij stap 3 krijgt u bij het invullen van het digitale aanvraagformulier informatie over de aanvraagprocedure en de contactgegevens van uw gemeente.

Stap 2 Schrijf u in bij UWV

Schrijf u in bij het UWV via het digitale formulier. U logt in met DigiD.

Al gedaan, ga dan naar stap 3

Stap 3 Vraag een bijstandsuitkering aan

Vraag een bijstandsuitkering aan via het digitale formulier

Om uit te zoeken wat een belanghebbende nu precies voor informatie krijgt wanneer hij zich meldt bij UWV en eventueel een aanvraag wil doen, heb ik dit uitgetest op mijzelf.

Wanneer je een uitkering zou willen aanvragen, krijg je als belanghebbende eerst bovenstaande informatie te zien. Voordat je dus daadwerkelijk over kan gaan tot het indienen van een aanvraag moet je twee dingen doen: je moet de informatie van stap 1 lezen en je moet je eerst inschrijven als werkzoekende via werk.nl.

Wat betreft de voorlichting over de rechten en plichten mag naar aanleiding hiervan worden aangenomen dat zowel jongere belanghebbenden tot 27 jaar als volwassen belanghebbenden vanaf 27 jaar voldoende worden geïnformeerd. De jongere wordt geïnformeerd over de zoekperiode en over de plicht tot het zelf zoeken naar werk of een opleiding.

Ik ben met mijn 'proef' niet verder gegaan dan mezelf te registreren op werk.nl als werkzoekende. Toch lijkt me bovenstaande voldoende voor de conclusie dat het doen van een digitale melding altijd een complete melding is. Ik ga er daarbij vanuit dat een belanghebbende vanaf 27 jaar ook meteen een aanvraag kan indienen na de melding.

Bijlage 4

Brieven aan belanghebbenden met betrekking tot de aanvraag

VERPLICHTINGEN ZOEKTijd

Naam :
Adres :
BSN :
Telefoonnummer :
Email-adres :
Datum melding : 23-04-2014
Einde zoekperiode : 21-05-2014

Zoekperiode

Bent u jonger dan 27 jaar?

Dan geldt voor u de wettelijke zoekperiode van 4 weken. Dit betekent dat u na melding voor een uitkering eerst 4 weken op zoek moet naar werk en mogelijkheden om weer te studeren. Pas na deze 4 weken kunt u ook een aanvraag indienen.

Bent u 27 jaar of ouder?

In dat geval hanteert de gemeente Enschede ook een zoektijd van 4 weken. In deze periode moet u actief op zoek gaan naar werk (of eventueel een studie). Ook dan verzoeken wij u de aanvraag na de zoekperiode van 4 weken in te dienen.

Verplichtingen zoekperiode

Tijdens de zoekperiode bent u verplicht om:

- actief te zoeken naar een betaalde baan;
- een overzicht bij te houden van alle sollicitaties. Bij telefonische sollicitaties noteert u de datum en het tijdstip van bellen, het telefoonnummer en de naam van degene die u heeft gesproken;
- de reacties op uw sollicitaties te bewaren;
- u bij meerdere uitzendbureaus in te schrijven;
- deze uitzendbureaus wekelijks te bezoeken om te vragen of er werk voor u is;
- werk dat u kunt krijgen te accepteren, ook al past dit niet bij uw opleiding en werkervaring.

Bewijsstukken van uw activiteiten tijdens de zoekperiode

Voor de beoordeling van het recht op uitkering is het belangrijk dat u kunt aantonen wat u heeft gedaan om aan het werk te komen. Het is dus belangrijk dat u alle bewijsstukken van uw sollicitatieactiviteiten bewaart!

Aanvraag na de zoekperiode

Na de zoekperiode kunt u bij het Werkplein een WWB-uitkering aanvragen. Dit moet u binnen 2 weken na afloop van de zoekperiode doen. De gemeente beoordeelt of u recht heeft op een uitkering en of u tijdens de zoekperiode voldoende heeft gedaan om aan het werk te komen. Als u niet voldoende heeft gedaan om aan het werk te komen, heeft dit gevolgen voor uw uitkering. Als u jonger bent dan 27 jaar beoordeelt de gemeente ook of u nog een studie kunt volgen. Als dat het geval is, gaat dat voor en heeft u mogelijk geen recht op een uitkering.

Let op!

Het is belangrijk dat u binnen 2 weken na afloop van de zoekperiode de aanvraag indient. Doet u dat niet, dan vervalt uw recht op uitkering vanaf de datum van melding. Als u dan alsnog een uitkering wilt, dan moet u zich opnieuw melden en gaat de uitkering niet eerder in dan deze datum.

Bladet 25 april 2014
Behandeld door: Mevr
Telefoon: 0800-553 01 23

Betreft: WWB
Uw referentie: --
Onze referentie:

Geachte

U hebt een melding gedaan op grond van de WWB.

In deze brief nodigen wij u uit voor een gesprek en leest u wat u moet meenemen naar de afspraak.

Uitnodiging

Datum gesprek:

Tijd:

Medewerker:

Plaats: UWV WERKbedrijf, Markt 20 in Bladet (ingang via gemeentehuis)

U kunt zich met deze brief melden bij de receptie van het UWV WERKbedrijf en vragen naar

Wat moet u meenemen naar de afspraak?

In ieder geval:

- Legitimatiebewijs
- Laatste afschriften van **alle** bankrekeningen (over een periode van 1 maand)
- Bewijsstuk einde inkomen
- Overzicht schulden
- Bewijsstukken van inkomen (heffingskortingen, alimentatie, loon, andere uitkeringen)
- Huur- of onderhuurcontract
- CV en lijst sollicitatieactiviteiten
- Polis zorgverzekering

Aleen als dit op uw situatie van toepassing is:

- Bewijsstukken over uw echtscheiding en alimentatie
- Bewijsstukken over uw bedrijf, zoals inschrijving/uitschrijving, jaarstukken
- Bewijsstukken van uw koopwoning, zoals koopakte, hypotheeksaldo, WOZ-stukken.

Verplichtingen

Wij wijzen u met nadruk erop dat u verplicht bent alle inlichtingen te verstrekken die nodig zijn voor een goede uitvoering van de wet. Als u niet de gevraagde bewijsstukken meebrengt, stoppen wij de afhandeling van uw melding.

U kunt ook de verplichting krijgen dat u gaat deelnemen aan een re-integratietraject, zoals een sollicitatietraining, Direct Werk of Snelwerkplus. Hierover worden bij het gesprek afspraken gemaakt.

Wat moet u doen als u niet kunt komen?

Als u op bovengenoemde dag of tijd verhinderd bent, moet u dat zo snel mogelijk aan ons doorgeven. U kunt bellen tijdens het telefonisch spreekuur en krijgt dan een nieuwe uitnodiging. Wij zijn iedere werkdag bereikbaar van 9.00 tot 11.00 uur tijdens het telefonisch spreekuur op telefoonnummer 0800-553 01 23.

Let op:

Verschijnt u niet op deze afspraak en hebt u ook niet laten weten dat u verhinderd bent? Wij gaan dan ervan uit dat u geen gebruik wilt maken van onze dienstverlening en dat er geen aanvraag tot stand gekomen is. Uw melding wordt dan niet verder behandeld.

Vragen

Hebt u vragen over deze brief of wilt u meer informatie, dan kunt u contact met ons opnemen. Een van onze medewerkers staat u graag te woord. Wij zijn iedere werkdag bereikbaar van 9.00 tot 11.00 uur tijdens het telefonisch spreekuur op telefoonnummer 0800-553 01 23.

Met vriendelijke groet,

Mevr.
Administratieve ondersteuning

Werk en Inkomen

Helmond, 04-02-2014
Onderwerp: melding aanvraag jongeren
Burgerservicenummer:

Ons kenmerk: SE.WI, 295635
Uw kenmerk:

Doorkiesnr.: (0492) 70 26 14
Uw brief d.d.:

Geachte heer x,

U heeft zich gemeld op 26 januari 2014 voor een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB). Met u is gesproken over uw persoonlijke situatie, uw kansen op de arbeidsmarkt en de verplichtingen die voor u gelden op grond van de WWB. Daarover overhandig ik u deze brief persoonlijk.

U bent jonger dan 27 jaar. Voor u geldt er een zoektijd van vier weken voordat u de bijstandsaanvraag kunt indienen. In deze brief leest u wat u tijdens deze periode moet doen.

Wat moet u doen?

U moet zo snel mogelijk aan het werk gaan en u moet de mogelijkheid onderzoeken om een opleiding te gaan volgen. Vraagt u na vier weken alsnog een bijstandsuitkering aan? Dan verwachten wij dat u aantoont hiervoor voldoende uw best te hebben gedaan.

Hiervoor moet u:

- zich bij het UWV als werkzoekende laten inschrijven;
- in de vacaturebank kijken;
- langsgaan bij de studieadviseur van een school(instelling) om uw studiemogelijkheden te onderzoeken;
- kranten, internet en andere mogelijkheden raadplegen voor vacatures;
- zich inschrijven bij diverse uitzendbureaus;
- reageren op vacatures.
- zich melden bij het RMC: Het RMC is het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaten, hier worden alle jongeren zonder startkwalificatie tot 23 jaar gemeld. Een startkwalificatie is een diploma van een opleiding op MBO niveau 2 of hoger. Ook een HAVO/VWO diploma geldt als startkwalificatie. Heeft u nog geen startkwalificatie stuur dan een email naar: jeugd@helmond.nl. Het RMC kijkt met u mee wat een volgende stap richting startkwalificatie zou kunnen zijn.

Bewaar van al deze activiteiten bewijsstukken, zoals sollicitatiebrieven, schoolverklaringen, inschrijvingsbewijzen, afwijzingen. Hiermee kunt u aantonen wat u heeft gedaan tijdens de zoekperiode van vier weken. Bij uw aanvraag om bijstand moet u alle bewijsstukken aan ons laten zien. U wordt hierom gevraagd!

Wat moet u verder doen of laten?

1. U laat ons weten wat u doet om werk te vinden.
2. U doet geen dingen die het vinden van werk moeilijker maken.
3. U doet uw best bij sollicitaties.
4. U neemt aangeboden werk aan.

Specifiek gemaakte afspraken met u zijn:

- U neemt uw up-to-date curriculum vitae (cv) mee bij uw intake;
- Kopie aanvraag Wajong meenemen bij intake;
- Kopie rapportage van arbeidsmogelijkheden, dan wel onmogelijkheden;
- Kopie behandelplan en rooster van dagbesteding.

Hoe gaat het verder?

Het is de bedoeling dat het u lukt om een opleiding te gaan volgen of een baan te vinden. Als dat het geval is, hoeft u niet meer bij ons langs te komen. Lukt het u niet om een opleiding te gaan volgen of werk te vinden, dan kunt u tussen 25 februari 2014 en 04 maart 2014 telefonisch contact met ons opnemen voor het maken van een afspraak voor een intakegesprek. U kunt bellen naar Mevr. E., bereikbaar op telefoonnummer 0492-70xxxx. Tijdens het intakegesprek dient u alle bewijsstukken mee te nemen die u in die vier weken heeft verzameld. Wij moeten namelijk beoordelen of u voldoende hebt gedaan om een opleiding of een baan te vinden.

- Wanneer blijkt dat u niets gedaan hebt om een opleiding of een baan te vinden, krijgt u geen bijstandsuitkering. U kunt zich dan opnieuw bij het Werkplein Regio Helmond melden. Dan geldt opnieuw een zoekperiode van vier weken.
- Wanneer blijkt dat u onvoldoende hebt gedaan om een opleiding of een baan te vinden, dan kan de eventueel toe te kennen bijstandsuitkering worden verlaagd.

Vragen?

Heeft u vragen over deze brief? Neemt u dan contact op met ondergetekende, bereikbaar op maandag t/m vrijdag bij voorkeur tussen 09.00 en 10.00 uur via het telefoonnummer vernoemd bovenaan de brief.

Vragen?

Voor vragen over deze brief kunt u contact opnemen met ondergetekende, bereikbaar op elke ochtend via bovengenoemd telefoonnummer.

Wilt u via WerkpleinRegioHelmond@helmond.nl reageren graag uw BSN nummer vermelden en de naam van ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Namens het College van Burgemeester en Wethouders,

klantbegeleider xxx

Getekend voor gezien en akkoord werkzoekende:

.....

Helmond, 23-05-2014
Onderwerp: bevestiging nav telefonische intake
Burgerservicenummer:

Ons kenmerk: SE.WI, 352097
Uw kenmerk:

Doorkiesnr.: (0492) 70 26 46
Uw brief d.d.:

Geachte heer x en mevrouw x,

U heeft zich op 18 mei 2014 gemeld voor het aanvragen van een uitkering op grond van de WWB, IOAW of IOAZ.

Uitnodiging

Met deze brief bevestigen wij de afspraak die is gemaakt tijdens de telefonische intake op 23 mei 2014. U wordt verzocht op **dinsdag 03 juni 2014 om 09.00 uur** bij mevrouw L. Schruurs klantbegeleider Werk van de afdeling Werk & Inkomen op gesprek te komen. Aansluitend zult u een gesprek hebben met de klantbegeleider Inkomen.

Waar

Het gesprek vindt plaats op het Werkplein regio Helmond, Churchillaan 109 in Helmond. U dient zich bij aankomst te melden bij de receptie.

Vraagt u samen met uw partner een uitkering aan dan dient hij of zij ook aanwezig te zijn tijdens beide gesprekken.

Doel van de gesprekken

Doel van deze gesprekken is om de mogelijkheden naar werk of de re-integratie te bespreken. Er zijn verplichtingen verbonden aan een uitkering en deze gelden vanaf de datum waarop u zich heeft gemeld voor het aanvragen van een uitkering. De verplichtingen worden tijdens de gesprekken met u doorgenomen, en zijn deels ook al aan u uitgelegd in de telefonische intake.

Verhinderd vanwege bijzondere omstandigheden

Kunt u door bijzondere omstandigheden niet komen, neem dan tijdig contact op voor het maken van een nieuwe afspraak. Verschijnt u zonder bericht van verhindering niet of zijn er geen bijzondere omstandigheden waarom u niet op de afspraak kunt komen dan kan dit bij een eventuele toekenning van een nog in te dienen aanvraag leiden tot een korting op uw uitkering.

Bewijsstukken

U wordt verzocht de volgende documenten mee te nemen:

1. Geldig identiteitsbewijs (geen rijbewijs en ook geen kopie);
2. Overzicht van uw sollicitatieactiviteiten (minimaal 5 sollicitaties per week vanaf datum melding);
3. Inschrijfbewijzen bij 10 uitzendbureaus;
4. Curriculum Vitae (CV);
5. Geldige inschrijvingsbewijzen als werkzoekenden bij het UWV Werkbedrijf.

Asten
Deurne
Geldrop-Meris
Genen-Bakel
Helmond
Laarbeek

Vraagt u samen met uw partner een uitkering aan dan dient uw partner bovenstaande bewijsstukken ook mee te nemen naar het gesprek.

Heeft u nog vragen?

U kunt mij bereiken op telefoonnummer (0492) 70 26 46. Ik werk donderdag en vrijdagochtend.
Wilt u via WerkpleinRegioHelmond@helmond.nl reageren? Vermeld dan uw BSN nummer en mijn naam.

Met vriendelijke groet,

Namens het College van Burgemeester en Wethouders,

mevrouw B. Bastijn

Churchillaan 109 / tel. 14 0492 / fax: (0492) 58 75 80
Correspondentieadres: Postbus 232, 5700 AE Helmond / www.nl
Factuuradres: postbus 950, 5700 AZ Helmond

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens kunt u inzage en eventueel verbetering vragen van over u opgenomen gegevens in de registraties.

Bijlage 5

Voorbeeldbrief voor de situatie dat belanghebbende afziet van reeds ingediende aanvraag

Geachte heer of mevrouw X,

Op 1 januari 2014 heeft een aanvraag ingediend voor een uitkering op grond van de WWB.

Naar aanleiding daarvan hebben wij u voorgelicht over uw verplichtingen in het kader van deze wet. Die verplichtingen gelden vanaf de datum dat u zich heeft gemeld voor een uitkering. In uw geval was dat ook op 1 januari 2014.

U heeft inmiddels aangegeven geen prijs meer te stellen op een beslissing op uw reeds ingediende aanvraag

OF

Wij hebben geconstateerd dat u afziet van uw reeds ingediende aanvraag, aangezien wij sinds (datum) niets meer u hebben mogen vernemen.

Wij zullen derhalve niet meer inhoudelijk beslissen op uw aanvraag.

Mocht u alsnog een beslissing op uw aanvraag (besluit) wensen op uw aanvraag, dan verzoeken wij u contact op te nemen met de gemeente. U kunt daarbij vragen naar (naam contactpersoon).

Met vriendelijke groeten,

Mevr. ABCD
Gemeente XYZ

Bijlage 6

Voorbeeldbrief voor de situatie dat een aanvraag is ingediend via de niet reguliere weg

Geachte heer of mevrouw X,

Op 1 januari 2014 hebben wij uw aanvraag voor een uitkering op grond van de WWB ontvangen.

Uw aanvraag is niet via de reguliere weg ingediend. Wij hebben geen bericht gekregen dat u zich conform de wettelijke procedure van de WWB heeft gemeld ** bij het UWV/het werkplein/de sociale dienst** voor het indienen van een aanvraag op grond van de WWB. Wij kunnen uw aanvraag daarom niet in behandeling nemen.

Wij bieden u de gelegenheid dit gebrek te herstellen. U dient zich daartoe binnen twee weken na dagtekening van deze brief te vervoegen bij het UWV/het werkplein/de sociale dienst van de gemeente ABCD om zich aldaar te melden. Uw NAW-gegevens worden bij die melding geregistreerd en wij zullen bericht ontvangen dat u zich heeft gemeld. Ook kunt u zich digitaal melden via de website werk.nl. U kiest dan voor de button 'uitkering aanvragen' en volgt de aanwijzingen op het scherm. Ook in dat geval ontvangen wij bericht dat u zich heeft gemeld.

Zodra wij bericht krijgen van het UWV dat u zich heeft gemeld, zullen wij uw aanvraag verder in behandeling nemen. Wij nemen dan binnen acht weken na de ontvangst van uw aanvraag een beslissing op uw aanvraag.

Wij wijzen u erop dat wanneer u geen gehoor geeft aan deze herstelmogelijkheid, wij uw aanvraag niet verder in behandeling zullen nemen.

Met vriendelijke groeten,

Mevr. ABCD,
Gemeente XYZ